REALITATEA ilustrată

ANUL VIII No 388
1 IULIE 1934

10 LEI

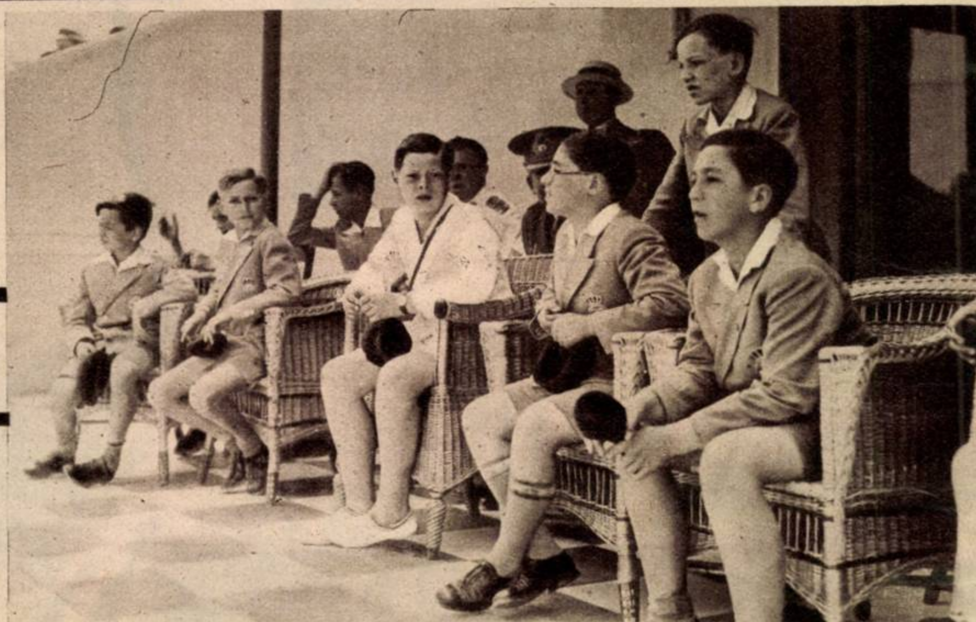

FLAMINGII SE ODIHNESC

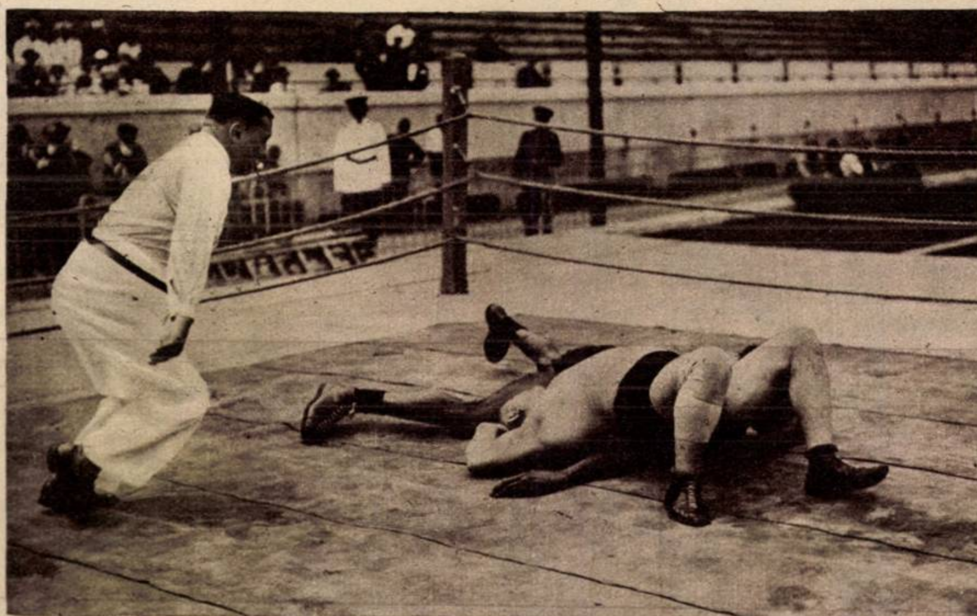

Actualităţi sportive

Duminica trecută s'a disputat în Capitală matchul de divizie naţională dintre Ripensia (Timişoara) şi Juventus (Bucureşti). Primii, favorizaţi de şansă, au obţinut o victorie pe care nu o meritau. In fotografia de mai sus vedem o fază din cursul matchului.

Old-boysii cluburilor Macabi şi Venus au jucat Duminică un match cu... lăutari. In fotografia de mai sus vedem una din fazele matchului.

Luptele greco-romane care se desfăşoară la O. N. E. F. l-au pasionat şi pe Voevodul Mihai. Iată-l în fotografia noastră, alături de colegii de clasă urmărind luptele.

Alăturat, o fază interesantă prinsă în cursul luptelor greco-romane dela O. N. E. F.

(Foto Berman)

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN . . . . . 400 LEI

PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „

PE TREI LUNI . . . . . 100 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9

TELEFON 3-84-30

Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adeverul" S. A

Aşa zişii „copii răi“

— Hoţii — Hoinarii — Sinucigaşii —

IN diferite colţuri ale ţării au fost găsiţi copii de şcoală întovărăşiţi în bandă, nu pentru a discuta o carte, o poveste, o întâmplare nostimă sau a porni în excursii pentru cunoaşterea locurilor frumoase — ci pentru furt. Ei se pricep la mâniurea cheilor false, a fierestraelor de tăiat fierul. In Capitală s'a descoperit că trei elevi de liceu au asasinat.

Fapte uluitoare, dureroase, de necrezut. Trecem printr'o epocă de abrutizare a nouilor generaţii?... Să fi moştenit aceşti *„copii ai răsboiului"* acele instincte pe care părinţii şi le-au trezit în tranşee, dintr'o nevoe tragică?...

Toate întrebările sunt cu putinţă, toate răspunsurile — chiar cele mai absurde — sunt justificate, de oarece nu poate exista cataclism mai dezastruos, alături de care masacrarea unei generaţii în răsboi e numai o glumă, ca decăderea în criminalitate a copiilor. Aci se isprăveşte istoria, civilizaţia, şi începe demenţa universală.

Dar dacă judecăm limpede, eliberaţi de sentimentul copleşitor al nenorocirii, n'avem dreptul să exagerăm, nici să ne năpustim cu legi draconice — cum se pare că vor să facă unii pedagogi şi unii părinţi speriaţi — *împotriva tuturor copiilor*. Nu toţi — din fericire — s'au asociat în bande de spărgători şi tâlhari la drumul mare; nu toţi cugetă melancolic la modalităţile de-a trage cu revolverul într'un piept desgolit. Există şi la copii, ca şi la părinţii lor, un procent de aberaţi — din sânge sau din împrejurări vitrege —, un număr oarecare de minţi scăzute şi mai cu seamă un număr de minţi excepţionale, pornite pe drumuri greşite.

Un moralist de mărimea unui André Gide, nu se sfieşte să afirme că preferă o acţiune din anumite puncte de vedere *„rea"*, unei lipse de acţiune, unei apatii. Căci viaţa e acţiunea.

Rămâne la inteligenţa părinţilor, a profesorilor să observe din vreme drumul pe care-l apucă aceste acţiuni, dându-le o direcţie folositoare.

Un romancier american, cunoscut prin originalitatea fanteziei şi forţa de descripţie a pasiunilor omeneşti, povesteşte că — *a furat*. Titlul nuvelei de care pomenim aci e: *Am furat!*

Ce furase? De ce furase?...

Furase din scrinul familiei o monetă de aur, foarte preţioasă prin vechimea ei şi care trecuse ca dar de nuntă, prin câteva generaţii. Scriitorul avea optsprezece ani şi spre a putea face o călătorie clandestină, cu fata pe care o iubia, a furat şi a vândut acea podoabă impresionantă. Cruzimea lui a fost atât de mare, încât nu s'a sfiit, atunci când s'a băgat de seamă lipsa monetei de aur, s'o caute şi el prin casă, împreună cu fraţii şi surorile mai mici, în vreme ce mama plângea, iar tatăl fuma furios, nebănuind, neputând crede că hoţul era unul din copiii lui — cel mai în vârstă.

Romancierul englez ştie bine că ceeace făcuse atunci fusese *o crimă*. Mărturiseşte faptul în auzul lumei întregi şi nu caută nici o uşurare în împrejurarea care-l îndemnase să fure. Dar pune la sfârşitul uluitoarei lui destăinuiri această simplă întrebare: *„Dacă n'aş fi avut atunci un dor atât de criminal şi forţa de-a fura podoaba mamei mele, aş fi înţeles vreodată sufletul celorlalţi oameni, aş fi putut fi vreodată scriitor?..."*

Deobicei copiii care fură — *„azi un ou, mâine un bou"*, se spune — sunt teribil de pedepsiţi. Experienţa celebrului romancier american trebue să dea de gândit: Atenţie la copiii cari fură!... Dorul lor fierbinte trebue îndrumat şi supraveghiat!...

Tot atât de rău văzuţi, sunt hoinarii, haimanelele care trăesc mai mult pe uliţă, lipsesc zile întregi de-acasă şi nu vor să spună unde-au fost. Un asemenea „hoinar" a fost Amundsen marele explorator, Edison, genialul inventator şi toţi mari călători ai Angliei.

Cinci elevi răufăcători prinşi recent

Un savant francez povesteşte că cea mai frumoasă amintire a copilăriei lui e o noapte petrecută la o vie, în ajunul examenului de admitere în liceu. In zori de zi, copilul şi

alţi trei prieteni au sosit în faţa şcolii, cu picioa... şi cu... coale de hârtie pentru teză. Toţi patru au trecut examenul cu laude, iar băiatul colonelului — ţinut închis în casă două săptămâni, cu meditatorul — a trecut la limită, numai prin intervenţia părintească.

Atenţie la copiii *„hoinari"!* Haimanalele de azi sunt oamenii cei mai de valoare de mâine!... Pingeliţi-le numai ghetele la vreme şi aveţi grijă să aibe totdeauna un ban în buzunar!...

Mărturisesc însă că dacă nu mă'ngrijorează prea mult nici *„hoţii"*, nici *„haimanalele"*, sufăr cumplit în fiecare an în preajma examenelor cu toţi corijenţii, toţi repetenţii şi mai cu seamă cu toţi copiii *„sinucigaşi!...*

In Iunie, lumea mi se pare un ospiciu de torturi!

Un copil corigent, un copil repetent, sunt nişte victime nevinovate — căci sau n'au avut însuşirile necesare şi atunci de mult trebuiau daţi la o şcoală pe mintea lor, sau au toate calităţile şi n'au fost supraveghiaţi!... Iar un copil care s'a sinucis, desfiinţează cu gestul lui tot învăţământul, anulează cu fapta lui, nu o viaţă, ci însăşi pedagogia. Se iau cele mai severe măsuri în fabrici şi uzine ca nu cumva să scape o curea şi să julească bărbia unui lucrător neatent, un dobitoc de foarte multe ori, care şi-a pierdut controlul de sine şi se gândeşte la cârciumă. S'au creat spitale, unde toate lăpădăturile societăţii găsesc un pansament, o chinină şi o bucată de pâine, laolaltă cu un surâs. Criminali cu feţe de urangutani închişi între zăbrele, înaintea judecăţii, sunt vizitaţi de un preot, care spre a le dezmierda acea nebunie de sânge numită şi pentru ei suflet, pomeneşte numele lui Iisus, sufletul lui Dumnezeu de iertare universală.

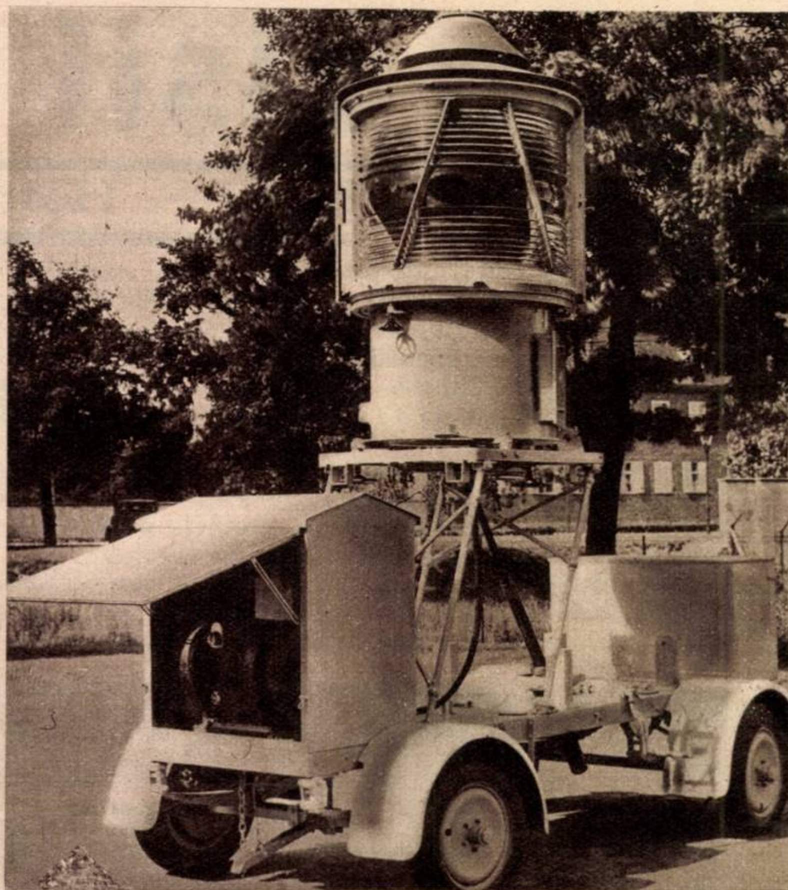
Şi să nu luăm aminte la copii, până la a-i lăsa să se sinucidă!...

Nu pot pricepe existenţa învăţământului, mintea mea simplă se revoltă la apariţia solemnă a pedagogiei — când pe cărările pe care au trecut profesori cu ochelari şi profesoarele cu buzele strânse, a rămas un băiat cu tâmpla perforată de un glonţ, un căpşor de copiliţă mototolit hidos, mutilat de funduliţa trandafirie, cu care s'a spânzurat!... Aceste victime care sunt arătate lumii ca *„ruşini"* ale şcoalei, acoperă metodele pedagogice de un oprobiu mai arzător ca vitriolul. Un copil care se sinucide nu e un cretin, *nu poate fi un cretin!* Inteligenţa lui n'a fost leneşă, imaginaţia lui n'a fost seacă, sufletul lui n'a fost pustiu. Dimpotrivă, el a avut caracterul cel mai nobil, mintea cea mai desgheţată, simţirea cea mai fremătătoare, ambiţia cea mai nobilă — şi dacă s'a distrus cu mâna lui, e că a fost într'atât de pervertit încât s'a putut socoti un monstru, nedemn de viaţă!

Nu ştim cine e vinovat, nu ştim unde e vina şi dacă există vre-o pedeapsă pentru vinovaţi — părinţi sau profesori. Dar şcoala în care un copil s'a sinucis trebue incendiată, părinţii lui băgaţi la închisoare, profesorii lui trimişi la pădure, la tăiatul lemnelor, — căci n'au fost în stare să vadă ce podoabă sufletească, ce gingăşie şi frumuseţe au avut pe mâinile lor!

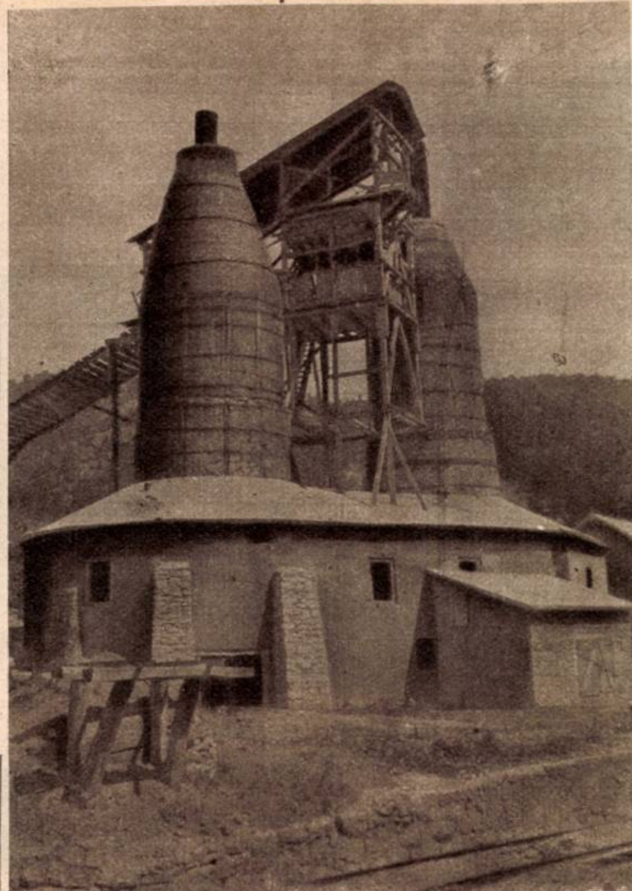
Atenţie la copiii cari nu sunt premianţi, cari sunt ameninţaţi de corigenţe şi le-a mers vestea că sunt *„leneşi": Printre ei, numai între ei,* se află minţile cele mai alese, sufletele cele mai nobile ale omenirii de mâine, dacă nu se vor sinucide!...

F. ADERCA

Iată mai sus un reflector mobil pentru luminarea câmpurilor de aterizare a avioanelor. Este o inovaţie din cele mai fericite în domeniul aviaţiei.

SATUL năpăstuit

INTRE Severin și Orșova drumul merge paralel cu Dunărea care oferă privirilor un peisagiu încântător. Pe malul sârbesc mici aglomerări de case albe, metereze medievale, debarcadere. Cum mergi dela Turnu Severin spre Orșova, mai încoace de Vârciorova, se află un sat (zece kilometri dela Turnu) care, cu drept cuvânt, s'ar putea numi cel mai sărăcăcios din toată țara.

E GURA VAII

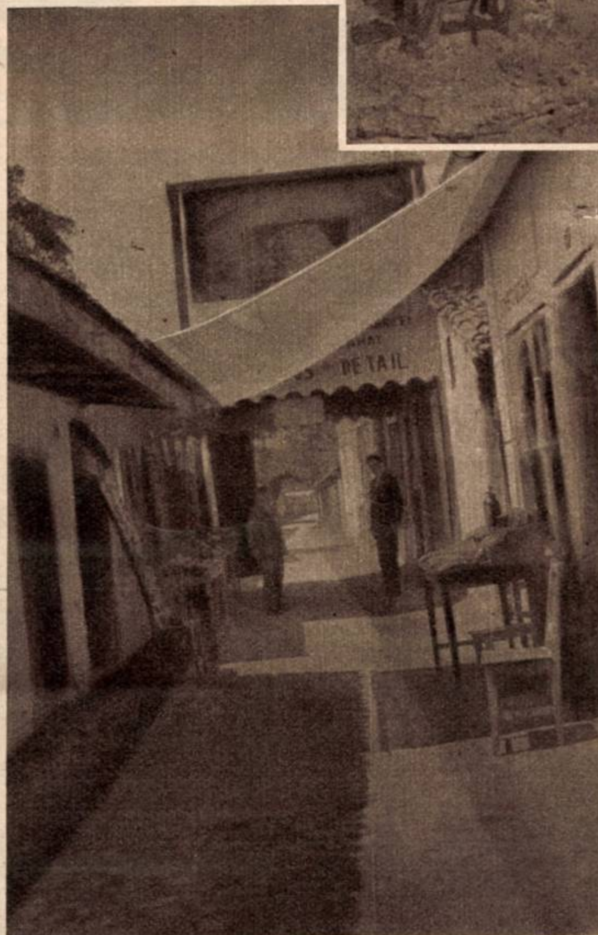
Atâta mizerie rar am văzut, prin câte sate mi-a fost dat să trec, colindând țara în lung și'n lat. Casele sunt ca de pământ negricios, zidurile se năruesc, acoperișurile de șindrilă sunt sparte, și bate vântul prin ele. Unele case n'au ferestre, iar în tindele murdare câteva mizere obiecte de gospodărie țărănească, un copil părăsit, care plânge, și nici o vită în bătătură. Aspectul acesta atât de dezolant ne-a făcut să oprim mașina în Gura Văii, ca să vedem ce molimă grozavă a bântuit pe aci, ce catastrofă s'a abătut asupra satului, lăsându-l în această stare de nedescris.

Nici un pom, nici o țarină. Pământul e râpos, alb, pietros, sau alcătuit dintr'un praf de var. Rari și sfioși, câțiva ciulini. Nici o grădină în jurul bordeelor, nici un gard nu împrejmuește vre-o bătătură. Cu ce vor fi trăind oamenii prin aceste locuri?

In stânga, paralel cu șoseaua, curge Dunărea; pe dreapta sunt înșiruite câteva case nespus de mizerabile.

Intre ele se află însă una mai răsărită; pe o tablă citim: Primăria.

Să vedem ce spune primarul despre satul său... Urcăm cele câteva trepte dărăpănate și intrăm în primărie. E un fel de antreu, în care ne isbește un decor neașteptat. Nu există absolut nici un fel de mobilier. Nici mese, nici scaune.

Trei aspecte din satul năpăstuit

Pereții se surpă și nu mai într'un colț o tobă voluminoasă, toba fiscului nesățios.

Incercăm la ușa din dreapta. La bătaia noastră nu răspunde nimeni. Ușa e încuiată. Incercăm în stânga. Ușa este deasemeni încuiată. Primăria e absolut pustie. Pe un fir, dintr'o plasă țesută cu migală, într'un colț, un paiajen se lasă în jos, deranjat de vizita noastră neobicinuită.

Părăsim primăria, în speranță să găsim pe primar prin sat. Dar satul este literalmente pustiu. Bătem șoseaua dealungul acestui sat misterios și nu întâlnim nici țipenie de om. Satul n'are nici câini. Stăpână peste această comună nu este decât mizeria.

Ce s'o fi întâmplat cu acest sat de l-a pustiit în felul acesta? Unde au fugit oamenii și ce catastrofă i-a alungat dela casele lor? In fine, dăm de doi copii cari se joacă în țărână.

— Băețaș, nu e nimeni în satul vostru? Unde sunt oamenii?

— Au plecat.

— Dar primarul unde este? Voi n'aveți primar?

— Ba da, e la carieră.

— Ce face la carieră?

— Muncește. Dar e gardistul în sat.

Răspuns uimitor: ce fel de gardist o fi acesta? Rugăm frumos pe țânc să se

Pornim pe o vale îngustă, pe un drumeag bolovănos, spre fabrica de ciment. După un deal începe să se vadă coşul fabricei şi furnalul în alb. In fine, apare clădirea masivă, uzinele, în care maşinile ruginesc — o linie de vagonet abruptă, care duce până'n vârful dealului, de unde provenia piatra necesară fabricării cimentului. Vagonetele sunt deteriorate şi sătenii afirmă că reprezentanţii trustului de ciment ar fi procedat astfel, încât furnalul să nu mai poată funcţiona. Un astfel de reprezentant a rămas în sat, ca să vegheze, spun oamenii, ca nu cumva fabrica să mai lucreze.

Inchiderea acestei fabrici a adus după sine — concluzie imediată — şomajul în această regiune mehedinţeană şi sărăcia.

Un bătrân se vaită că nu poate să emigreze şi el, ca să aducă hrană copiilor. El lucrează în port, la greaua trudă a încărcării şlepurilor, muncă prea aspră pentru vârsta lui.

— Unii dintre cei plecaţi mor departe de casă şi noi cari rămânem trebue să avem grije şi de copiii lor.

Alimentaţia în acest sat, se reduce la o bucată de mămăligă rece şi câteva buruieni.

— La carieră, pentru o muncă de o zi întreagă, un om nu capătă decât 30—40 lei. La fabrică însă puteau să lucreze şi femeile şi chiar copiii mai mari şi astfel familiile din sat îşi agonisiau un trai mai omenesc.

Sătenii ne spun că fabrica de ciment a luat fiinţă în 1910 şi a funcţionat până în 1931. Construcţia fabricei a început în 1908. Fabrica ajunsese să producă şase vagoane pe zi. Nu ştim dacă aceste cifre sunt toate exacte, deoarece le-am cules dela săteni şi nu ştim unde le-am putea controla.

Se vindea vagonul cu 22.000 lei; 120 lei sacul de 50 kg. Se pare că trustul a înţeles să vândă cimentul mult mai scump.

Pentru a evita anumite taxe de canal, fabrica dela Gura Văii îşi construise un debarcader special, chiar în faţa satului şi astfel lansa pe piaţă ciment cu 2.25 lei kgr. Trustul vinde astăzi cimnetul cu 4 lei kgr. E uşor de înţeles dece acest trust nu s'a dat în lături să ofere proprietarului multe milioane, pentru a închide fabrica.

Nu numai oamenii din sat şi cumpărătorii de ciment (cu febra construcţiilor de azi se cumpără enorme cantităţi de ciment, şi câştigul trustului este formidabil) au suferit pagube mari prin închiderea fabricei dela Gura Văii dar şi statul. Ca să vă faceţi o idee despre aceste pierderi mari ale statului, fără să aglomerăm cifre prea multe, vom nota numai că în 1930 staţiunea de cale ferată Gura Văii a avut din încărcări de mărfuri, încasări de 2.717.673 lei, încărcând un total anual de 2051 vagoane, aproape numai ciment. Afară de aceasta se transporta ciment şi cu şlepurile şi cu căruţele. In anul închiderei fabricei, căile ferate încarcă numai 673 vagoane, iar în anul 1933, după închiderea acestei fa-

Alte două aspecte din cel mai năpăstuit sat din ţară

dučă şi să cheme pe gardist. Copilul o ia la galop prin mijlocul şoselii pustii, ridicând o dâră de praf.

Ne aşteptam să vedem un gardist în uniformă cenuşie, cum sunt sergenţii de stradă dela Bucureşti, de pildă. Poate că gardistul dela Gura Văii are şi un baston de cauciuc în mână, sau poate că e un agent de circulaţie, plasat la vre-o răspântie. Nu mică ne-a fost surprinderea când copilul a revenit cu gardistul. Faimosul gardist e un biet om, în straie jumătate ţărăneşti, jumătate de oraş, foarte modest, cu o pălărie pleoştită pe ochi. Il asaltăm cu întrebări şi acest nemai văzut gardist, ne lămureşte pe rând:

Satul e pustiu, fiindcă de sărăcie o parte din oameni şi-au luat lumea în cap şi au plecat să caute de lucru. Altă parte sunt la cariera care se vede departe, în vârful dealului, unde lucrează la spartul şi căratul pietrii. In fine, alţii încarcă un şlep cu lemne, în faţa gării. Primarul se află printre cei dela carieră. Şi el e desigur un om nevoiaş, care trebue să muncească, pentru a trăi.

— Şi de ce atâta sărăcie la voi? Nu cumva oamenii beau?

— N'au ce să bea, domnule. De când a stat fabrica de ciment murim de foame.

Ne-am dus apoi la oamenii cari încărcau un şlep, pe prora căruia sta scris „Oportolo" şi am aflat astfel că lângă sat există o mare fabrică de ciment, la care, până mai anii trecuţi, lucrau toţi locuitorii satului şi alţii de prinprejur; satul începuse să înflorească, deoarece fabrica producea intens. In fine, era o intreprindere foarte prosperă, care îşi permitea să vândă cimentul cu un preţ scăzut.

Dar în ţară există un trust al fabricanţilor de ciment, cari văzându-se concuraţi de această fabrică dela Gura Văii, au cumpărat-o dela proprietarul ei pe o sumă fabuloasă, şi acum ţin fabrica în inactivitate. Prin aceasta ei au reuşit să menţină ridicat preţul cimentului şi să reducă la o viaţă de groaznică mizerie o populaţiune întreagă de lucrători. Ne mai având de lucru aci, mulţi bărbaţi din sat pleacă la distanţe de sute de kilometri şi după o muncă de câteva luni, sau chiar un an, se întorc cu câteva sute de lei, câştigaţi în greaua lor pribegie.

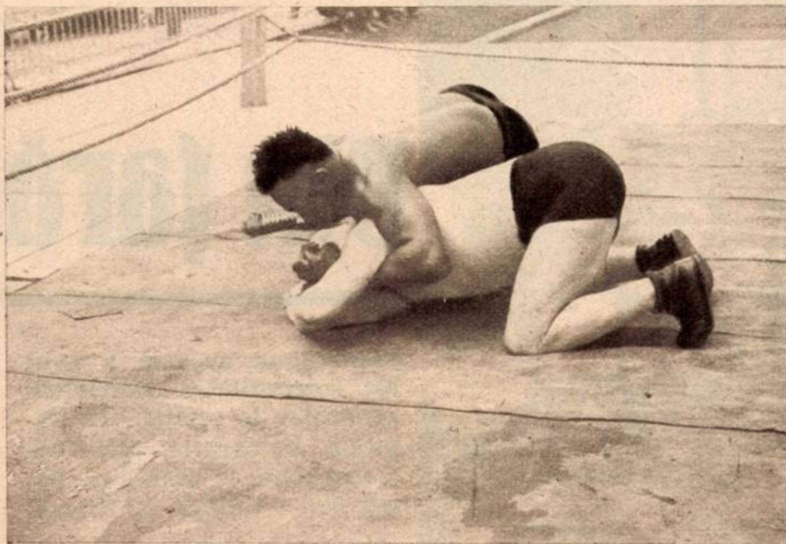
vagoane, iar în anul 1933, după închiderea acestei fabrici, a încărcat numai 80 vagoane, realizând un venit numai de 10.000 lei, după ce în anul precedent realizase cam 55.000. Aceste cifre sunt prea elocvente ca să le mai comentăm. Căile ferate au fost păgubite cu milioane.

Nu numai trustul cimentului a procedat astfel. Mai există câteva carteluri industriale, care de îndată ce sunt concurate de a fabrică din afară procedează la fel: sau reușesc să obțină intrarea industriașului concurent în trust, sau îi cumpără fabrica, închizând-o. Natural că economia națională suferă depe urma unor asemenea procedee, iar cumpărătorii sunt nevoiți să plătească prețuri exorbitante. Așa se explică prețul foarte ridicat nu numai la ciment dar și la zahăr, geamuri și alte produse.

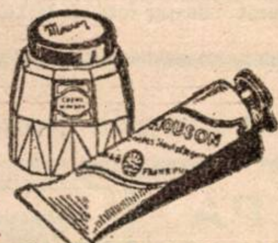
Anul trecut s'a încercat să se vină cu o lege contra trusturilor industriale. Dar își închipuie oricine cât de puternice sunt aceste cetăți negustorești, care dispun de beneficii de miliarde, care cumpără și corup totul, până la cele mai înalte trepte sociale, paralizând orice încercare de a se lua măsuri contra lor.

Legea nu știm dacă s'a votat sau nu, asta nu mai are nici o importanță, fiindcă e ca și inexistentă: ea nu s'a aplicat nici o clipă, trusturile au rămas mari forțe de speculă și de corupție în viața acestei țări, fără ca nimeni să îndrăznească să se atingă de ele.

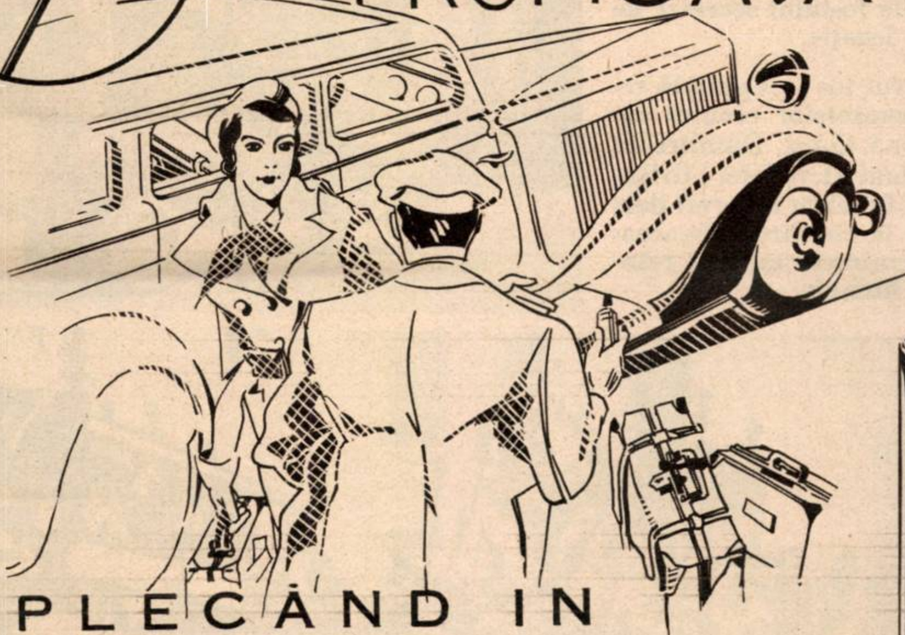
C. D.

In cadrul expoziției educației fizice dela O .N .E. F. se desfășoară campionatele mondiale de lupte „Greco-Romane" Un foarte numeros public asistă în fiecare seară la stadionul O. N. E. F. la acest interesant spectacol. Intâlnirea câtorva vedete cu un renume adevărat internațional stârnește în fiecare seară vii aplauze din partea publicului asistent.
Dăm aici câteva fotografii ale luptătorilor concurenți și despre câteva faze ale luptei desfășurată în prezența Marelui Voevod Mihai de Alba Iulia.

Din țară

Săptămâna aceasta a avut loc solemnitatea împărțirii premiilor la școlile din Capitală. Fotografia alăturată a fost luată la școala de băieți No. 4 Cuibul cu barză.

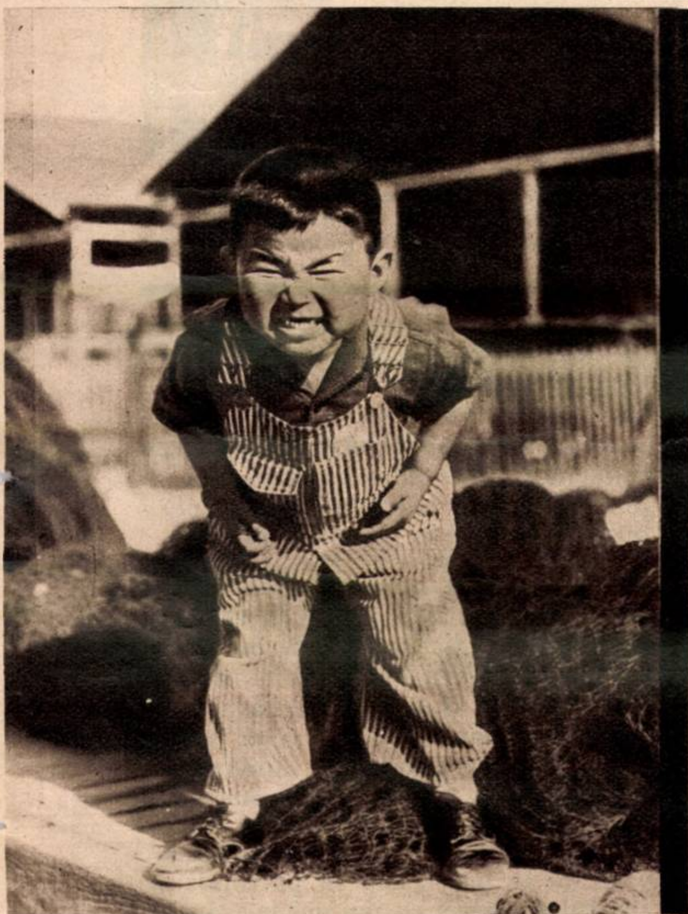
Ultimul petec de pământ țarist din Europa, dispare. Legația Rusă se mută. In fotografia noastră, camionul cu lucrurile fostului secretar de legație

Duminică a avut loc în Capitală reînhumarea osemintelor eroului căpitan de marină Const. Dumitrescu fostul comandant al vedetei „Grigore Ion". Carul funebru a pornit dela Gara de Nord la cimitirul Ghencea-Eroi unde osemintele au fost reînhumate

FEL DE FEL

Baer şi Carnera, cei doi giganţi competitori ai titlului mondial de box la toate categoriile, nu reprezintă nimic pe lângă „alura" micului Spanky. Priviţi-i ochii şi spuneţi dacă nu are toate şansele să ajungă şi el odată, campion.

Şi pentru că veni vorba de viitori campioni de box, iată i-am şi găsit un rival serios micului Spanky. Este chinezul alăturat, care după cum se vede este... foarte nervos.

—

Şi maimuţele îşi controlează greutatea. De când cu goana după siluetă a doamnelor, au început să-şi caute şi ele... silueta. Nu degeaba sunt maimuţe. Iată un exemplar ilustru, surprins de un reporter indiscret, tocmai când era pe cântar.

Povestea UNUI SAT MODEL

Cum s'a transformat Vânjuleţ, din „sat al morţii", intr'un sat model

DRUMUL dela Turnu Severin până la Vânjuleţ este o feerie; mai ales seara, depe dealul Stârvina, pe care-l suim din greu, apare o întinsă privelişte, cu Dunărea în zare, înconjurând cele două insule, Ostrovul mare şi Ostrovul mic.
Departe se văd luminile oraşului paralele, fiindcă străzile Turnului Severin sunt drepte. O pădure sălbatecă şi apoi spre Vânjuleţ o minunată alee de salcâmi, pietruită parcă cu mărgele. Patru parcuri imense, brazi negri, împrejurimi de sârmă împletită — e începutul satului model, pe care îl vizitează Suveranul.

SATUL MORŢII

Un sat e un fel de a vorbi. Vânjuleţul de azi e o înşiruire de case bogate şi vile. Nu tot astfel însă era acum 24 de ani, când proprietarul de aci, domnul T. Costescu, fostul director al liceului „Traian" din Turnu Severin, a cumpărat din dota soţiei, o mică proprietate, în comuna Vânjuleţ din judeţul Mehedinţi. Se vede treaba că profesorul a cumpărat această proprietate pe nevăzute, fiindcă atunci când s'a dus să ia în primire moşia, a constatat că satul se afla pe un teren plin de bălţi şi de mlaştine. In adevăr, terenul era inundabil şi din cauza apelor ce stagnau în permanenţă, întregul sat era contaminat de paludism. Noul proprietar văzu cu groază o defilare de spectre: ţăranii şi femeile lor erau slabi, bolnăvicioşi, cu feţele palide, păreau nişte schelete ambulante şi aspectul lor era în adevăr înfiorător. Copiii erau galbeni ca ceara şi aveau burţile mari. Ii vedeai vara întinşi la soare, zăcând şi văitându-se lugubru. In fiecare an, la socoteală, eşia că numărul morţilor era mai mare decât al născuţilor, aşa că această comună era sortită să dispară în curând depe harta judeţului Mehedinţi.
S'ar zice că Vânjuleţul a adus mari jertfe în timpul răsboiului pe altarul patriei; în adevăr, numai din această comună au murit 283 soldaţi mobilizaţi, se pare însă că ei n'au murit atât de gloanţe, cât răpuşi de diferite boli, deoarece fiind născuţi din părinţi debilitaţi de paludism, aveau organisme cu totul nerezistente şi răciau la prima ocazie. Cea mai mică răceală pentru ei devenia mortală. Toţi aceşti nefericiţi ostaşi s'au dovedit că nu rezistă câtuş de puţin la frig şi la lipsa de hrană. Prin însăş mobilizarea lor, — dar nu se putea face altfel — au fost condamnaţi la moarte. Se pare că această tragedie a impresionat pe câţiva severineni de treabă.

CAND VENIAU PUHOAIELE

In Vânjuleţul de odinioară primăvara şi toamna erau anotimpuri de groază: veniau apele mari de două ori pe an. Puhoaiele năvăliau atunci în casele oamenilor, nu numai pe uşi dar şi pe ferestre. Un spectator oricât de rece ar fi fost îngrozit; ţăranii se urcau în podul caselor sau în pătule, cu copiii, cu nevestele şi cu câteva boarfe, din micul lor avut. Uneori apele veniau în timpul nopţii. Puhoaiele ei deşteptau din somn. Puhoaiele de apă năvalnice târau după ele vitele oamenilor, capre, viţei, oi. Un martor ocular notează, într'o dare de seamă, cum a văzut cu ochii săi un copil mort, adus de ape, din altă comună. Apele năvăliră odată în curtea conacului, omorînd o vacă de Schwiţera, şi făcând mari ravagii, fiindcă puhoiul a venit în timpul nopţii.
Drumuri aproape nu existau. Cine intra iarna în sat, nu mai putea eşi din comună decât dacă punea în plus doi şi chiar patru boi la trăsură. Se ştie că vechea lege a lui Toma Stelian obliga pe judecători să se ducă odată pe lună în fiecare comună rurală ca să judece la faţa locului procesele. Judecătorii raportau că e necesar să se suspende procesele timp de şase luni pe an, în această comună, din cauza noroaielor care nu le permiteau să pătrundă în Vânjuleţ, numai cu doi cai la trăsură

Vila Teodor Costescu dăruită prin testament pentru şcoala de menaj. Cum au fost casele în comuna Vânjuleţ acum 30 de ani.

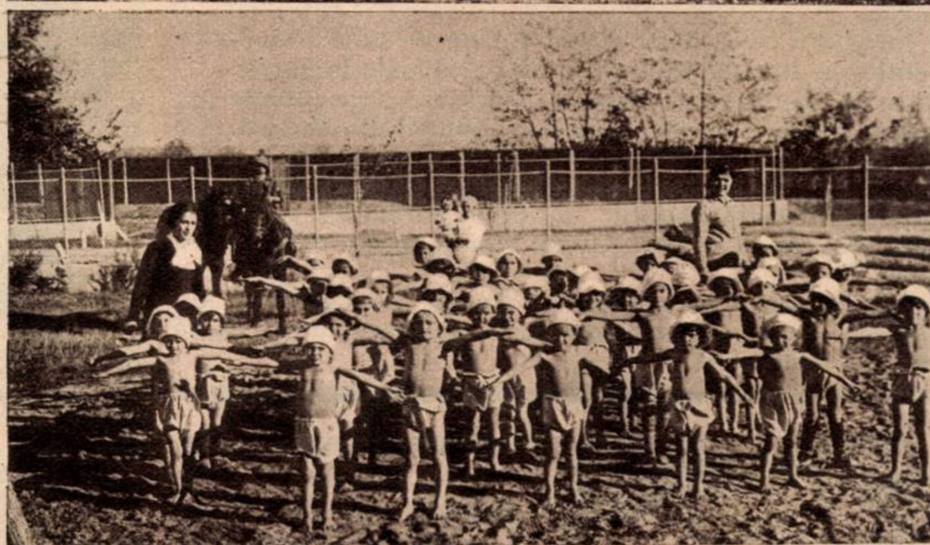
COPIII UMBLAU PE PICIOROANGE

Tot din darea de seamă a unui martor ocular, aflăm că acum două decenii şi mai bine nu exista decât o singură şcoală în Vânjuleţ, şi că din cauza noroaielor copiii erau aduşi la şcoală, în desagi. Cei ce aveau doi copii, puneau unul în desaga dela spate şi altul în faţă. Unii veniau cu copiii, călare pe cal. Pe copiii ceva mai mari, îi învăţau părinţii să umble pe picioroange, şi aşa îi trimeteau la şcoală.

Era, într'un cuvânt, o situaţie îngrozitoare.

Noul proprietar, domnul Costescu, venise şi el dintr'un sat din Gorj, plin cu bălţi. Aşadar ştia ce este paludismul, din cauza căruia suferise foarte mult. Avusese o afecţiune de splină din cauza paludismului. Mama sa murise de paludism, în vârstă de 36 de ani. Două surori rămase în satul mlăştinos, muriseră tinere. O altă soră însă, măritată la 17 ani şi care a plecat într'o comună salubră, la vârsta de 73 de ani, e încă voinică şi sănătoasă. Băeţii, plecaţi de tineri din comună, trăesc şi azi. Aşa dar, domnul Costescu din propria sa experienţă şi din a familiei sale, îşi dădu seama de nenorocirea ţăranilor din Vânjuleţ. Un caz de conştiinţă: trei luni s'a sbătut dacă trebue sau nu să vândă moşia, ca să-şi cumpere alta într'un sat mai sănătos. Fiu de ţăran, în cele din urmă îşi spuse c'ar fi o crimă din partea sa, ca să lase pe nefericiţii din Vânjuleţ în ghiarele unei morţi atât de crude. Atunci îşi fixă ca ideal al vieţii sale să construiască un mare palat cultural în Turnu Severin (impozantul teatru ce se vede azi) iar din binefacerile culturii răspândită de această instituţiune, să se bucure şi cei din Vânjuleţ, din care să facă un sat model, de unde până atunci era cea mai săracă şi nefericită comună din Mehedinţi.

In această pagină de sus în jos: Moară în stil modern. Elevii grădiniţii de copii făcând exerciţii pe plajă. Grădina de copii.

62 Kgr. CHININĂ!

S'a început atunci opera de secare a bălţilor. S'a ridicat un dig larg de doisprezece metri şi lung de zece kilometri, ca să colecteze toate apele ce veniau dela distanţe de mai multe zeci de kilometri. S'a făcut un şanţ larg de opt metri împrejurul satului, înconjurând trei sferturi din comună, ca să adune apele ce n'ar fi încăput în şanţul cel mare dela dig.

In cursul anilor s'au construit şosele, poduri, au fost împietruite toate drumurile din comună, s'a înfiinţat o bancă populară şi satul ridicându-se, oamenii au început să-şi cumpere vite şi să obţină credite.

Prima măsură însă a fost să se aducă în sat 62 kgr. de chinină, cu care sătenii au fost scăpaţi de frigurile palustre. Lacurile fură plantate cu răchită galbenă, iar ţăranii nu puteau să-şi facă locuinţe, decât după un anumit plan. Ei obţinură islaz şi fură apoi împroprietăriţi. Deşi moşia era situată pe un teren inundabil şi deci scutită de expropriere, totuş domnul Costescu a cerut şi a obţinut să fie expropriată.

Toate casele din sat sunt acoperite cu ţiglă, au pardosele, străzile sunt drepte, întâlneşti fântâni sistematice, parcuri, pieţe publice...

FANFARA SATULUI

Domnul Costescu a înfiinţat deasemeni o fanfară compusă din treizeci de ţărani. E interesant de notat că toţi aceştia cântă după note; toţi au absolvit patru clase primare, dirijorul este un cehoslovac. Fanfara are o casă proprie unde se fac zilnic repetiţii, în timpul iernii, şi odată pe săptămână în timpul verii.

O mare activitate a desfăşurat proprietarul pe tărâmul cultural. La venirea sa în comună a găsit un preot cu 17 copii, cari făceau cursurile într'un fel de grajd de vite. Azi, după 24 de ani, s'au înfiinţat în Vânjuleţ şase şcoale cu localuri proprii, adevărate palate, în care sobele de teracotă sunt ceva obicinuit. In aceste şcoli învaţă 634 elevi şi eleve, cu 33 profesori şi profesoare, maeştrii şi maestre. Sunt cinci licenţiaţi în litere şi ştiinţe, un inginer şi un profesor cu două licenţe. Copiii sunt foarte bine îngrijiţi, tunşi la piele, curaţi, au toţi perii de dinţi, batiste în buzunar şi suntem asiguraţi că ei nu se bat niciodată, nu se înjură şi nu fură.

— Vă asigur, puteţi face experienţa, că dacă un copil găseşte pe unul din drumurile satului un obiect pierdut, îl va aduce îndată profesorului.

O educaţie tip: două rugăciuni pe zi; când pleacă şi când vin dela şcoală sărută mâna părinţilor... Dar ce ni se pare mai curios şi mai doveditor în ce priveşte strădania ce s'a desfăşurat în acest sat, e că nici un băiat şi nici o fată nu există, care până la vârsta de 25 ani, să nu ştie carte. Este, credem, singurul sat din întreaga ţară, lipsit de analfabeţi. De unde în alte părţi sunt poate până la 80% anal-

fabeți, aci numai copiii infirmi sunt scutiți de școală. Chiar și copiii de țigani știu să scrie și să citiască. Paisprezece dănciuci învață carte în anul acesta.

GRĂDINA DE COPII

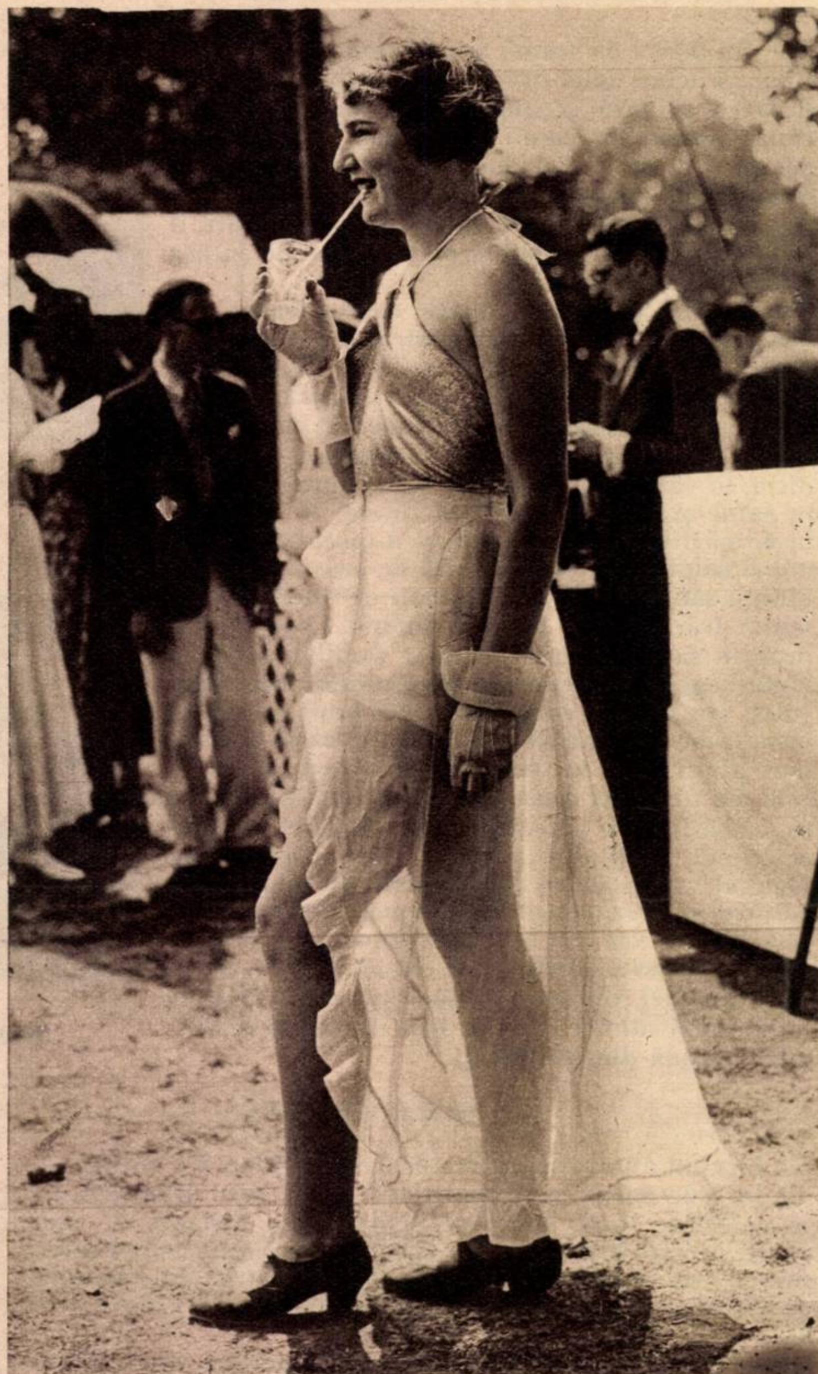
Foarte interesantă deasemeni este grădina de copii, o grădină de copii model. Un local nou se ridică pentru copiii mici de cinci și șase ani. Planurile vor fi executate de elevii și maeștrii școalei de meserii din localitate. Aceștia au ridicat deasemeni peste două sute de case, în stil românesc, deoarece școala are o secție care scoate maeștrii de case și gospodării țărănești.

Suveranul auzind de acest sat model, și-a exprimat dorința să-l vadă și la 29 Iunie, are loc vizita regală în acestă comună.

O întrebare ce se naște firesc, e cum de nu s'a amestecat politica în această comună, ca să strice toate treburile.

Ni se dă lămurirea că domnul Costescu a cerut tuturor partidelor politice, tuturor oamenilor politici din Mehedinți să renunțe de a mai face politică militantă în această comună, pe care s'o considere ca inexistentă pe harta județului; așa dar, un armistițiu politic, în timpul căruia s'a putut construi, utilizându-se toate forțele numai pentru ridicarea satului.

Acum domnul Costescu are 69 de ani și se teme ca alții să nu strice, ceeace dânsul a realizat; să nu cumva să năvălească politica și în acest sat...

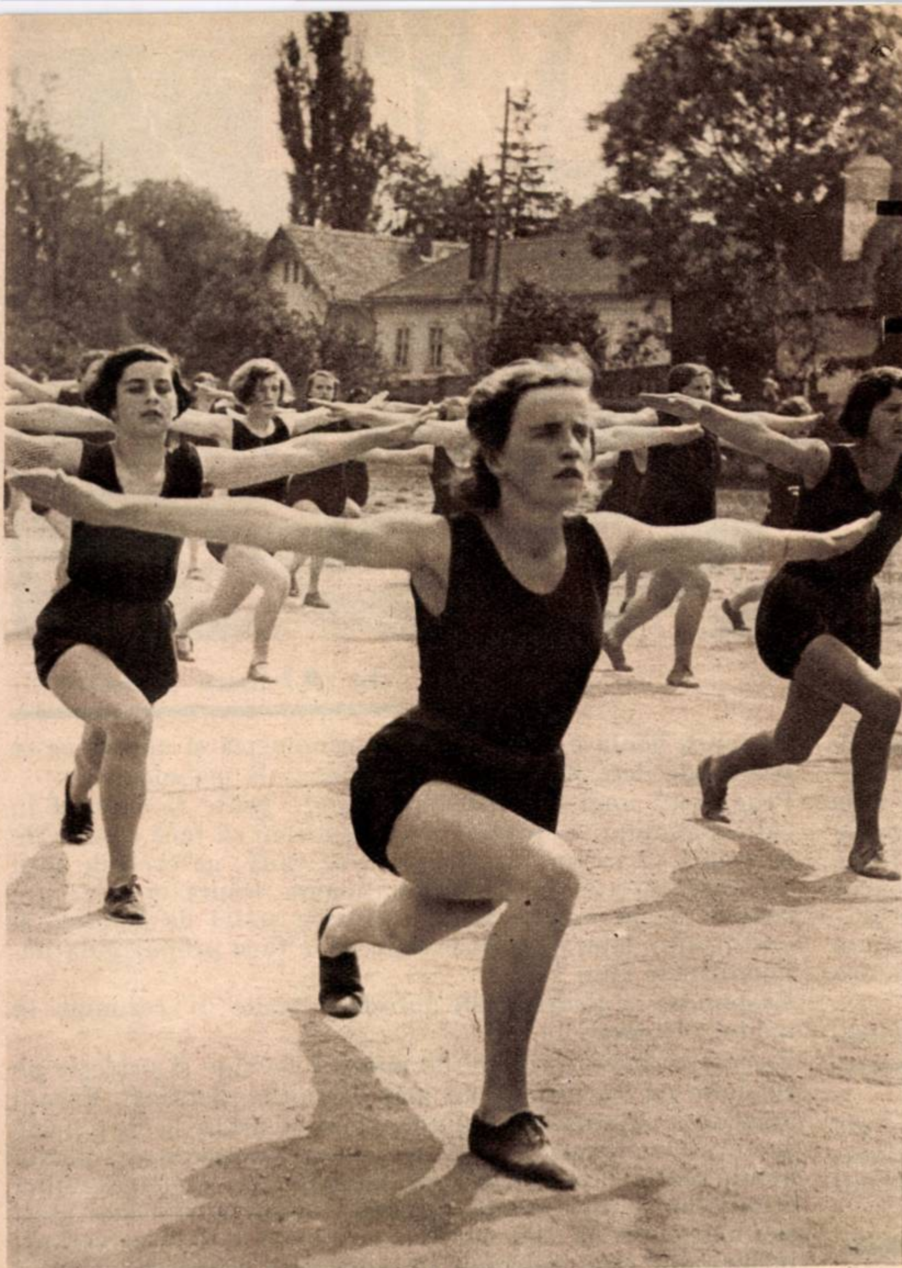

Iată un costum pe care l-ar putea introduce și duduile noastre pentru a suporta căldura. In America el este foarte mult întrebuințat.

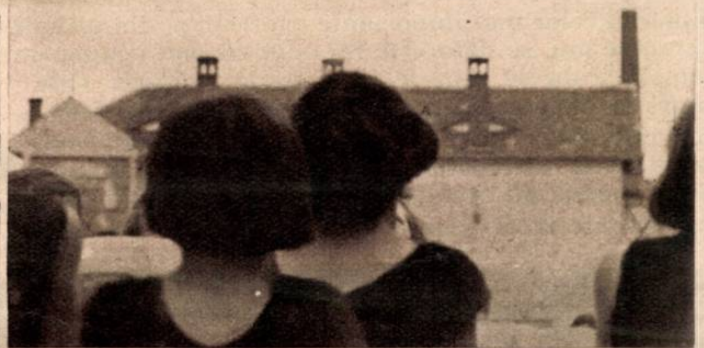
Clișeul reprezintă cl. II B de sub conducerea d-nei Angela Cosimbescu. Școala 44 băeți din strada Sabina 7, este una din cele mai frumoase și mai bine întreținute școli din Capitală. Director d. St. Cosimbescu ziarist-publicist. Școala are 8 clase și 420 elevi regulați.

Educaţia fizică la Sibiu

Unul dintre puţinele oraşe dela noi care are o tradiţie sportivă destul de înaintată în trecut, este şi frumosul oraş de munte Sibiul.

Asociaţiile sportive feministe dela Sibiu aveau o activitate destul de bogată pe terenul educaţiei fizice, pe timpul în care în restul ţării de abia se făceau încercări de constituiri.

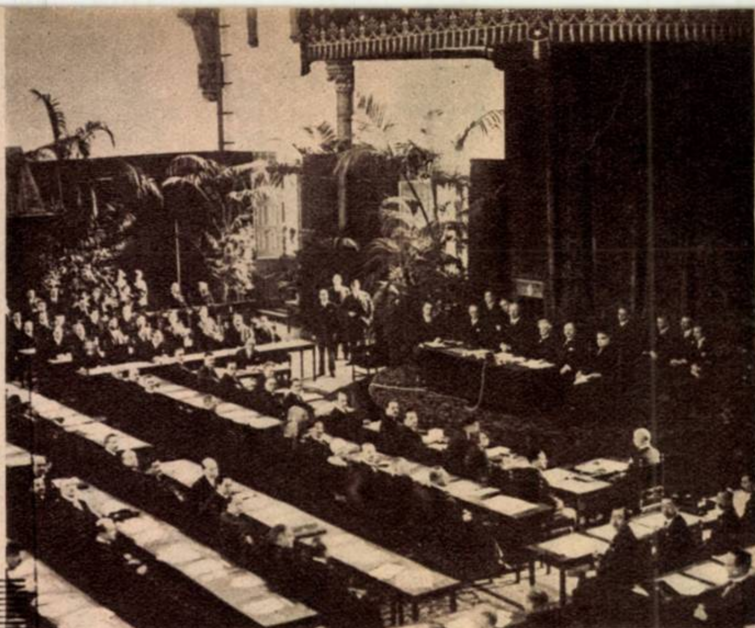
Rezultatul a fost că s'a reuşit să sustragă tineretul — fete şi băeţi — dela iureşul de demoralizare pe care îl trăim de câtăva vreme.

Spiritul de camaraderie dintre asociaţiile sportive — fete şi băeţi — a ajuns proverbial.

Dovadă sunt clişeele de faţă prinse de un fotograf amator, cu ocazia unei serbări sportive dată de una din asociaţiile sportive feministe, la sfârşitul de an şcolar.

M. NOVEANU

conferințele INTERNAȚIONALE

de Aldous Huxley

O conferință internațională se poate defini printr'o adunare, ce începe cu oratorie și sfârșește cu o formulă. In prima zi, oratorii anunță începerea unei noui ere de universală bunăvoință, dar în ultima, semnează mai mult în silă o convenție echivocă, ce nu angajează pe nimeni la nimic. După aceea, se grăbesc să se întoarcă în capitalele țărilor lor, unde continuă lucrările pentru sporirea armamentelor și au grija ca până una alta să mai înalțe puțin stavilele ridicate comerțului internațional, așa ca să asigure autarhii cât mai stricte.

S'au găsit mulți cari văzând această serie de eșecuri totale sau parțiale ale conferințelor să proclame inutil și pernicios chiar principiul discuției pe tărîm internațional.

„Să se pună capăt vorbăriei și să trecem la fapte" — zic aceștia. Dar aceste fapte nu sunt din păcate, altceva, decât o politică de aprig naționalism, ce duce în mod inevitabil la răsboi.

Presupun axiomatică dorința noastră de-a evita răsboiul. Și astfel stând lucrurile, trebue să găsim o metodă pentru temperarea naționalismului excesiv.

Dar așa ceva nu se poate imagina și nu se poate pune în practică, decât de către reprezentanții tuturor națiunilor la un loc. Nu poate fi deci vorba de împuținarea conferințelor, ci de modificarea lor.

Eșuarea celor mai importante conferințe, din ultimii cincisprezece ani, se datorește faptului că s'au ocupat de simptomele și nu de cauzele unei boale politice. Cele mai recente eșecuri au fost înregistrate de conferințele economice și ale dezarmării. Dar, tocmai armamentele și naționalismul economic sunt simptomele sociale ale unei maladii, ce-și are rădăcinile în spiritele indivizilor — atât bărbați cât și femei.

Pe scurt, boala e esențialmente psihologică și nevoia ce se simte este deci, de o conferință mondială psihologică.

Programul unei asemenea conferințe poate fi enunțat în câteva cuvinte: în primul rând ar trebui să facă o serie de cercetări și anume, ar trebui să se vadă: ce cred de fapt membrii diferitelor grupări naționale despre ei și despre străini? Și ce anume îi face să aibe astfel de gânduri și sentimente. Sau, cu alte cuvinte, cine face propaganda naționalistă și cum ?

Răspunsul la toate aceste întrebări poate fi rezumat în modul următor:

Fiecare națiune e ridicul de mândră de sine și privește pe celelalte cu un dispreț tot atât de puțin justificat. Esența emotivă a naționalismului este o auto-adorație pe de o parte și o ură înverșunată față de tot ce e străin, pe de altă parte; aceste sentimente în fond cam ignobile, dar care determină o agreabilă efervescență spirituală, sunt nutrite mai mult sau mai puțin de către guvernele tuturor statelor suverane, influențând prin sistemele lor educative asupra tineretului și prin mai toate organele de instrucție adultă, dela presă și până la cinema.

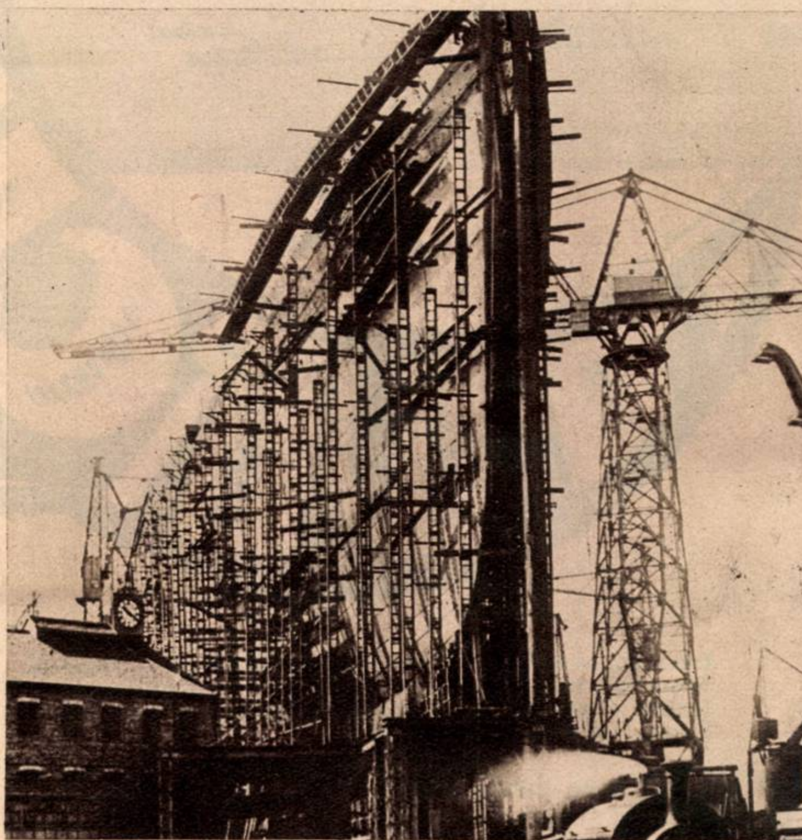
Astfel stau lucrurile și odată ce-am stabilit toate acestea până la cele mai mici detalii, va trebui să discutăm semnificația lor politică. Delegații noștri ar trebui să înceapă prin a pune această simplă chestiune: Poți pretinde unor popoare, cărora li s'au infiltrat prin educație idei și sentimente naționaliste, să lucreze în sensul unei politici de internațională cooperare? Răspunsul e, evident: Nu. Urmează deci că dacă se simte nevoia unei cooperări internaționale, popoarele trebuesc altfel educate. Anume cum? Asta-i ceeace ar trebui să hotărască delegații noștri. Și când vor fi luat o hotărîre, se va duce fiecare în țara sa și o va pune în prac-

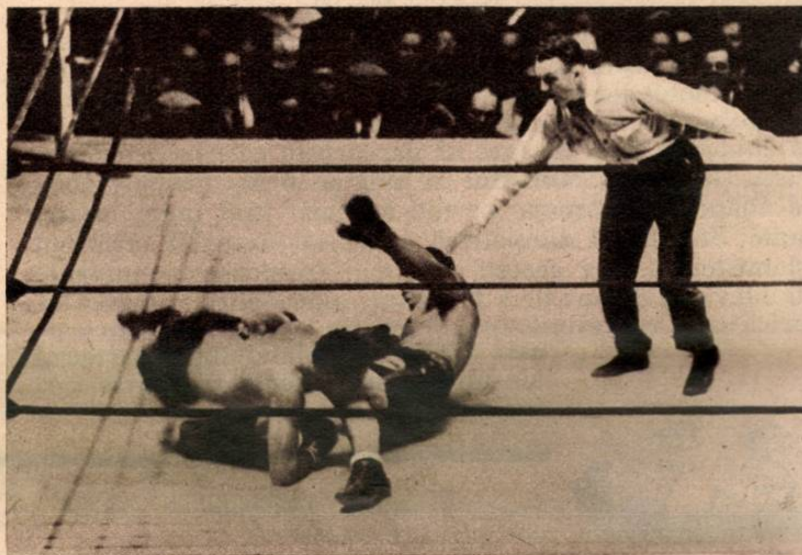
tică. Odată cu îndepărtarea cauzelor psihologice ale boalei naționaliste, vor dispărea, în mod automat, și simptomele sale sociale.
Dar ne întrebăm: s'ar putea oare ca o conferință psihologică să aibe mai mult succes decât toate celelalte? Dac'ar avea loc între oameni de felul celor cari reprezintă astăzi națiunile, nu....
Pentrucă, vai! majoritatea celor cari dețin acum puterea fac parte din acea clasă socială care, în fiece țară, e mai ferm convinsă de justețea atitudinei naționaliste.
Ca dispoziție spirituală, intelectualii sunt în marea majoritate „internaționaliștii", iar marile masse ale populației, sunt în mod normal — dacă nu se exercită asupra lor vreo instigație — neutre. Cu cât sărăcia e mai mare, cu atât e mai mic interesul politic. Doar după ce-a ajuns la un anumit nivel de prosperitate, poporul începe să se ocupe și de altceva decât de imediatele probleme ale necesităților cotidiane. Insă între intelectualii internaționaliști și massele indiferente, se află o clasă de oameni cu bani, oameni de acțiune și de o cultură relativă, cari sunt conducătorii oculți ai Statelor.
Din diferite motive, asupra cărora nu mă pot întinde aci, aceștia sunt întotdeauna naționaliști înflăcărați. Tot ce pot spune e că ar fi o copilărie din parte-ne să sperăm că acești oameni s'ar putea apuca să colaboreze la reușita unei conferințe internaționale, al cărei obiect e să desfacă tot ceeace au făcut ei. Aceste elemente trebuesc înlăturate, sau făcute să adopte alte vederi.
Nu putem deci spera mare lucru, până când actualii conducători ai lumei nu vor lua o directivă nouă și până când actualii săi educatori nu vor fi primit ei înșiși o nouă educație.

La o reuniune sportivă din Londra nu i s'a permis decât unui singur fotograf să fotografieze. Ceilalți, pentru a nu rămâne fără fotografii și-au instalat suporturi pe acoperișurile caselor din jurul terenului și au fotografiat de-acolo în voie.

La Glasgow a început construcția celui mai mare transatlantic din lume al cărui schelet îl vedem mai sus.

Iată un moment, despre care nu s'a scris, din mersul matchului Baer-Carnera pentru campionatul mondial de box la toate categoriile. După cum se vede în fotografia de mai sus, la un moment dat ambii boxeuri erau la pământ.

TURCIA DE AZI

Istambul — Palatele Sultanilor — Moscheele — Muzeele Nostalgia misterului — Priveliști și cuiburi minunate — Ordine și curățenie — Tendință prea vie de occidentalizare — Pitorescul Istambulului.

TURISTUL ce debarcă astăzi în Istanbul este frapat la prima vedere de aspectul general al orașului ce a căpătat aerul unui mare port internațional, cu circulație vie, cu lume cosmopolită vorbind toate graiurile pământului, fără să mai vedem la tot pasul specificul național turcesc exterior, fesul și femeile voalate, cu care ne obicinuisem în trecut. Doar minaretele moscheelor și semiluna întovărășită de steaua ocrotitoare, ce o găsim pe drapelele imobilelor publice, ne amintesc că suntem în Turcia. Curiozitatea caracteristică a streinului ce vrea să vadă și să cunoască totul ne face să parcurgem cele trei cartiere: Pera, Galata și Stambulul în lung și în lat. Primele două ce adăpostesc aproape pe toți streinii sunt puțin interesante. Stambulul dimpotrivă a păstrat neștirbit farmecul islamismului. Aci găsești cele mai frumoase monumente cu adevărat demne de a fi vizitate atât pentru valoarea istorică ce o reprezintă, cât și pentru plăcerea artistică pe care o ai contemplându-le. E cartierul musulman prin excelență, foarte rari fiind străinii ce locuesc aci.

Vedere generală a Istanbului. O vedere a unei moschei noaptea.

PALATELE SULTANILOR

Fiind obligaţi a căuta specificul artei turce în interioare, am vizitat interesantele palate Top Kapu, Beylerbey, Dolma Bagce şi Ildiz Kiosc.

Primul, cunoscut sub numele de „Vechiul Serail", este format de o serie succesivă de palate şi kioşcuri, construite după capriciul şi fantezia diverşilor sultani ce au locuit în el, fiecare vrând să-şi marcheze prezenţa prin adăogarea unui colţ original. Acest palat conţine una din cele mai bogate colecţii de muzeu din Europa. Am remarcat, în deosebi, agrafele de turbane şi pumnalele foştilor sultani împodobite cu pietre scumpe, printre care cele mai de seamă sunt cele ale sultanilor Soliman Magnificul şi Baiazid Fulgerul. Apoi, minunata serie de covoare turceşti şi persane, tronurile îmbrăcate în aur sau încrustate cu sidef şi fildeş, porţelanurile de China ce constituesc cu adevărat opere de artă.

Dacă Top Kapu este astăzi muzeu în primul rând şi numai într'o parte a clădirilor a păstrat vechiul său caracter de palat, Beyler Bey şi Dolma Bagce au rămas cu vechea lor destinaţie de a adăposti pe Şeful Statului, cu tot mobilierul fastuos de odinioară. Primul, ca dimensiuni mai mic, situat pe coasta asiatică a Bosforului, constitue cu adevărat un exemplu de gust şi armonie. Decorat simplu, exclusiv cu motive turceşti, mobilat sobru numai cu mobilă turcă, Beyler Bey constitue unul din cele mai reprezentative monumente ale artei turceşti. Covoarele lucrate de mână au tonuri dulci şi desenuri rare cu adevărat împărăteşti. Parcul palatului, înconjurat de ziduri groase şi înalte, vast, de o suprafaţă de peste zece hectare, construit în terase în amfiteatru, are o vegetaţie bogată, luxuriantă. In deosebi majestatea numeroşilor Magnolia, ale căror flori te îmbată cu miresmele lor, completează bine ambianţa.

Dolma Bagce, construit în marmoră, palatul în care-şi petrece reşedinţa de vară şi actualul preşedinte al Republicii, are o splendidă şi impresionantă faţadă pe Bosfor. Ca decoraţie e greoi şi cam prea încărcat. Frumoase sunt candelabrele de cristal şi imensa sală a tronului, unde avea loc ceremonia sărutului poalei sultanului. Ispititoare este piscina din interiorul haremului, unde veniau să se scalde soţiile sultanilor.

Vedere generală asupra podului ce leagă Istambulul de cartierul Galata. — Cartierul musulman al fostei capitale. — Faţada palatului Dolma. — Bagtche pe Bosfor, reşedinţa de vară a preşedintelui Mustapha Kemal.

Ildiz Kiosc, fostul palat al lui Abdul Hamid, e desafectat azi. O parte a lui e ocupată de academia navală, alta de şcoala superioară de război. Doar parcul a păstrat ceva din farmecul de odinioară. Maiorul ce ne însoţeşte ne explică cum erau înainte lucrurile pe aici, locul unde fusese coridorul, pe unde coborau sultanele în basinul din parc ca să se scalde, basin situat exact sub fereastra camerei de lucru a Sultanului.

Azi poezia, farmecul şi felinitatea feminină e înlocuită de sgomotul cizmelor cazone ce trec nepăsătoare într'un ritm prea accentuat.

Ce s'ar putea face la toate aceste palate cu un ghid posedând o fantezie bogată, care să atragă pe vizitatori, făcându-i să retrăiască clipele de altădată?

MOSCHEELE

N'am deloc intenţia să descriu moscheele Istambulului. Vreau numai să relev pe cea mai frumoasă şi mai caracteristică ca monument de artă turcă şi anume menţionez „Suleimanie", care e mai puţin cunoscută. De proporţii perfecte, de un gust şi de o sobrietate înălţătoare, cu o acustică rară şi cu nişte vitrouri cu adevărat minunate, această moschee e o operă de artă desăvârşită, cu toată stricteţea coranică referitoare la puţinele elemente decorative permise: caligrafia versetelor şi stilizarea florilor şi a plantelor.

MUZEELE

Puţine sunt caractersticile. Unul din cele mai interesante este Evkaful sau acel de artă turcă. E mic dar posedă o colecţie remarcabilă de coranuri, covoare, şi mobile încrustate cu sidef şi fildeş.

NOSTALGIA MISTERULUI

Valurile revoluţiei turce au provocat modernizarea şi occidentalizarea ţării, au ridicat vălul turcoaicelor şi a abolit fesul bărbaţilor. La fel cu toţi ceilalţi, a fost deviza. Dar misterul şi necunoscutul ce atrage şi ispiteşte mai mult au dispărut odată cu această reformă. Doar în ochii focoşi de migdală ai turcoaicelor îl mai regăseşti câteodată. Şi e păcat din punct de vedere al aspectului artistic al ţării.

PRIVELIŞTI ŞI CUIBURI MINUNATE

Numeroase sunt locurile frumoase ale fostei capitale. Dar nici o privelişte nu ni s'a părut mai impunătoare şi mai splendidă în acelaş timp, ca cea depe ţărmul asiatic dela Scutari depe vârful muntelui Ceamâlgea. Cuprinzi deodată în raza vizuală Bosforul şi Cornul de Aur, Marea de Marmara, Insulele din faţa Istambulului şi Dardanelele.

Este unul din cele mai frumoase peisagii mondiale. Dacă cobori apoi în cartierul Moda al Scutarilor ajungi într'un cuib odihnitor de dragoste, de unde Pierre Loti şi Claude Farrere şi-au scris impresiile asupra Constantinopolului. Liniştea este desăvârşită, orizontul e marcat de imensitatea mării, natura e frumoasă, doar o cunoştiinţă fermecătoare e necesară pentru a completa decorul feeric.

ORDINE ŞI CURĂŢENIE

Sub acest raport Istambulul este azi în mare progres. Au dispărut depe străzi aspectul oamenilor zdrenţeroşi şi prost îmbrăcaţi, nu mai sunt încasatorii disgraţioşi şi murdari depe podul ce leagă Stambulul de Galata, peste tot e curat, iar legenda de a nu întârzia seara în oraş în afară de Pera a dispărut cu totul în faţa unei poliţii bine organizate.

TENDINŢA PREA VIE DE OCCIDENTALIZARE

Se constată progrese mari peste tot locul. Dar prea e accentuată dorinţa de a schimba ce a fost, de a transforma totul în forma stereotipă internaţională. Specificul naţional caracteristic ar trebui susţinut oficial, iar monumentele istorice să fie respectate. Istoria unei ţări este aşa cum a fost, ea nu se poate modela după dorinţele unora sau altora. Astfel există o mică moschee la Ortaköy o adevărată bijuterie. S'a hotărît ca în camerele de lângă ea să fie adăpostit un centru sportiv. Rezultatul, moschea este într'o stare de păragină şi în scurtă vreme va fi dărăpănată. Nu se mai găsea un alt loc pentru un centru şcolar de sport decât tocmai în clădirea acestei moschei ?

PITORESCUL ISTAMBULULUI

In pulberea de argint a razelor de soare admiram din Turnul Galata profilul mândru al minaretelor, catargurile caicurilor din Cornul de Aur, coşurile, silueta fină a marilor vapoare, imensitatea mării şi frumuseţea litoralului. Puţine locuri din lume beneficiază de o asemenea poziţie dumnezeiască.

Drumeţe ce treci prin aceste locuri admiră frumuseţea priveliştei, gust-o în tăcere şi'n contemplare nu în goana autocarelor americane ce-ţi dau detalii de precizie uimitoare, ca de pildă numărul ferestrelor unui palat sau înălţimea unui turn până la milimetru, dar nu-ţi permite să simţi nimic din farmecul şi ambianţa frumuseţii ce nu se măsoară nici cu metrul nici nu se apreciază în viteză.

N. N. PETRAŞCU

Studenții MUNCITORI

Pentru a-și putea agonisi hrana cea de toate zilele și pentru a-și putea continua studiile, studenții lucrează în ateliere cot la cot cu muncitorii. Ancheta de mai jos este edificatoare în această privință.

APASĂ pe umerii tineretului acuzația gravă a unei periculoase desorientări. Acel ideal al muncii încărcată de râvnă pare că și-a stins flacăra din ce în ce mai pâlpâitoare.

Pe căi ușoare, prin mijloace în care nu intră cel mai slab efort tânărul de astăzi socotește ca un indiscutabil drept, pătrunderea într'o situație cu prestigiu, bineînțeles, strălucit remunerată. Religia muncii e crunt batjocorită.

Dar iată o surpriză care trebue să ne umple sufletele de speranță. E o greșeală că tineretul e topit laolaltă în aceeaș lingură. Tot ce-i bun și ales nu-și țipă pretențiile, care se îmbracă în haina ridicolului când nu sunt sprijinite pe un soclu de trudă rodnică.

Intr'una din instituțiile noastre industriale — aparținând statului — Monitorul Oficial — sunt angajați ca lucrători de vreme îndelungată un mănunchi de studenți în frunte cu o studentă din anul al treilea la drept. Tânăra fată una din inteligențele pe care se sprijină facultatea noastră n'a stat o clipă la îndoială să împlinească cele mai umile munci pentru a-și putea urma în mod demn drumul început.

LA PORȚILE MONITORULUI OFICIAL

Care-i psichologia — m'am întrebat — a acestor studenți lucrători? Cum se împacă mediul cursurilor cu cealaltă atmosferă așezată la antipod. Și ce simple și impresionante au fost explicațiile date de acești harnici și meritoși tineri cu o puternică sănătate morală.

AUREL BÂRSAN ELEV LA ȘCOALA POLITECHNICĂ

Ora șapte seara. Din cabina lui portarul telefonează la atelierul de imprimare.

Peste puțin timp un băiat firav cu trăsăturile chipului de-o blândețe copilărească, își face apariția. Scopul vizitei mele pe care i-l explic în câteva cuvinte, îi împurpurează obrajii palizi. Ii privesc hainele de lucru și mâinele pline de unsoare.

— Oricât te-ai feri nu poți fi curat la lucru — mă lămurește el cu un zâmbet. In atribuțiile mele din atelier ridic formele, le scot afară, curăț mașinile, mătur, șterg praful. De câteva luni în șir împlinesc această muncă șapte ore pe zi. La ora unu după amiază intru în atelier, ca să ies la nouă. Să nu vă închipuiți că atunci iau drumul spre casă. Am două meditații pe care le sfârșesc abia la ora unsprezece. Apoi îmi văd de mine preparându-mi cursurile pentru a doua zi.

— *Și somnul?*

— Mi-am impus și am reușit să mă satur cu foarte puțină odihnă. Ce altceva aș putea face? Nu sunt singur. Părinții mei nu au nici o stare și eu mi-am luat în grija mea pe alți doi frați pe cari îi ajut la studii. Apoi taxele mele la școală mă doboară.

— *Munca aceasta intensă nu te extenuează?*

— Fac totul cu dragoste și atunci oboseala e mai mică. Incă de foarte tânăr a trebuit să mă obicinuesc cu greutățile. In liceu reușeam să-mi continui studiile în toamnă numai pentrucă toată vacanța cea mare munceam prin fabricile de cherestele. Cu lucrătorii mă înțeleg de minune. Cum trec pragul atelierului uit că sunt student și că peste câtva timp voiu reuși poate să ocup un post de inginer. Dacă aș ține socoteală de toate micile nimicuri aș fi veșnic deprimat și n'aș mai putea munci, nici învăța. De altfel nu mă pot plânge Lucrătorii sunt buni. De câte ori nu mă strecor în dosul vreunei mașini cu caetul de cursuri în mână! Nimeni nu se revoltă. Ce păcat — își continuă elevul dela Școala politechnică mărturisirile — că nu-mi puteți da un timp răgaz, să vă pot așterne pe hârtie impresiile mele de lucrător. V'ați convinge de nevoia ce trebue să se impună tineretului de astăzi de a cunoaște pătura muncitorească.

Dar conversația noastră, care abia prinsese chiag a trebuit să fie încheiată. Elevul inginer fu chemat în atelier să-și reia munca de robot, de care el nu se simția nici umilit, nici nefericit.

FATA ACTUALĂ

— *Dar studenta lucrătoare unde-și face serviciul?...* am întrebat.

— Ah, avocata?.. Lipsește astăzi. E la cursuri.

Am plecat pe dată în căutarea acestei sârguincioase fete, pentru care fiece zi e un războiu crunt cu realitatea.

A fost o zi de umblet pe arșiță cu drumuri de la universitate la cantină, de acolo la bibliotecă, apoi la cămin, ca să am surpriza de a o găsi în sala de drept penal a facultății.

O studentă mi-a arătat la câțiva pași o făptură foarte tânără, subțire, blondă, cu chipul deschis, însorit de un zâmbet suav. In acel moment d. profesor Moruzi care tocmai îi examinase lucrarea — Despre legitima apărare — apropiindu-se de ea o felicită călduros pentru claritatea și precizia expunerii.

Mărturisesc că nu mi-am putut stăpâni emoția. Cui îi dă prin minte din cei de față că fata aceasta deșteaptă, frumoasă, se scoală în fiecare dimineață la ora șase, ca la șase și jumătate să părăsească căminul pentru a intra în lucru. Nervii ei destinși de copil firav se pot oare într'atât oțeli, ca să suporte sgomotul enervant al mașinilor?

La plecare, pe una din săli i-am prins ușor brațul. Ochii îi erau încă aprinși de beția succesului. I-am pomenit de activitatea de la Monitorul Oficial.

Pe chipul studentei s'a strecurat deodată o umbră de mâhnire.

— Să nu socotiți că-mi este rușine de muncă. Totuș n'am putut să mă adaptez cu ușurință oricât îmi impuneam voinței. Eu sunt o fire puțin visătoare... vă rog să nu mă judecați rău. Cea mai mică atingere îmi produce adevărate spasmuri sufletești. Totuș am rezistat.

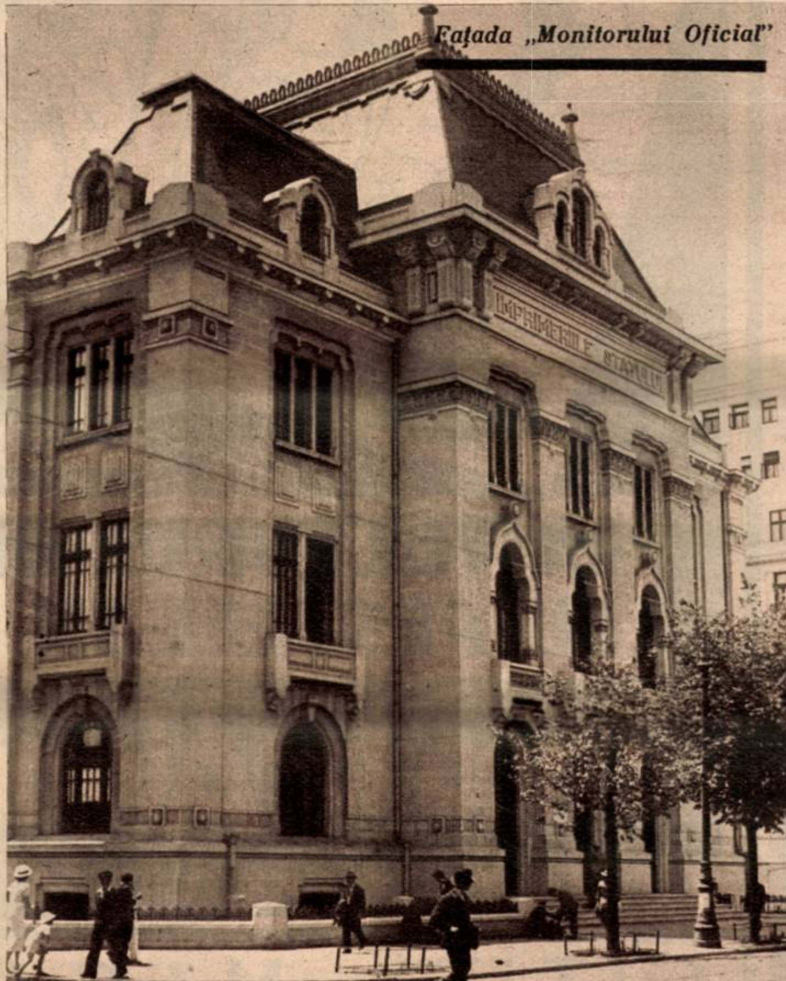
— *Cum te-ai hotărât să intri ca lucrătoare?*

— Eu n'am tată și acasă alături de mama mai am frați cari urmează la liceu. Ca bursieră prefectura județului meu îmi plătește căminul. Trebuia să mă îngrijesc de hrană și-am sperat să pot pune mâna pe câteva meditații. Cum situația îmi era disperată un coleg m'a sfătuit să încerc să intru la Monitorul Oficial. Și într'o zi de toamnă cu ploae deasă, în care parcă și sufletul meu plângea laolaltă cu cerul, m'am prezentat d-lui director technic Lazu. Se vede că accentele cuvintelor mele au produs oarecare impresie.

— *Vă rog dați-mi orice fel de atribuție* — i-am spus — *ca să pot continua să trăesc.*

— N'am nimic deocamdată. In toată instituția e liber un singur loc de strângătoare. Stai în dosul mașinii și aduni hârtia. Ai putea îndeplini o astfel de atribuție? Firește că am admis.

D. Lazu a sunat chemând pe un șef de atelier, în grija căruia m'a dat. Vă mărturisesc a fost dezolantă prima cunoștință cu orele de muncă. Aveam amețeli mașinile îmi huiau fără încetare în urechi, urmărindu-mă în oraș la cursuri, noaptea în patul căminului cu sgomotul lor trepidant. Pot spune cinstit că nu eram o conștiincioasă lucrătoare. Ochii îmi alunecau mai mult pe foaia de hârtie pe care erau imprimate texte de legi și într'o zi o lucrătoare care mă urmăria de multă vreme, mi-a asvârlit în față cuvintele:

Fațada „Monitorului Oficial"

— *Trebue să te simți tare bine când vezi că noi toți muncim ca să te ținem pe d-ta.*

Am început să plâng. Bineînțeles că toți cei din jur mi-au luat apărarea.

Cu încetul deprimarea sufletească a fost înlocuită cu curiozitatea de a cunoaște psichologia muncitorului. Inainte când citiam legislația care reglementează orele de muncă ale lucrătorilor mi se părea că „simplitatea" lor era completată cu o notă prea recalcitrantă împotriva statului. Abia în urmă m'am convins că munca le întrece adesea puterile. Eu mă îndrept spre bară și clasa în mijlocul căreia am trăit o vreme, va găsi în mine o aprigă apărătoare.

— *Munca de atelier pe care o împlinești și pentru care nu poți spune că simți chemare, nu-ți apasă umerii.*

— Acum lucrurile s'au mai îmbunătățit. Pentru o mie de lei pe lună, rămânând însă cu acelaș titlu, un domn șef Dancovici m'a luat lângă d-sa în biurou. Inconvenientul e că sunt plătită cu ziua și lucrarea mea — Despre legitima apărare — m'a costat o sută de lei — două zile cât am lipsit dela serviciu — încheie fata râzând.

STUDENTUL DELA FARMACIE

Dacă l'ai întâlni pe stradă și-ai închega cu el o discuție n'ai putea bănui că tânărul acesta cu capul plin de planuri îndrăznețe la ora șapte seara când ese dela cursuri, ia drumul atelierului pentru a lucra până după miezul nopții. E lucrător de un an încheiat, și-a ajuns cu încetul de la strângător de hârtie la o atribuție de oarecare importanță unde plata corespunde iscusinței.

L'am găsit în plină noapte cu mâinile năclăite de unsoare și conversația de scurtă durată m'a lăsat în oarecare nedumerire. Pe lângă nevoia imperioasă de bani, tânărul mi-a mai vorbit de un stadiu care i s'a impus să-l facă în diferite straturi ale societății, în vederea unui anume scop.

— *Care scop?*

— Sunt lucruri ce nu pot fi deocamdată desvăluite, oricâtă plăcere mi-ar face, deoarece societatea noastră nu-i încă pregătită. Atât pot spune că sunt în stăpânirea unei mari puteri, care-mi controlează acțiunile.

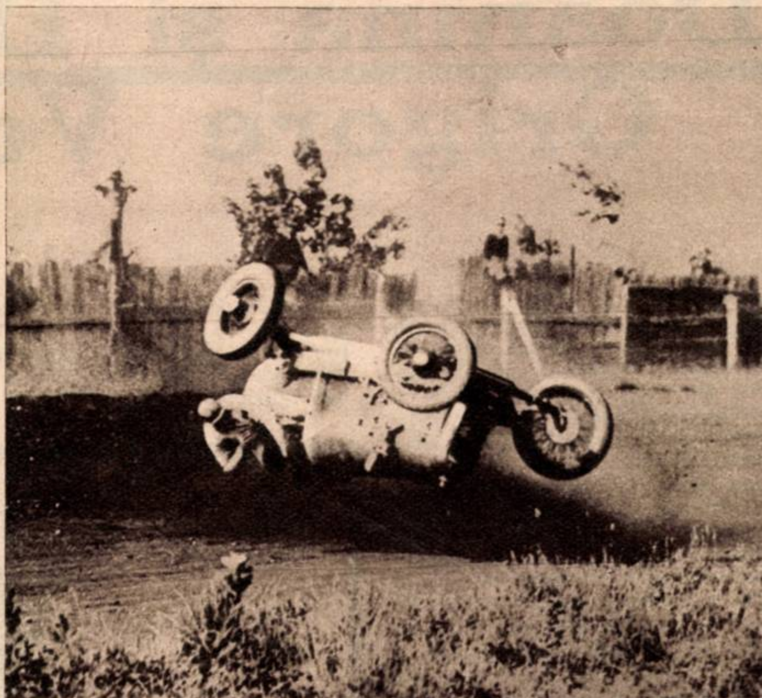
Tânărul pomeni numele lui Khrisna Murthi.

Am dat ca exemplu doi băeți și o fată. Dar la Monitorul Oficial, cât și presărați ici colo, mai sunt studenți cari nu cunosc decât munca grea a existenței și învățătura. Cum vedem, în umbră se plămădesc energii noui. Când vor eși la iveală vor fi — să sperăm — împlinirea unor mari speranțe. Din cei în felul acestora țara noastră va recruta oamenii de mâine.

MARGARETA NICOLAU

In luna August va avea loc la Londra olimpiada feminină. In fotografia de mai sus, vedem echipa reprezentativă a Japoniei, înainte de plecarea la Londra

Iată mai sus un instantaneu cu adevărat senzaţional. Reporterul nostru fotograf din New-Jersey a prins în timpul unei curse de automobile, clipa în care o maşină răsturnându-se se afla cu faţa în jos. Peste altă clipă maşina a fost sfărâmată, iar conducătorul ei — pe care-l vedem mai sus disperat să se salveze — omorît

Din toată lumea

Marinarii englezi au petrecut câteva zile în campament în apropiere de localitatea Richmond. Unul din camarazi este sărbătorit şi aruncat în aer la o înnălţime respectabilă, după cum se vede în fotografia alăturată

La Roma s'a sărbătorit cu un ceremonial deosebit „ziua fragilor". In fotografia noastră vedem vânzătoarele de fragi îndreptându-se cu coşurile pline spre biserică

Doamna și Domnițele lui Grigore Vodă Callimaki

de C. GANE

DE fapt ar trebui ca pe măsură ce ne apropiem de epoca modernă, să se înmulțească numărul documentelor din care s'ar putea culege amănunte privitoare la viețele nevestelor domnitorilor noștri. Dar departe de-a fi astfel, putem spune că dimpotrivă se împuținează știrile ce avem despre acele tovarășe de viață ale domnilor fanarioți, asupra cărora cronografiile timpului tac, și ale căror scrisori, acte, socoteli, izvoade, au fost sau mistuite de foc, sau risipite de nepăsarea acelor nepoți cari, în a doua jumătate a veacului trecut, și-au desmățat și averile prin meleagurile străinătăților. Și mai e poate și altă pricină: femeile aceste erau prea șterse ca să vorbească Istoria de ele, prea alungate din planul întâi al vieții în iatacul *gineceelor* (cărora se ajunsese a li se spune și *hareme*), mai mult soții, fiice și mame, decât „*Doamne*" ca acele de altădată, care se învredniciau nu numai a fi uneori bune sfătuitoare ale soților lor, dar să și ducă la nevoe „*trebile țării*" în spinare.

Cele mai multe știri ce avem despre ele, pentru vremurile acele, ne vin dela călătorii străini, de la secretarii domnești, sau de la dascălii de limbi, cari, în Memoriile lor, scapă uneori câte un nume sau câte o anecdotă. Și-am văzut astfel pe *baronul de Tott* vorbindu-ne frumos despre fetele bătrânului dragoman *Ion Callimaki*, alții despre altele, prea puține de toate.

Despre *Doamna Elena* a lui *Grigore Vodă Callimaki* sunt știrile sărace, cu toate că e arhiva familiei bogată. Ea era fata lui *Alexandru Mavrocordat* și a *Smarandei Sulgearoglu*. Deși fiu de domn, al lui *Nicolae* și frate de Domn, al lui *Constantin* și *Ion*, *beizadea Alecu* nu domnise el însuș, pasemit-e fiindcă nu-i venise rândul, fiind cel mai

Stema lui Ion Callimak-Vodă

mic dintre copiii lui *Vodă Nicolae*. In 1761, când își mărită fata cu *Grigore Callimaki*, el avea abia 43 de ani, și încuscrirea aceasta — urmată îndată de cealaltă căsătorie, a lui *Alexandru Mavrocordat Deli-bey* cu *Mărioara*, sora lui *Grigore Calimaki* — era menită să întărească la Poartă poziția acestor familii, față de acea a Racovițeștilor și Ghiculeștilor.

Inceputul mărirei Ilienei Mavrocordat se prezintase sub cele mai norocoase auspicii. Sosită la

Grigore Callimaki

Iași, în vara anului 1761, pentru a se mărita cu beizadea Grigore al lui Ion Vodă Callimaki, după strălucitele serbări ce avuseseră loc la vechea Curte Domnească, încă în toiul nunții, în ziua a opta, sosise deodată de la Poartă firmanul de domnie al soțului ei, care trebuia să înlocuească în scaunul Moldovei pe bătrânul lui tată. Am văzut aiurea [1]) cum serbările nunții se prefăcură în serbări de încoronare, [illegible] cum bătrâna *Doamnă Ralu*, [illegible]ind pe nora ei să se așeze [illegible] scaunul părăsit de dânsa, spusese jupâneselor adunate acolo: „*De azi înainte, dumneaei vă va fi Doamnă!*" Iar cucoanele boierilor se apucară, sărutându-i mâna, să-i dorească viață fericită și lungă și „*să moară în scaun*".

Dar urările aceste, ori că n'au fost zise din inimă, sau poate din altă pricină, nu i-au fost Doamnei Ilienei cu noroc.

Când ocupară ei tronul Moldovei Domnul *Grigore Callimaki* era un tânăr de vre-o 26 de ani, inteligent și cu o destul de bună învățătură, deși mai puțin meșter în cunoașterea limbilor decât tatăl său și decât frate-său Alexandru. Și apoi nu prea știa rosturile țării și meșteșugul ocârmuirei. Bătrânul Voevod detronat trebui să mai rămână vre-o 2—3 luni la Iași, să-l îndrume pe calea domniei, iar după plecarea acestuia la Constantinopol, încă mai rămase el o vreme sub un fel de epitropie a boerilor mai bătrâni. Dar, la urma urmei, era un om de treabă, cinstit și cu intenții bune, încât n'avu ce se plânge țara de el, afară de *boerii Kostăchești*, scoși din pâine și cari la rândul lor vor încerca să-i scoată lui Vodă Grigore domnia.

Amănunte interesante despre viața mai intimă a curții acestui Domn ne-o dă un italian, abatele *Giuseppe Boscovich*, care trecu prin Iași, în anul 1763, întovărășind pe ambasadorul englez *Porter*, care se întorcea din Turcia în țara lui. Ei nemeriră în capitala Moldovei, tocmai în zilele când i se adusese lui Callimaki, după doi ani de domnie, firmanul de reînnoire. Boscovich ne arată, într'o limbă plăcută, că ceremonia aceasta trebuind să aibă loc într'un colț afară din oraș, înspre mănăstirea *Frumoasă*, el, care era găzduit la curtea domnească din acea mănăstire, se sculă cu noaptea în cap și o apucă pe jos, pe câmp, spre a nu pierde chilipirul unei atare priveliști. Abia pe la 10 dimineața văzu ieșind din târg o mulțime de oameni călări și, luându-se după ei, află pe-un dâmb „*una specie di loggia, coperta di un tetto sostenuto da pilastri di pietra*" — să-i zicem o estradă acoperită — sub care se adăposti și el. In fața acestei estrade era un cort mare rotund, cu latura dinspre oraș deschisă, în care urma să aibe loc ceremonia. Cam pe la ceasul 11 sosi însfârșit alaiul: printre două rânduri „*bine strânse*" de călăreți, purtând o mulțime de frumoase steaguri care fâlfâiau în vânt, veniau din oraș Vodă și boierii călări, urmat de cler, de negustori și de prostime, pe jos, înghesuiți. Intrebat fiind de unul din boerii de pe estradă dacă el, Boscovich, face parte din oamenii Ambasadorului Porter, la răspunsul său afirmativ, fu condus pe dată în cortul lui Vodă. Il găsi pe acesta așezat pe un frumos divan, având pe frate-său Alexandru în picioare, lângă el. Imprejurul lor stăteau boierii cei mari în picioare și ei. Nu erau în încăperea aceea decât doi oameni așezați, Vodă și... secretarul său turc, căci oricât de mic ar fi fost acesta în slujbă, era un drept credincios, care nu se putea înjosi să stea în picioare în fața ghiaurilor.

Auzind Callimaki că e Boscovich acolo, îl chemă la el și-i spuse că-i pare bine să-l cunoască, fiindcă-i vorbise Porter de dânsul, deacum câțiva ani, când erau cu toții în Constantinopol. Ii mai spuse că dorește să se ție mai aproape de el, pentru a putea vedea bine ceremo-

Poarta curții domnești din Iași

nia iar că mai apoi îl va pofti la Curte, pentru a se întreține câtva timp mai intim cu dânsul. Ii dădu din cafeaua, din dulceața și din apa sa parfumată — cinste pe care nu o făcea nici celor mai veliți boieri — ceeace uimi pe abatele italian, care nu se aștepta la atâta politeță într'o astfel de țară — „*tali finezze in tal paese*"!! Inghite, Române!

Pe urmă se desfășură ceremonia confirmărei. Vodă se sculă de pe divan, îmbrăcă caftanul, luă

1) Vezi „Realitatea Ilustrată" No. 387 din săptămâna trecută.

firmanul din mâna Turcului, îl duse la frunte, la piept și la gură, și-l inmână secretarului său, care-l citi în auzul tuturor, stând de data aceasta cu toții în picioare, chiar Voevodul. Eșind apoi din cort, Grigore Vodă încălecă un murg arăbesc, pe spinarea căruia se aruncase peste șea un valtrap țesut în fire de aur — un dar de-al Sultanului — și porni spre oraș, cu acelaș alai cu care venise, adică urmat de boierii călări, de popi și de mulțime. Boscovich rămase în urmă, singur, pe câmp, să privească acel spectacol în adevăr măreț, pentru o atât de mică Eminență — *quello spettacolo veramente superbo da quelle piccola eminenza!* Mai înghite odată!

Trei zile mai târziu, la 6 Iulie 1763, abatele fu primit în audiență oficială, împreună cu alți trei tovarăși de-ai lui. Curtea Domnească i se păru Italianului. obișnuit cu palatele Medicilor și Sforților din Florența și din Milano, o casă mare de piatră, temeinică și încăpătoare, dar o vechitură *„senza alcun buon gusto, et senza alcun ordine"*. Și-o fi închipuit popa c'o să găsească acolo fresce de Michel Angelo, și nu știa că vechitura aceea fusese clădită de amărîți voevozi moldoveni, cari-și apăraseră în vremuri, din lăuntrul ei, cinstea lor și a bietului de neam românesc.

Intr'o cameră curată, de la ferestrele căreia se vedea șesul Bahluiului și, sus pe deal, mânăstirea Galata a lui Petru Șchiopul, Italianul văzu, în afară de obișnuitele sofale de-alungul păreților, o masă de scris, o bibliotecă *„cu cărți bune și frumos legate"* și două globuri, al cerului și al pământului. Acolo îl primiră beizadea Alexandru. fratele lui vodă, și domnul *Laroche*, secretarul pentru limba franceză, fostul dascăl al fiilor dragomanului *Ion Călmașul*. Trecând apoi într'o odaie alăturată, mică, plină de boeri curteni, înșirați în picioare dealungul pereților, Boscoviche zări în fund, pe-un divan înălțat pe-o estradă, pe Vodă Grigore care-i primi cu multă bună voință. Poftiți pe cele patru scaune așezate în fața divanului, oamenii ambasadorului Porter— care urma să fie primit abia mai târziu — fură întâi *„tratați"* cu nelipsitele cafele și dulcețuri, iar apoi *„se schimbară complimente reciproce"* în limba greacă și italienească. Vodă știa puțin italienește și destul de bine franțuzește, însă protocolul nu-i îngăduia să vorbească altă limbă decât cea grecească. Conversația, prin tălmaci, fu deci destul de anevoioasă, și Callimaki o scurtă, poftind pe Boscovici să vie după prânz, singur, la o conversație intimă, fără martori. Preotul italian se îndeletnicia cu știința Matematicei, iar Vodă Grigore, care știa puțin de câte toate, voia să afle ce mai este nou în „Evropa", în materie de calcule cerești.

Și astfel, către seară, mai veni odată Italianul la curte, având la subsioară un telescop, mare de *„trei picioare"*. Era o invenție, nouă de abia doi ani, a astronomului *Dollond*. Ochianul acesta avea un dublu obiectiv, cu două feluri de lentile, la capătul căruia se putea adapta un mic instrument cuprinzând o oglindă mobilă de metal, cu care, într'o *„cameră obscură"*, se puteau trimite pe perete chipul soarelui sau al lunei, spre a-i vedea petele și eclipsele. Mai avea Boscovich cu el alte mici aparate pentru deviațiunea luminei, separațiunea culorilor (spectrul solar) etc. Și, într'una din odăile Curții Domnești, se apucară cu toții, Vodă Grigore, beizade Alecu, Laroche și Boscovich, să reflecteze soarele pe perete și să vorbească împreună, ba franțuzește, ba italienește — Vodă o mai dădea și pe grecește — despre astronomie, despre planeta Venus, despre fizică și *„alte soiuri de literatură"* [2]).

Iată deci că *„tali finezze in tal paese"* începea să devie un lucru firesc și pentru popa din Italia.

Grigore Callimaki era de altfel nu numai un om iubitor de cultură — Condica obiceiurilor vechi și noi ale Curții Moldovei fusese scrisă de logofătul *Gheorgachi*, după porunca sa — dar și un administrator bun și drept, care în loc de a-și asupri poporul cu noi dări, ca atâția alți voevozi, desființă dimpotrivă din cele existente. Astfel găsind viile grevate cu două feluri de impozite, *pogonăritul* (dare pe pogoane) și *vadrăritul* (dare pe recoltă), el desființă pe cea dintâi, micșorând chiar și pe a doua.

Prin intrigi bine alcătuite în culisele Seraiului, domnia lui Grigore Vodă fu totuș întreruptă, printr'o mazilire de trei ani. In locul său vestitul *Stavrachi* (cel care fusese alungat din Moldova, dar care la Țarigrad trecea drept *„Domnul Domnilor"* [3]) făcu să fie numit *Grigore Ghica*, fiul fostului dragoman Alexandru. Iar Vodă Callimachi porni, cu Doamna Ileana și cu doi mici copii în cârcă, acasă la Constantinopol, unde-i așteptau bătrânii încă în viață, în frumosul lor palat de la *Curù-Cișmé*. Era în 1764.

Odată cu Vodă Grigore și cu familia lui, sosi la Constantinopol și *Alexandru Mavrocordat*, tatăl Doamnei Ilienei, care după nunta fetei lui rămăsese la Iași, unde i se pusese la dispoziție două odăi la Curtea Domnească, dându-i-se și *„cai, butci, strae"* cum se și cuvenia pentru o față si-

2) „E di altri genri di letteratura".

3) Vom vedea în curând cum a fost jalnicul sfârșit al acestui genial intrigant.

mandicoasă ca a sa, fiu, frate și socru de Domni. Dimpotrivă mama Doamnei, *Smaranda Mavrocordat* [4]), nu se mișcase de loc din Țarigrad, unde pare a fi locuit cu soacră-sa, tot Smaranda și ea, fostă Doamnă de-a doua a lui *Nicolae Vodă Mavrocordat*. Ce neînțelegeri erau între părinții Doamnei Ilienei, de trăiau despărțiți, nu se prea poate ști. Dar ceeace știm e că scurtă vreme după sosirea sa la Constantinopol, Alexandru Mavrocordat înnebuni *„din multă temere ce își temea femeea lui"* ne spune *Mihai Cantacuzino*, un contimporan și rudă de-a lor. Vorbele aceste neînțelese înseamnă poate că era jupâneasa Smaranda ușuratecă și soțul ei gelos. In tot cazul, după câțiva ani *„trăind așa fără minți, muri"*. [5])

In Martie 1767, Grigore Callimachi căpătă iarăși domnia Moldovei, și după serbările investiturei — caftan, cucă, tuiuri, muzici și alaiuri — se întoarse din nou în țară *„cu mare pompă"* scrie *Enachi Kogălniceanu* *„luând pe mulți boieri greci cu Măria Sa, și luându-și ziua bună de la părinții Măriei Sale, ca când știa că nu-i va mai vedea"*.

Nu că erau bătrânii Callimaki prea aduși de ani — ei vor mai trăi încă multă vreme — dar erau zilele Domnului numărate In timpul domniei aceștia de-doua, izbucni din nou răsboiu russo-turc, care de la o vreme încoace începea să devie endemic. Grigore Callimaki fu însărcinat să strângă proviziile trebuincioase armatei ottomane, în care scop Sultanul îi și trimise foarte mulți bani — se vorbia de vre-o 6-700 de pungi. Deși om plecat Turcilor și de bună credință, totuș Vodă făcu un lucru

4) Era sora postelnicului Constantin Sulgearoglu.

5) Genealogia Cantacuziniilor p. 393.

mai mult sau mai puţin ciudat. El fiind foarte îndatorat, căci fiecare schimbare de Domnie costa o avere, se apucă să plătească din banii aceştia pe creditorii care-l strângeau de gât şi printre care se afla de altfel şi frate-său Alexandru. Cu ce-i rămase nu mai putu strânge proviziile, nu destule în tot cazul pentru a mulţumi o armată ca cea turcească. Din clipa aceea se năpustiră pe capul bietului Callimaki toate nenorocirile deodată: Ruşii, trecând Nistrul pe neaşteptate, puseră mâna pe depozitele de grâne de la *Soroca*, luând cu ei şi 5000 de oi de la *Bender;* în faţa *Fălciului*, peste râul *Larga*, Vodă rânduise pe un boier ă facă un pod pentru artileria turcească, iar porunca sa nefiind executată, tunurile, duse prin vad, se înpotmoliră acolo, de i-a trebuit seraschirului 40 de pungi, ca să le scoată din noroi; şi însfârşit, o sumă de boieri nemulţumiţi, în frunte cu fraţii *Costaki* şi poate şi cu visterul *Ioniţă Cantacuzino-Deleanu*, făcură o plângere la Poartă împotriva Voevodului lor. Acesta, buimăcit de atâtea pacoste ce se abătuseră dintr'odată pe capul lui, ceru el singur mazilirea sa. Insă noul dragoman al Porţii *Nicolae Suţu* (fratele lui *Mihai*, care luase în căsătorie pe sora Domnului, *Sevastiţa)* mai având de luat de la Callimaki, o însemnată sumă de bani, sfătui pe Vodă să-şi retragă cererea, ceeace fu spre nenorocirea tuturor, şi în deosebi pentru Voevodul Moldovei. Căci, cu sau fără voia lui, el fu totuş mazilit, ridicat cu sila dela Movila Răboaie lângă Huşi, unde se afla şi dus în lanţuri la Ţarigrad. Acolo, băgat la închisoare împreună cu frate-său Alexandru şi cu dragomanul Nicolae Suţu, după scurtă vreme fu osândit la moarte. Capul suprem al credinţei mahometane, Muftiul, care era din vechi însărcinat cu darea acestor sentinţe, ar fi refuzat, zice-se, să condamne pe un om, care s'ar fi arătat slab în împrejurări grele, dar despre care nu se putea spune că este un trădător. Insă *Mustafa Han al II-lea*, Padişah al ottomanilor, luă dinaintea lui Allah răspunderea acestui omor, poruncind uciderea lui Callimaki şi desfiinţând de atunci amestecul Muftiului în sentinţele capitale [6]).

Executarea avu loc în ziua de 28 August 1769.

Impreună cu Domniţele sale, micuţele *Marghioala, Raliţa şi Smaranda* [7]) Doamna Ileana părăsise mai dinainte ţara. O trimisese Grigore Vodă la Ţarigrad, pentru a o scuti de priveliştea războiului ce-ar fi putut cuprinde toată Moldova, neputând bănui că dincolo, pe malul Bosforului, ea va trebui să vadă în curând chiar capul lui ţintuit de poarta Seraiului.

Zilele amărâte ale văduviei sale le petrecu Doamna Ileana în casa bătrânilor ei socri, care mai trăiau amândoi spre ispăşirea cine ştie căror păcate, şi care pentru a-şi alina durerea de moartea fiului, luară la ei pe nora şi pe nepoţii lor. Dar după trecerea din viaţă la vrâsta de 90 de ani a fostului Voevod Ion Callimaki, Doamna Raliţa întorcându-se în Moldova pentru a se călugări, luă cu ea în ţară pe Doamna Ileana şi pe fetele ei. Sosite la Iaşi în 1780, aflăm despre ele că Alexandru Callimaki, fratele lui Grigore Vodă, ar fi vrut să-şi înzestreze nepoatele, rămase sărace de pe urma morţii unui tată plin de datorii. Insă mândrele fete nu se învoiră a primi bani de la un unchi pe care-l priviau ca vinovat de moartea tatălui lor. Căci, ziceau ele, dacă acesta n'ar fi cerut banii ce-i datora fratele său, el ar fi putut face faţă la aprovizionarea armatei turceşti, n'ar fi fost deci mazilit şi nici omorît. Nu voiră deci *„să pună preţ pe simţimintele de remuşcare ale unchiului Alexandru"* zicea un descendent de-al lor, cam 80 de ani după această întâmplare [8]). In schimb ele primiră protecţia lui *Ioniţă Cantacuzino-Deleanu*, care şi el păstrase, ne asigură *A. D. Xenopol*, o mustrare de cuget, crezându-se părtaş, prin pârile sale, la soarta Domnitorului. Aşa să fie? Şi dacă a fost aşa, ne fulgeră o bănuială. Dece să primească ele de la străinul Cantacuzino, ceeace refuzaseră unchiului Alexandru? Şi dece Doamna Ileana s'a întors din Constantinopol în Moldova, pentru a trăi din mila unui fost duşman, când n'a vrut să trăească din mila fostului cumnat? Nu cumva între încă tânăra văduvă a lui Grigore Vodă şi între boierul din Deleni...? Sigur e că vel vistierul Ioniţă Cantacuzino înzestră el pe fetele Doamnei Ileana, măritându-le pe toate trei cu foarte simandicoase feţe. Domniţa *Marghioala*, cea mai mare, luă pe *Grigore Sturdza*, devenind astfel mama viitorului Domn al Moldovei *Mihalachi Sturdza*. Domniţa *Smaranda*, cea mai mică, luă pe *Alexandru Hangerli*, devenind ea însăşi, în 1807, o foarte efemeră Doamnă a Moldovei. Şi însfârşit, Domniţa *Ralu*, cea mijlocie, se mărită cu *Matei Cantacuzino-Deleanu*, fiul vistierului Ioniţă, care înţelese astfel să-şi pecetluească filotimia sau erotimia, printr'o cât mai strânsă legătură de familie.

6) Iacovachi Rizu Nerulos: Histoire moderne de la Grèce. Genève. 1828. p. 70.

7) Un fiu Ion, născut în 1762, muri la vrâsta de 2 sau trei ani.

8) A. Cantacuzino către Edgar Quinet în 1856 (Convorbiri Literare XVIII).

TAKE IONESCU +

ŞI PARTIZANII

TAMBALAU, gălăgie, muzici, butoaie desfundate pe la cârciumile din colţul mahalalelor. Tăkiţă, gură de aur, simpatia periferiei era ministru. Doamnele nobile din cartiere, cu mâinile cruciş pe sân, rezemate în colţul porţilor, sporovăiau ştiute şi neştiute, înşirând la trei, patru cuvinte, numele cumătrului sau naşului Tăkiţă.

— E un băiat de zacăr nu altceva! Zău soro. Când cu pârdalnica aia de nuntă, erea, ce să-ţi spun, scos ca din cutie şi 'mbrăcat la şapte ace. Zău soro! Şi m'a mângâiat pe obrăjori şi mi-a căutat galeş în ochişori, de mă roşisem toată ca o cireşe, şi mi se bătea inima ca la un pui de găină. Dar şi cu... ce să-ţi mai spun maică, măiculiţa mea, eream gătită cu o rochie portocalie cu mişi-mişuri albastre şi cu dungi ca

D. Savel Rădulescu la comemorarea lui Take Ionescu dela Sinaia

vişina putredă. Dar la coifură? Aia era ce erea; trei diademuri care mai de care mai frumoase şi strălucitoare şi care mai de care mai pline de nestemate, şi ca să nu mă taie nimenea aveam peste ele o pleruză cât pana unui curcan fluierat. Şi unde mi-a puparisit mâna cea cu trei inele şi verigheta, mie întâi şi p'ormă la celelante şi unde mi-a dat braţul mie întâi... E hei! o juma de an nu-i mai tăcea gura lui Sandu grefieru când voia să mă tachinizeze. Cumătra cu dunga dintre ochi adâncită de invidie, sta ca pe ghimpi. Deabia isprăvi Elena lui Guşteru Băcanu cu laudele, şi se repezi şi ea cu limba ca o dărăcitoare.

— Dar nici io soro n'am fost mai oropsită la botezul lui Puişor. Tot pe lângă mine se învârtea alde Tăkiţă, tot pe lângă mine se cocoşea. Eream frumoasă pe atunci. Bietul Stamate ofiţerul de gardişti, văru meu de! tot aşa mă tachinarisea şi el, parc'ar fi fost gelos. Of!

La colţul străzilor chilomanul era în toi, masalalele aprinse şi capetele făcute. Oratorii, mai suspuşi ai mahalalei, vorbeau trei vorbe puneau punct, şi gloata striga din fundul inimii: trăiască Tăkiţ' al nostru. Ura! trăiască Tăkiţ' al nostru! Ura! Prin cluburi fierberea era şi mai mocnită şi finii şi cumetrii lui Tăkiţă se tăiau în vorbe pentru locurile ce li se cuvenea, ca unii ce îşi dase umilul lor obol.

— Eu bă, la Colegiu trei dipotat, mă mulţumesc şi cu atât.

— Aş, la Primărie.

— Nu, la Prefectură.

Dar omul propunea şi Tăkiţă făcea. Peste câteva zile un om necunoscut, un negustor timid ca o fată de măritat şi tăcut ca pământul, era cocoţat pe lista colegiului III de Ilfov, loc pe care-l visase cel puţin cinci duzini de fini şi cumetri ai democratului Tăkiţă. Scrisorelele şi jalbele începură să curgă în cutia de scrisori a ministrului, gârlă, încât acesta se hotărî să întrunească aşa de formă la o agapă pe venerabilii şi onorabilii lui partizani, ţinând cu acest prilej să le demonstreze că, ei erau de vină şi ei sunt cei mai câştigaţi din această afacere.

După aperitivul luat din belşug şi după câteva pahare din vinul vechi de Drăgăşani, Tăkiţă îşi ameţise deabinelea conmesenii cu guriţa lui de aur şi dădu patetic drumul finalului ca o lovitură de graţie.

— Amicii mei! Sunteţi cu toţii mărturia celei mai vii afecţiuni ce dragostea mea v'o poartă. Sunteţi cu toţii trupul şi sufletul meu şi pot spune că eu trăiesc prin voi şi voi trăiţi prin mine.

— Bravoooo! Trăiască Nenea Take... Uraaaa!

— Dar nu-mi cereţi ceeace voi nu-mi puteţi da şi eu nu vă pot ajuta. Dacă am ridicat un necunoscut mai sus decât voi, dacă aşa am judecat eu, este că, acesta are ceeace voi nu aveţi, limba legată. El nu ştie altceva decât să tacă, să tacă, şi iar să tacă.

Mulţimea măgulită până'n fundul inimii delira. Ea era cu alte cuvinte, mai sus decât cel cocoţat în capul listei pentru locul de deputat al colegiului III. Tăkiţă împăcase spiritele, pe soţi şi pe soţii, pe fini şi fine, pe cumetri şi cumetrele lui cele fără de sfârşit. A doua zi Tăkiţă ar fi răsturnat orice guvern căci el era idolul gloatei celei fără de număr.

PAUL EPUREANU

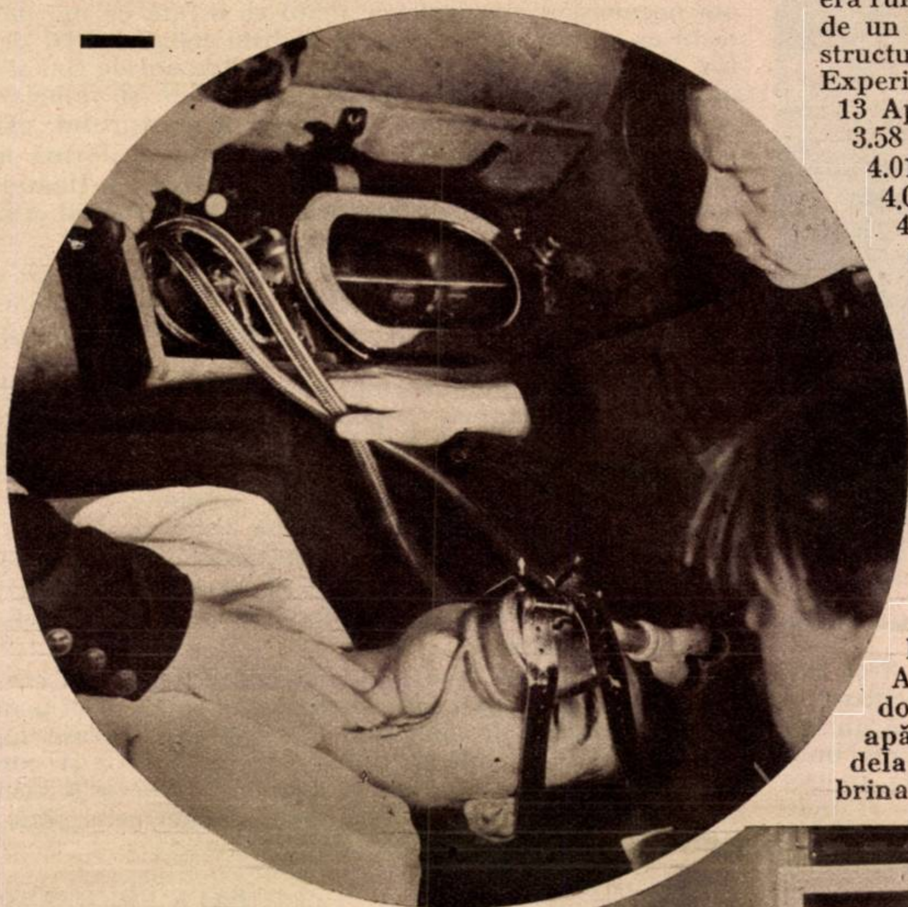
În luptă CU MOARTEA

Interesanta experienţă a D-rului Cornish care a readus la viaţă un câine ucis prin asfixie.

D-RUL Robert E. Cornish dela Institutul Experimental de Biologie, a ucis o corcitură de fox-terrier şi l-a readus la viaţă.

Câinele a fost botezat Lazăr, după personagiul biblic care a fost înviat din morţi. Dar, e mai mult decât probabil, că biblicul Lazăr nu a fost cu adevărat mort, deoarece nici chiar stethoscopul modern nu poate descoperi acele bătăi de inimă extrem de slabe pe care nu le revelează decât aparatul electrocardiografic.

Câinele acestei experienţe a fost însă realmente mort. Respiraţia încetase de mult, pulsaţiile auriculelor şi ventriculelor inimei se opriseră, iar sângele stagnase cu desăvârşire. Trupul inert era asemeni unui ceas care s'a oprit.

Experienţe in legătură cu noua descoperire

Animalul fusese ucis prin administrarea unei doze de eter — o moarte prin asfixie de aceeaş natură ca şi o otrăvire cu gaz aerian.

O inimă odată oprită, este greu de pus iar în mişcare, dar lucrul nu e chiar imposibil — s'a mai făcut; dificultatea sta în a o face să meargă la infinit. D-rul Cornish a reuşit să repună în stare de funcţionare inimile altor trei câini morţi, care au bătut respectiv câte opt, cinci şi optsprezece ore. Dar aceste inimi aveau un ritm prea rapid şi rezultatul a fost dezastruos, pentrucă s'au epuizat căzând într'o a doua moarte din care nu mai exista înviere.

Intocmai ca şi în cazurile precedente, inima lui Lazăr a avut în primul moment 220 de bătăi pe minut dar aceşti mecanici ai medicinei, trăgând învăţăminte preţioase din experienţele precedente i-au redus la timp ritmul cu ajutorul unei soluţii de gumă arabică. D-rul George W. Crile din Cleveland, a demonstrat acum 30 de ani că o inimă putea fi scoasă din trup câteva ore după moarte şi făcută să bată încă o bucată de vreme printr'o injecţie cu sânge sau cu o altă soluţie, în arterele ce duceau la ea. Aceasta nu echivala cu o definitivă înviere dar dovedea că micul motor nu era ruinat prin moarte şi că ar fi putut fi repus în funcţiune de un mecanism medical care i-ar fi înţeles cu adevărat structura.

Experienţa asupra căţeluşului Lazăr a început în ziua de 13 Aprilie şi a evoluat în modul următar;

3.58 p. m. Inhalaţie de eter.

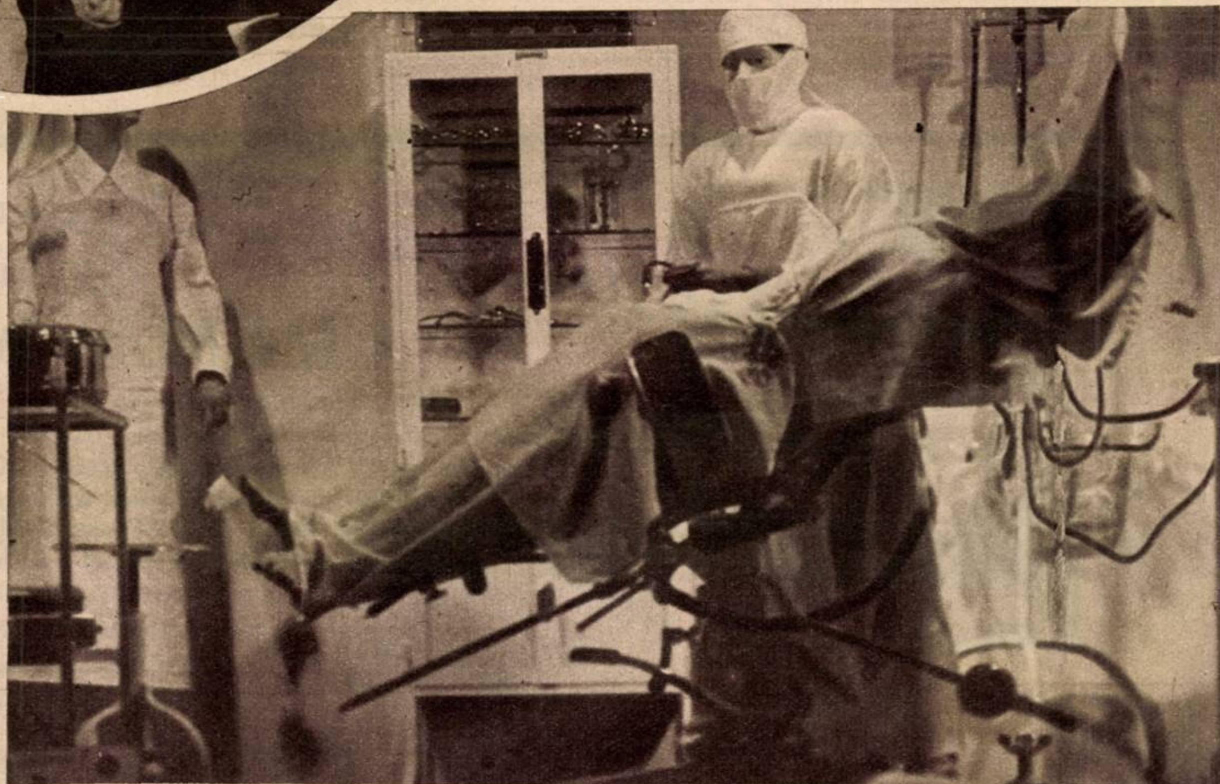
4.01 Animalul şi-a pierdut conştiinţa.

4.06 Respiraţia a încetat.

4.08 Inima nu se mai aude bătând la stethoscop şi pulsul din arterele femorale a dispărut: circulaţia sângelui a încetat cu desăvârşire.

Aceste ultime artere şi nu stethescopul au fost acelea care au arătat experimentatorilor că Lazăr era în mod pozitiv şi ştiinţific, un câine mort. La 4.11 a început să i se facă respiraţie artificială cu oxigen. Acest procedeu este singur în stare să redea ritmul normal unei inimi ale cărei bătăi a slăbit până punctul când nu mai pot fi auzite prin stethoscop dar nu poate repune în funcţiune o inimă care s'a oprit cu desăvârşire. Totuş sângele din plămâni trebue să fie abundent oxigenat mai înainte de a începe circulaţia.

La 4.12 erau gata să pună în mişcare „motorul". Aceasta s'a realizat injectând în arterele femorale două treimi din lichidul unui pahar constând din apă sărată, saturată cu oxigen şi amestecată cu sânge dela un alt câine. Acest sânge fusese mai întâi defibrinat adică, tratat astfel încât să i se ia tendinţa de

a coagula când e afară din trup; altfel, s'ar fi format chiaguri, în vine, în artere şi chiar în inimă, cauzând animalului o a doua moarte. Soluţia mai conţinea şi substanţa numită epinephrină care face ca vasele sanguine să se contracteze producând o ridicată presiune arterială, căci dacă presiunea e prea redusă, inima nu mai are sânge pentru pompat.

Vreme de o jumătate de minută nu se întâmplă nimic. La 4.12½ inima câinelui începu deodată să funcţioneze cu bătăi puternice. La 4.16 acestea se ridicaseră la ruinătoarea viteză de 220 pulsaţii pe minut, cu o excesivă tensiune arterială datorită epinephrinei. Medicii ştiau că aceasta era o viteză fatală dar dacă ar fi intervenit spre a o reduce mai înainte ca mica maşină să se fi „încălzit bine" partida ar fi fost pierdută.

Ceeace a urmat, dovedeşte că această ezitare a fost fericit inspirată deoarece la 4.38 inima îşi redusese numărul bătăilor la 130 pe minut. Dar la 9.30 era iar la 148 şi la 10.30, viteza sporea încă, aşa că socotiră că era timpul s'o liniştească injectând într'o vână cincizeci de centimetri cubici dintr'o soluţie conţinând 7 la sută gumă arabică. La 10.30 viteza marca 156 bătăi pe minut dar de atunci încolo a început să scadă marcând la 12.40 a. m. în ziua de 14 Aprilie 128 de bătăi pe minut.

Inima a rămas în jurul acestui punct până la ora 9 în dimineaţa aceea indicând că totul mergea spre bine. Motorul automobilului este pus în funcţiune de o scânteie electrică. Inima e afectată şi ea în funcţiune cam în acelaş mod de un fel de scânteie nervoasă ce vine dela creer. Faptul acesta e dovedit de efectul instantaneu pe care-l produce asupra inimei un sgomot puternic sau o privelişte înfiorătoare. D-rul Crile şi alţii au dovedit însă că ea poate fi pusă în mişcare şi fără vreun stimul nervos, făcând inimi scoase din trup să pompeze doar cu ajutorul unor stimulente chimice.

La ora nouă pulsul se ridicase la 132 bătăi pe minut, la 10.15 marca 165, iar la 11, se urcase la 168. Trupul animalului devenise flexibil. Din clipa aceea i s'au injectat mereu până la amiazi soluţii sărate sub piele dar la epoca aceea inima ajunsese la mortala viteză de 220 bătăi pe minut, viteza maximă a acestui motor de carne şi sânge. Raportul marchează: o „profundă slăbire. Moartea pare iminentă".

Dar iată că stimulul chimic al acelei sări începe să lupte cu moartea. La 1.08 p. m. bătăile inimei s'au redus la 176. „Soluţia sărată ar fi trebuit injectată mai devreme", remarcă doctorul Cornish care se teme că animalul e pierdut. Dar ameliorarea continuă până la 8.20 când la un puls de 120, consideră viaţa câinelui salvată. Dar la ora şapte în dimineaţa următoare, pulsul se ridică din nou la 160 şi de data aceasta se administrează imediat soluţia sărată în care se adaugă şi puţină glucoză pentru energie — aceasta e prima hrană pe care o primeşte animalul. Către seară, inima marca 92 de bătăi pe minut.

Pacientul era veghiat minută cu minută, zi şi noapte dar din această clipă, experimentatorii reuşiră să evite orice nouă criză. Câinele avea să trăiască, ceeace indica o posibilitate similară în cazul unui om găsit mort într'o cameră plină cu gaz. Aparatura „vegetativă" a trupului se întărea văzând cu ochii, dar cum rămânea cu centrele superioare ale creerului? Lazăr putea să trăiască ani de zile în felul acesta, inconştient printr'o nutrire forţată. Incercările de mai sus ar fi totalmente lipsite de valoare dacă individul salvat nu şi-ar recăpăta odată cu viaţa, toate facultăţile. Pe la a patra oră, a „nouei sale vieţi" Lazăr dădu oarecari semne că auzul nu-i era cu totul mort. El nu înţelegea sgomotele dar acestea erau duse dela ureche la creer şi rezultau în tresăriri uşoare ce indicau că creerul încerca să trimită impulsuri dealungul nervilor corespunzători. Dar între ochi şi creer, „legăturile erau completamente rupte" căci timp de patru zile în cursul cărora s'a ţinut în dreptul ochilor întredeschişi ai animalului, o lanternă puternică nu s'a remarcat nici o clipire şi nici o îngustare a irisului.

Intre 24 şi 28 Aprilie, dacă se introduceau mâncăruri în gura câinelui, acesta mesteca, înghiţea şi lingea oasele ca şi cum ar fi simţit plăcerea mâncând, dar nu manifesta nici cel mai mic interes când i se puneau lângă nas chiar cele mai bune bucăţi de carne. La 26 Aprilie, ridică o labă spre a goni o muscă de pe ureche. Faptul acesta a fost înregistrat ca un simptom de mare importanţă indicând că sistemul său nervos transmitea mesagii precise deaiungul unor legături nervoase care nu mai erau moarte.

Intre timp, vestea acestei experienţe transpirase în public şi reporterii trimiteau telegrafic acest buletin în jurul lumei aşa că experimentatori trebuiau să dea presei oră cu oră, date asupra sănătăţei acestui căţeluş, de parc'ar fi fost vorba de cine ştie ce personagiu de vază.

Dar cu toate grijile de care înconjuraseră animalul, experimentatorilor le fu dat să încerce o nouă emoţie. Cineva deschisese prea larg o fereastră şi căţelul răcise la cap. In starea de slăbiciune în care se afla, aceasta ar fi putut determina o pneumonie cu rezultate fatale. Se înlătură însă şi acest pericol. Câinele mergea acum din ce în ce mai bine, clipind la lumină şi într'o zi, D-rul Cornish observă cu bucurie că ochii animalului îl urmăreau prin cameră. Era o simplă închipuire sau auzise cu adevărat un mormăit slab? Probabil că nu se înşelase deoarece, ceva mai târziu, asistentul său Robert Krider auzi pe când îngrijia pacientul, un mârâit puternic. Mângâieri şi cuvinte afectuoase transformară mârâitul în obicinuita „reacţie a cozei".

27 Aprilie a fost o zi mare, deoarece Lazăr, nu numai că a dat drumul unui lătrat puternic, dar a înghiţit chiar o muscă. Totuş atât fiziceşte cât şi intelectualiceşte, era departe de a fi un câine normal deşi manifesta tipicul neastâmpăr al convalescentului, sucindu-se şi învârtindu-se în căutarea unei poziţii mai confortabile în loc să rămână inert ca până atunci. La 4 Mai, s'a uitat cu luare aminte prin laborator şi apoi la cei patru savanţi şi a socotit că se simţia destul de bine pentru a ieşi în curte. Dar Lazăr a uitat, să umble şi trebue acum să înveţe din nou acest meşteşug, ca pe vremea când era mic.

Spre a-i facilita încercările, animalul a fost fixat pe un aparat special cu roţi care-i susţine trupul dându-i voie să-şi exercite picioarele. Labele dinainte au redescoperit technica gonirei muştelor iar cele dinapoi, pe cea a scărpinatului, atunci când puricii îl supără prea tare. Sunt deci speranţe că vor fi în curând în stare să colaboreze la exerciţiul mersului. Din cele văzute până acum s'a constatat însă că sistemul nervos a fost serios atins.

Acest rău, spune D-rul Cornish a fost făcut în cursul primelor două zile când au bâjbâit în jurul morţei, comiţând nenumărate greşeli. Dela cei patru câini, au tras învăţături atât de preţioase încât cu următoarea experienţă vor fi în stare să reînvie un animal cu mult mai puţine pericole; dar vor mai trebui să facă încă nenumărate experienţe mai înainte de a încerca să salveze o viaţă omenească în felul acesta.

Experienţele de până acum au fost însă în mare parte handicapate de lipsa de fonduri. Se crede că rezultatele obţinute până acum indică mari posibilităţi de reuşită, dacă savanţii vor avea mijloacele necesare pentru continuarea acestor experienţe. Asupra victimelor asfixiei trebue să se facă în primul rând extensive examene microscopice şi analize biochimice cum se obicinuesc astăzi în laboratoarele spitalelor moderne. Rezultatele obţinute în astfel de cercetări, pot avea preţioase aplicări generale în medicină.

D-rul Cornish, iniţiatorul interesantelor experienţe descrise mai sus, deşi nu are mai mult de 28 de ani, a făcut multe şi ingenioase eforturi pentru învierea morţilor. Intre altele, el a inventat un aparat format dintr'o planşă şi un motor electric. Unui mort legat pe această planşă, i se ridică alternativ picioarele din şase în şase secunde, ceeace face ca sângele să circule fără acţiunea inimei. Aceasta nu pune însă inima în funcţiune, aşa că aparatul singur nu poate face nimic pentru o persoană a cărei inimă a fost cu desăvârşire oprită prin asfixie.

O călătorie în jurul lumii

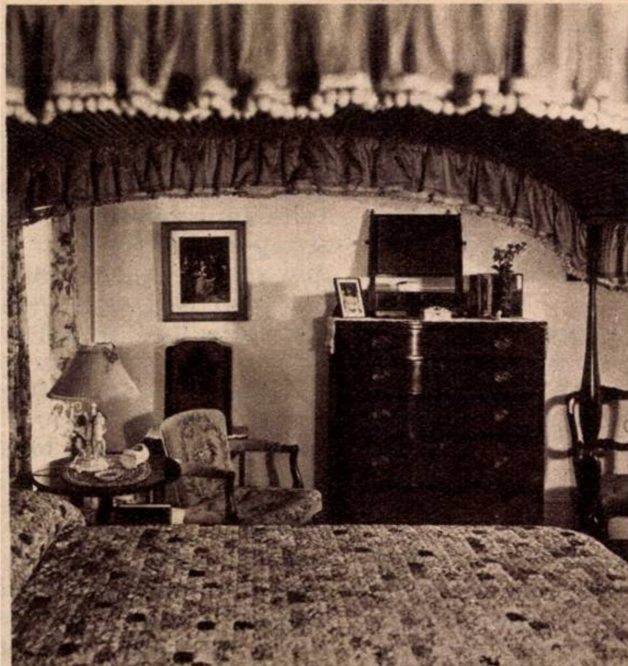
In California

de MARC CHADOURNE

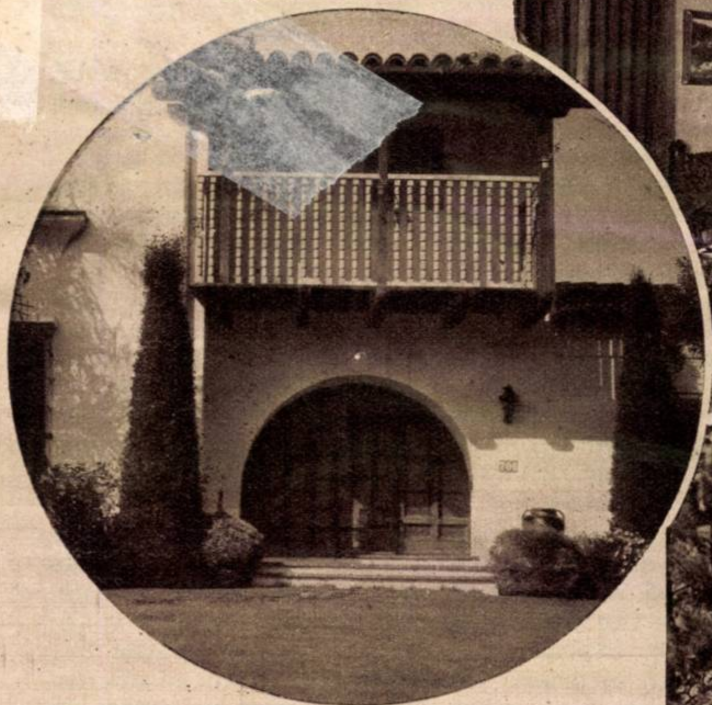
Los Angeles, oraşul din basme...

Cum s'ajungi la stele...

Mai tare ca New-York-ul...

Aspecte de exterior şi interior ale vilelor din Hollywood

E o greşeală ca venind din Arizona să debarci Sâmbătă la Los Angeles. Hollywood-ul şi starurile tocmai fac cale întoarsă pentru weekend-ul lor şi se împrăştie în maşini, în avioane sau în trăsuri, prin tot pustiul. Cum vaporul nostru pentru Japonia pleacă din San Francisco, peste cinci zile, dacă punem la socoteală sărbătorile astea blestemate, vedeţi ce puţin ne rămâne pentru stele!

Am tot răgazul să meditez asupra greutăţilor problemei, în timp ce alerg înspre colinele din Beverley, centrul de reşedinţă al oraşului gigantic. Hollywood. Beverley, nu sunt, cum s'ar putea crede, nişte „sate" excentrice pentru studio-uri, ci imense cartiere încorporate în cuprinsul prea întins al unui oraş care s'a asvârlit fără nici o socoteală peste toate câmpiile, colinele, plajele şi-a anexat totul. In reţeaua bulevardelor sale geometrice (circa 40 klm. lungime şi 20 lăţime) se cuprind două milioane de oameni, vreo zece companii de petrol, ale căror puţuri alcătuiesc dela coline până la plaje un brâu negru şi fantomatic, douăzeci sau treizeci de studio-uri, dintre care şase sau şapte pot fi chiar singure nişte oraşe, ba chiar ţări, dacă se ţine seama de exterioare. Şi nu trebue să uităm portul care ex-

portă anual douăsute de mii de baluri de bumbac şi două milioane de lăzi de fructe (portocale, lămâi, grape-fruits), apoi agenţii de automobile mai multe decât în oricare oraş din lume, sgârie-nouri, magazine, bănci, palasuri corespunzătoare, însfârşit şi mai ales, găsindu-se foarte la largul lor în acest cafarnaum larg, terasele, grădinile înconjurate sau nu de ziduri, parcurile locuinţelor particulare, care în ce priveşte simplicitatea merg descrescând dela hanul breton până la castelul de pe Loira.

In satul „Notre Dame la Reine des Anges", fondat de un spaniol pios, în 1781, viaţa americană în mare n'a început decât cu vreo treizeci de ani în urmă. Deodată cu automobilul. Avântul automobilului, în momentul în care oraşul fructelor, al petrolului şi al studioului se găsia tocmai în plină creştere, i-a stabilit proporţiile şi distanţele. Oraşul e mai lung decât New-York, decât de trei ori San Francisco, pus cap la cap. Nu-i un oraş în care să poţi merge pe jos. Din cinci adulţi trei îşi au automobilul lor. Este absolut necesar, căci taxiurile... zâmbesc privind aparatul de taxat al maşinei mele.

Prima impresie e o poftă nestăpânită de râs: iată o casă în forma unei pălării; e un restaurant: „Mâncaţi în pălărie!" spune firma. Mori albastre: sunt cofetării. Avioane, adevărate avioane, între pompele de benzină ale garajelor. Palate arabe. Monumente neverosimile — o vacă de pildă — care sunt statui-reclamă.

Apoi îţi dai seama de bogăţia extravagantă a acestui oraş; de risipa nesfârşită. Iată un parc de automobile: vreţi unul cu cinci dolari? Şi priviţi aceste piramide de fructe, care, la rând, merg adânc în magazinele de alimente.

Aci sărăcia nu există decât pentru femei urâte şi mexicani leneşi, pe cari îi vezi nu departe de gară, într'o piaţă

veche spaniolă, centrul cartierului lor şi al micilor meseriaşi. Şi-au făcut un obiceiu din sărăcie, dacă nu o plăcere.

MESAGIUL LA STELE

Dela al douăzecelea etaj al lui Beverly-Willshire-Palace dintre cele mai recomandabile — de cum am ajuns cercetez cu desesperare spaţiile urbane şi planul, care pare atât de simplu, ale oraşului de sus. Cum să ajung la gloriile ecranului şi ale studiourilor, pentru care am scrisori? Cartea de telefon... Iată două: Exchange, pentru centrul de afaceri şi County pentru diferitele provincii ale oraşului tentacular. Mai e şi o a treia. Ba nu, e Biblia... Marile hoteluri americane au obiceiul curios să puie Vechiul şi Noul Testament pe măsuţa de noapte, împreună cu anuarele de telefon. Să căutăm...

Gary Cooper... Nici în Exchange, nici în County, nu există Gary Cooper. Curios! Greta Garbo? Nici o Greta Garbo. Ei! E de neînţeles. Nu există Dietrich, nu există Chaplin (ba da, este un croitor). Allo, domnişoară.... zadarnic. Informaţiunile nu dau — nu cunosc (spun ele) — numerele starurilor. Studiourile le refuză. Producătorii? Ei bine, încercaţi să prindeţi pe un „producer" la telefon... Nu rămâne decât o cale, să citeşti Biblia, sau să suni pe Bell-boy-ul: ia pachetul ăsta de scrisori, un Taxi-Cab şi distribui-le din parte-mi. (Cu poşta ar trebui trei zile).

— Yes sir — şi o să vedem ce s'o întâmpla.

Aşteptarea nu durează mai mult de o oră. Sună telefonul: emoţie. Allo... e Kay Francis. Frumoasa prietenă a lui Chevalier are o voce de aur şi cea mai minunată graţie din lume. Dar ea tocmai turnează dela 7 dimineaţa, iar la 11 se pregăteşte să plece în deşert. „The painted Desert you know", deşertul pictat, care nu este cum s'ar putea crede un deşert de studio, dar un adevărat deşert, de cealaltă parte a lui Golorado... Ei, ce să facem ?

Alt clopoţel. Dolores del Rio. Ea însăşi. Nu, secretara ei. Şi dânsa e în febra lucrului. Pregăteşte „Madame Dubarry" la Warner Bross. Şi dânsa de mâine dimineaţă va pleca să ia puţin aer la Palm Spring. Dar dac'aş putea aştepta până Luni... — Imposibil... Insist, şi în numele Mexicului, totul se aranjează. — „Veniţi s'o luaţi la ora 4, la studio. Vă va trimite maşina ei". Aşa e mai bine.

Dar ceilalţi?

Rând pe rând aflu că toate cele şi toţi cei cărora le-am expediat mesagii, au plecat, care spre Palm Spring, care spre deşert, pictat, care către Agua Caliente, în Mexic, unde cursele de Duminică sunt de rigoare. Catastrofă!...

Din fericire, telefonul mai sună odată. Cel care se anunţă din biroul hotelului, e un trimis al providenţei — şi a lui Lilly Pons: domnul Jaumier în persoană.

Cu guler tare, răsfrânt, cu baston cu mâner de argint (oferit de d. Hearst), părul cărunt, modă regence, domnul Jaumier e omul de cel mai vechi tip francez, pe care să-l fi putut visa Los Angeles. Nu există om mai iubit de staruri la Hollywood. Dela debutanţii până la marile vedete, toate sau aproape toate au trecut prin casa modestă, dar fermecătoare, unde pregăteşte el singur, îmbrăcat în haina scrobită şi scufia albă de mare bucătar, mese delicioase. El e profesorul lor de franceză, graţie lui şi lui Florey — unul dintre cei mai buni regisori francezi, ultimul pe care Hollywood-ul l-a păstrat — voi avea norocul să pot vedea duzina de stele mari şi pe Charlie Chaplin. In patru zile, dintre care două de sărbătoare. Meritul acestui record e tot al lor.

O FEMEE SIMPLA LA HOLLYWOOD

De fapt, pentru ce atâta curiozitate în ceeace priveşte starurile? Am fost prevenit: adevăratele fete frumoase din California nu sunt în studiouri... ci în licee. Frumuseţile din sud ajung la înflorire la 16 ani. Treceţi pe la amiazi în faţa grădinii lui Hollywood High School, la ora în care aceste domnişoare, destul de înălţate îşi iau dejunul în faţa trecătorilor şi veţi avea singura idee valabilă a sex-appeal-ului californian.

— Există fete frumoase în studio-uri, ne-a spus un alt informator : sunt secretarele. Dar în ceeace priveşte glorile ecranului, luaţi seama la dinţii şi genele false... iar cât priveşte caracterul lor...

Şi tocmai ceeace mă atrăgea — o voi mărturisi — era deformarea lor profesională. Nădăjduiam să văd monştri de cabotinism. Am fost decepţionat, în primul rând de Dolores del Rio. Era atât de frumoasă, atât de tânără şi atât de naturală eşind din casa ei de „îmbrăcăminte", în curtea studiourilor Warner Bross, încât am luat-o fireşte, drept secretara ei. N'a fost supărată, şi nici nu s'a supărat când i-am spus că este în viaţă mai mexicană decât apare pe ecran. In mijlocul artistelor vopsite cu „ocre", pe care le-am întâlnit — nimic nu seamănă atâta unui studio ca un spital de paludism — strălucirea tenului ei, focul obrajilor puţin eşiţi în afară, ca la mongoli, trăda originalitatea tipului. Şi a fost pentru mine o deosebită plăcere să ascult pe viitoarea doamnă Dubarry, mărturisindu-mi — în loc să-mi vorbească despre „viitorul film — monotonia vieţii starurilor, să-mi vorbească despre plecări, călătorii, acelea pe care le proectează să le facă toamna viitoare, despre China, despre Bal...

BOULEVARDUL HOLLYWOOD-ULUI

— Hai la Santa Monica. Vă iau cu mine.

Şi asta în dispreţul telefonistelor — cât de bine înţeleg acum că sunt nevoite să se apere de telefon — al croitoreselor, secretarelor, etc., care pe rând încearcă s'o readucă la Hollywood. Dolores, cu gândul la ţinuturile îndepărtate, îmi propune să merg să-i văd casa din Santa Monica. Acolo îşi regăseşte în fiecare seară pe bărbatul ei şi pe câinii săi, piscina albastră şi tenisul, florile şi copacii săi. Nimic nu-i mai puţin trucat ca această casă luminoasă unde antichitatea falsă n'a pătruns, unde arhitecţii locali le-au desenat mobilele, unde cărţile din bibliotecă sunt tăiate. Totul respiră pacea, liniştea, armonia luxului şi a bunului gust.

Dar n'am ajuns încă. Santa Monica, fără să fie în afară de oraş — căci Los Angeles cuprinde unul peste altul toate cartierele de vilegiatură cât de îndepărtate, studio-urile şi strandurile sale petrolifere — e mult mai departe decât Versailles de Joinville. Cu o sută pe ceas, Hollywood's Boulevard defilează. Un amestec de neînchipuit al unei firi exuberante şi de arhitectură contradictorie: vile elveţiene, mânăstiri de Toscana alături de castele scoţiene; haciendas mexicane lângă locuinţe provencale de stil Riviera. E o Riviera de proporţii americane. Citesc „Salon de înfrumuseţare" pe un presbiter englezesc, cu acoperişul verde, „Funeral-House", pe un fronton strălucitor, ca acela al unui palat al sporturilor. Şi o sută de firme misterioase: D'Israeli, Hiropractor... psihic-adviser...

— Ce este asta un Hiropractor? Chirurgie facială?

— Nu. Un masseur care-ţi sfarmă oasele. Foarte la modă.

— Şi un psihic-adviser ?

— Un doctor pentru suflet, nervi şi voinţă. Sunt consultaţi din ce în ce mai mult.

HOLLYWOOD ŞI DUMNEZEU

— Să nu cumva să lipsiţi dela slujba de Duminică la Hollywood ! Dolores del Rio — catolică fervent㠗 mi-a dat acest sfat neaşteptat, pentru Duminică, la despărţire.

Nici nu bănuiam câtă prietate este în „satul stelelor" şi în Los Angeles în general. Eroare gravă. Copila uriaşe şi extravagantă a Sfintei Fecioare „la Reine des Anges", n'a uitat pe misionarii cari au străbătut California, înaintea pionierilor puritani, acum trei secole. Dealungul coastei californiene dela Santa Barbara la San Francisco, un lung şirag de misiuni hispano-mexicane înseamnă dealurile şi colinele cu mânăstiri albe şi capele frumos arcuite.

Metodiste, adventiste, baptiste, aceste sanctuare, în timpul nopţii îşi amestecă firmele lor luminoase cu acele de cinema. Dealtminteri ele îşi au filmele lor, concertele lor, radio lor şi chiar preoţii lor la radio, ale căror predici se întretaie cu jazz-urile, cu teatrele şi cu reclamele ingenioase ale caselor funerare. Eri seara, postul camerei mele mi-a adus următoarele :

„Bunăseara doamnelor, bunăseara domnilor: veţi să fiţi înmormântaţi într'un teren de nisip cald, la adăpost de apă şi de inundaţi, unde veţi putea fi păstrat etern, unde în fiecare după amiază vi se va cânta muzică clasică de Mozart, Haydn şi Wagner, unde rudele voastre vor putea veni să se reculeagă pe bănci de piatră? N'aveţi decât să plătiţi câţiva dolari pe lună, şi noi vom avea grije de dv., pentru eternitate. La Forest-Lawn, (casă mortuară din pădure), concert de muzică clasică în fiecare Duminică".

Cel mai măreţ dintre aceste sanctuare e fără îndoială templul Angelus, templul lui Aimée Simple Mac Pherson. Cu mai mult succes încă decât misticii hinduşi, decât „masseurii de suflete" şi decât ceilalţi cititori în globuri de cristal, această ‚Loe Fuller" evanghelistă, a fondat o credinţă nouă, şi slujbe extrem de spectaculoase. Aimée Mac Pherson, o canadiană puternică, conferenţiară, magiciană şi într'o oarecare măsură prestidigitatoare, îşi botează miile de credincioşi în rochii albe, largi implântându-i, îmbrăcaţi, în bazinuri imense de apă călduţă.

O tânără actriţă adeptă a lui Aimée Mac Pherson, m'a introdus în acest templu, care aminteşte în mod curios circul Barnum. „Surori în văluri lungi, albe, umblau de colo până colo, cu braţele pline de crini şi cântau imnuri. Impreunându-şi mâinile, invocând în faţa microfonului numele sfânt a lui Iisus. Papa femee Aimée nu pierdea din vedere chestiile temporale: „nu mărunţiş, striga ea la adunarea pomenii, daţi dolari".

Atmosfera lui Blessed Sacrement, pe unde am trecut către amiază, la ora slujbei, (3.000 persoane cel puţin se înghesuiau), mi-a părut oarecum rece după acea care domnia în templul Mac Pherson.

MARC CHADOURNE

Greta Garbo

DE CE TRĂESC SINGURE

In singurătatea lor, Greta și Marlene se pierd cu Narcis în contemplarea propriei sale imagini celelalte; figuri nu sunt de cât umbre ce trec pe oglinda vieței repede și impalpabile.

GARBO *e îndrăgostită! Marlene e îndrăgostită!* Nu, nu de Rouben Mamoulian, de Joseph von Sternberg, Rudolf Sieber, John Gilbert sau alți domni cari au figurat în mod trecător sau permanent în articolele consacrate de presă celor două faimoase vedete. Aceste femei sunt îndrăgostite, dar... de ele însile!
Marea dragoste a Gretei este... Greta. Marea dragoste a Marlenei, este... Marlene. Predilecții, capricii, simpatii, vin și se duc așa cum au venit, dar nimic nu le poate îndepărta pe aceste femei de ele înșile. Fiecare își continuă drumu-i solitar. Și singurătatea este uneori cauza unei atitudini egocentrice față de viață iar alteori — rezultatul unei astfel de atitudini. In singurătatea lor, Marlene și Greta se pierd ca Narcis în contemplarea propriei sale imagini; celelalte figuri nu sunt decât umbre ce trec pe oglinda vieții repede și impalpabile.

Dacă-l veți consulta pe Sigmund Freud, părintele psichologiei moderne vă va spune cu siguranță că individul care devine un excentric depărtându-se de turmă, de obiceiurile și tradițiile ei, este un exhibiționist; individul acela crede profund, cu pasiune în propria-i individualitate pe care o presupune superioară și diferită de a celorlalți.
Pentru a fi actor trebue să fii în primul rând un exhibiționist. Dar a fi un excentric înseamnă să strigi tare: „Priviți-mă! Observați-mă! Sunt altfel decât voi! Mă ridic deasupra tuturor! Trăesc și cuget altfel decât toți ceilalți! Sunt mai bizar, cu mult mai bizar! M'am desprins din mulțime pentruca să vă atrag atenția, să mă vedeți și să mă auziți mai bine!" Acesta e excentricul! Individul modest pe de altă parte, caută să bată cât mai puțin la ochi și ajunge la acest rezultat identificându-se cât mai mult cu turma. El știe că dacă adoptă coloritul predominant al mediului, va trece neobservat.

ALTFEL DECAT CELELALTE VEDETE

Greta și Marlene au căutat mereu să se desprindă din turmă. Ele nu fac niciodată ceeace face Norma Shearer, Mary Pickford, Joan Crawford sau Miriam Hopkins. Ele evită orice contact social cu celelalte actrițe.
Greta nu apare niciodată la o premieră, iar Marlene, rar binevoește s'o facă. Ambele au în juru-le un grup restrâns de prieteni obscuri cari nu sunt decât o extensiune a personalității lor, și ambele poartă cu foarte mici diferențe, vestmântul provocător al misterului — vestmânt care s'a dovedit întotdeauna cel mai viu stimulent al publicității.
Greta trăește în cunoscuta și prea comentata ei izolare și în felul acesta devine direct punc-

tul către care se îndreaptă toate privirile. Imediat ce banda curioşilor află unde locueşte, cât de înalte sunt zidurile şi cât de dese tufişurile ce ascund bijuteria suedeză — şi nu se poate să n'o descopere, asemeni copiilor mici cari nu se astâmpără până nu găsesc o jucărie ascunsă — ea se mută imediat într'altă parte şi vânătoarea reîncepe.

Greta nu acordă interviewuri şi asta face să fie asediată ca nici o altă vedetă care oferă amabilă datele ce i se cer. In felul acesta a concentrat în juru-i cea mai răsunătoare publicitate — atrage mai multă atenţiune, mai mulţi reporteri şi mai mulţi fotografi decât dacă s'ar urca în mijlocul mulţimei pe un piedestal înalt, şi ar face cine ştie ce extravaganţe.

MUŢENIA GRETEI

Fotografii se târăsc pe sub tufişuri încercând s'o prindă în cursul băii sale de soare. Când e la New-York, reporterii o prind în ascensoare, caută să mituească pe cameriste pentru a le înlesni să pătrundă în apartamentele ei, o urmăresc în taxi-uri, şi recurg la tot felul de stratageme pentru a o face să vorbească. Această frenetică evitare a oricărui contact cu intermediarii dintre ea şi public nu este decât un exhibiţionism mascat — asta v'o poate spune orice psicholog.

In viaţa de toate zilele, după cum s'a mai spus în atâtea rânduri, Greta se îmbracă cu o asemenea lipsă de cochetărie şi de feminitate, încât se *remarcă* întotdeauna. Poartă mereu un pardesiu de tăietură bărbătească şi o beretă veche sau o pălărie mică îndesată pe ochi. Nu întrebuinţează fard şi umblă neondulată. Şi toate acestea, domnii mei, trebue s'o recunoaşteţi, nu sunt decât simptomele unei mari *„iubiri de sine"*.

Se credea înainte că femeile care petrec ore întregi înaintea oglinzei, înfrumuseţându-şi figurile, încercând o rochie după alta, bătându-şi capul cu coafuri noui, cu ondulaţii permanente şi alte nimicuri de ale sexului — se credea că acestea erau vanitoasele. Dar psichologia dărâmă astăzi această teorie. Femeile care caută să se împodobească sunt cele modeste, obsedate de sentimentul inferiorităţei, fac eforturi pentru a disimula ceeace consideră un defect, ceeace consideră că le-ar face antipatice semenilor lor. Vanitoase sunt femeile care-şi îndeasă pe cap o pălărie veche, ocolesc saloanele de frumuseţe şi boicotează o croitoreasă de renume, femeile care sunt absolut mulţumite de ele şi nu se gândesc că ar putea displace altora sau care sunt atât de adâncite în egoismul lor, încât puţin le pasă dacă plac sau nu.

Garbo n'are nevoe de societate — îi place să fie mai mult singură. *„Işi e suficientă"*.

Ea citeşte toate publicaţiile cinematografice — fiecare cuvânt ce se scrie despre ea — asta se ştie precis dintr'o sursă sigură. Şi cât trebue s'o delecteze ideia că vecinii săi, servitorii concediaţi şi cunoştinţele cele mai îndepărtate din trecut sunt rugate cu insistenţă să vorbească despre ermita dela Hollywood.

S'au scris tot felul de poveşti despre: Greta Divina; despre Greta, vecina mea; despre probabilitatea unei mari decepţii amoroase, despre probabilitatea unei morţi — zeci de poveşti, unele senzaţionale, altele stupide, şi toate inutile dacă Greta ar fi dat presei din când în când referinţe autentice şi rezonabile. Dar dacă ar fi făcut aceasta, ar fi distrus toate legendele ce s'au ţesut pe socoteala ei.

MARLENE IŞI CENZUREAZA INTERVIEWURILE

Marlene Dietrich imită atitudinea Gretei dar cu oarecare modificări. Ea a venit la Hollywood în urma suedezei, şi dacă vrea să se releve, nu trebue să se bage de seamă că-şi copiază predecesoarea. Dietrich acordă foarte rar şi cu mare greutate, interviewuri; dar când sunt scrise, aceste interviewuri trebue să-i fie aduse spre citire şi aprobare, sau, cum adesea se întâmplă, spre desaprobare.

Ea nu va spune ca Norma Shearer: „M'am gândit mult la chestiunea despre care vrei să vorbesc. Iată ce cred, speculează ideia cum găseşti de cuviinţă şi dă-i drumul. Nu, cuvintele Marlenei sunt perle şi deci, ele trebuesc cizelate şi protejate ca nişte giuvaeruri de preţ ce sunt. Nu e mult de când Marlene a rupt în bucăţi înaintea autorului un articol foarte bine-intenţionat, aruncând bucăţile în cel mai apropiat coş de hârtie .

Sunt chestiuni pe care nu le abordează cu nici un preţ şi priveşte cu dispreţ curiozitatea pe care publicul o manifestă pentru viaţa amoroasă şi familială a vedetelor, sau pentru opiniile lor politice. Capetele încoronate, dictatorii şi preşedinţii de republici, nu pot lua mai multe precauţiuni când e vorba de publicitatea ce se face în contul lor. Auto-obsesiunea nu poate spune niciodată „Prea puţin importă". Pentru auto-obsedat, tot ceeace se referă la el, îl absoarbe, îl pasionează.

Imbrăcămintea masculină a Marlenei este o altă manifestare a exhibiţionismului, şi nimic mai mult. Cine poate crede că aceste vestminte i-ar oferi mai mult confort. Asta s'ar putea spune într'un climat rece — la Polul Nord sau la Polul Sud dar nu în însorita, în sub-tropicala Californie. Femeea care adoptă o astfel de îmbrăcăminte, apucă unul dintre cele mai scurte drumuri către „evidenţiere".

VEDETA IŞI MODELEAZA COPILUL DUPA EA

Marlene are pentru fetiţa ei mai mult decât obicinuita dragoste maternă, dar Narcisismul se manifestă şi aici căci copila e îmbrăcată bărbăteşte la fel cu ea. Actriţa ţine ca fetiţa s'o urmeze pe ecran şi caută să i sugereze toate manierele şi atitudinile sale faţă de viaţă.

Cabina Marlenei este plină de fotografii de ale sale. La fiecare scenă pe care o turnează ea-şi comandă sute de fotografii, care nu sunt trimise admiratorilor şi nu ...nt întrebuinţate pentru propagandă. Ce face cu ele, asta-i unul din micile mistere ale Marlenei. Cabina ei este tapetată cu oglinzi, aşa că ori încotro se întoarce, actriţa vede imaginea frumosului său cap ceeace înseamnă că nu mai e nevoi... să îngenunche ca Narcis pe malul unui lac.

Spre deosebire de Greta, Marlene apare în localurile ... recepţiile studioului. S'a observat că re... colo, numai atunci când socoteşte că îmb... destul de frapantă. Deobiceiu, Marlene ... umple sala şi când e sigură că toată lu... face apariţia într'un costum bărbătesc sa... mai elegante toalete ale sale. Se plimbă ... însoţită întotdeauna de von Sternberg ... gură că toate privirile sunt fixate a... lează imaginaţia prin invizibilitate. ... direct, nefiind vizibilă decât atunci când p... miraţie.

S'a spus că prietenia Marlenei cu regisorul ... nu e decât o altă manifestare a vanităţei sale. ... descoperitorul său are pentru ea o admiraţie ne... In ochii lui, Narcis îşi vede imaginea reflectată sub cele mai minunate aspecte.

Dar... cine ştie? Poate că Greta şi Marlene fac bine ceeace fac... Lumea e tixită de fiinţe omeneşti, de creaturi obscure şi mediocre care-şi vopsesc feţele, trăiesc în societăţi şi se tem de evidenţiere. Poate că avem nevoe de aceste două rebele — de aceste două proeminenţe.

Greta şi Marlene s'au detaşat de turmă. Anormalul e mai interesant decât normalul. Femeea voalată e mai provocătoare decât cea nudă, iar ediţiile interzise, mai căutate decât cele mai bune cărţi care se obţin fără nicio greutate în orice librărie...

JAMES GREY

TOILETTE
CRÉATION MARCEL ROCHAS
PARIS
PHOTO ROCKWELL
PARIS

FRUMUSEȚEA

linia, eleganța ei stârnesc admirația tuturor. Dar ceva se mai adaugă la succesul ei: știința provocantă de a se parfuma. Obișnuește Apa de Colonia „Chat Noir“. Incercați-o și Dv.

Chat Noir *création* **lady**

REALITATEA

ANUL VIII No 389
8 IULIE 1934

UN BATRAN FERICIT

John D. Rockefeller a împlinit 95 de ani. Viguros cum e, dacă ar voi să urmeze un tratament într'un institut de înfrumusețare, nimeni n'ar putea spune că e de două ori străbunic.

Un bust lui Ion I. C. Brătianu

Săptămâna trecută s'a desvelit în comuna Valea Călugărească bustul lui Ion I. C. Brătianu. In acelaş timp s'a inaugurat localul şcoalei primare, în memoria aceluiaş bărbat de stat.

Publicăm două fotografii dela această festivitate: bustul inaugurat şi asistenţa.

Săptămâna trecută o echipă de studenţi a fost trimisă de către Fundaţia Regele Carol II, în propagandă culturală prin satele ţării noastre. Suveranul a prezidat el însuşi alegerea şi plecarea echipei.

Duminică a avut loc căsătoria domnişoarei Manolescu-Strunga cu d. Petre Comarnescu, Publicăm fotografia luată după cununia religioasă.

REALITATEA ILUSTRATĂ

Director: NIC. CONSTANTIN

Apare săptămânal în 32 pagini mari, cu un supliment gratuit de 48 pagini. Un exemplar 10 Lei

PREŢUL ABONAMENTULUI:

PE UN AN . . . . . 400 LEI
PE ŞASE LUNI . . . . . 200 „
PE TREI LUNI . . . . . 100 „

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
Bucureşti Str. CONST. MILLE 5-7-9
TELEFON 3-84-30

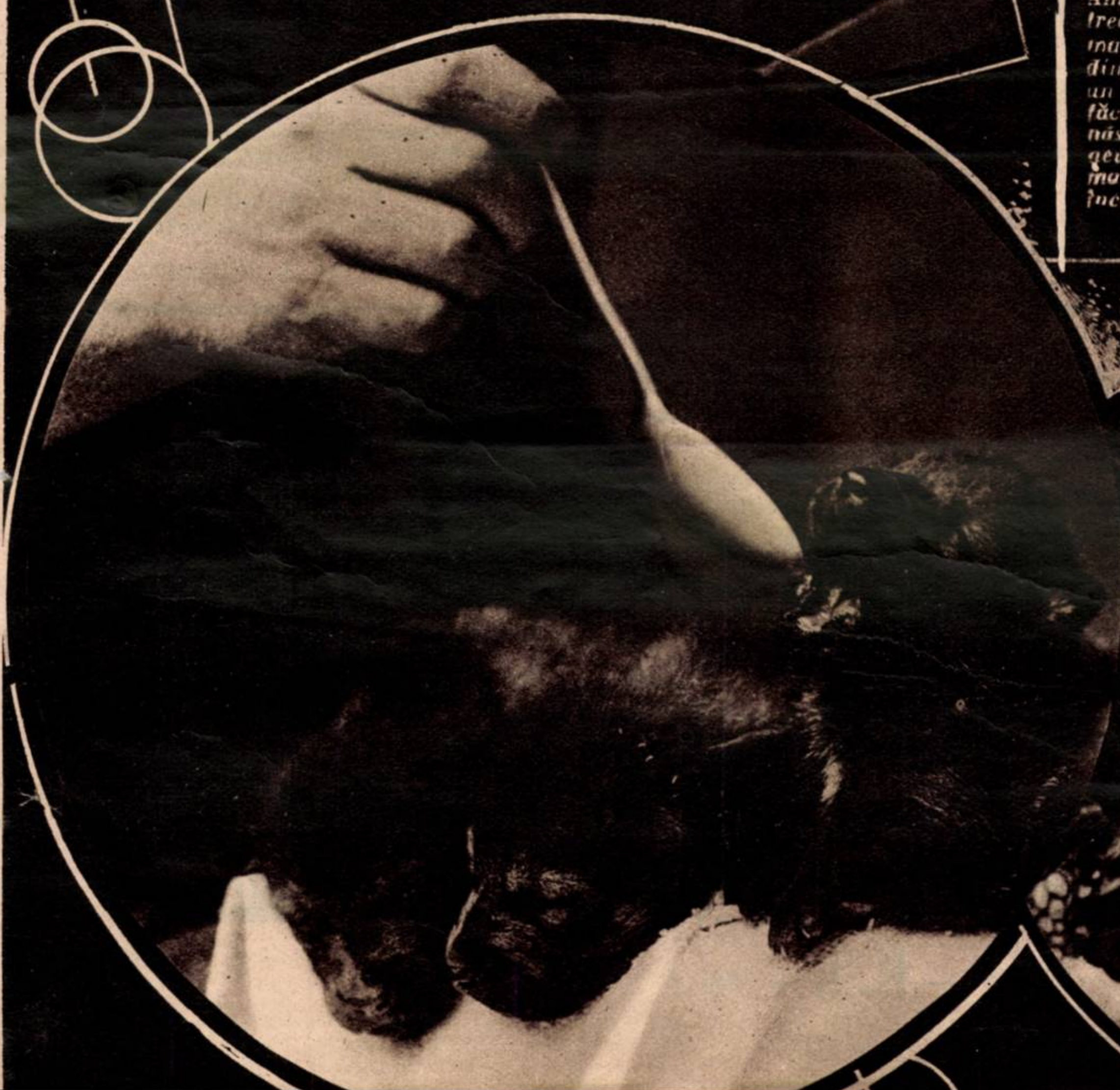
Imprimată la foto - rotogravură în atelierele „Adeverul" S. A

OMUL *prietenul* ANIMALELOR

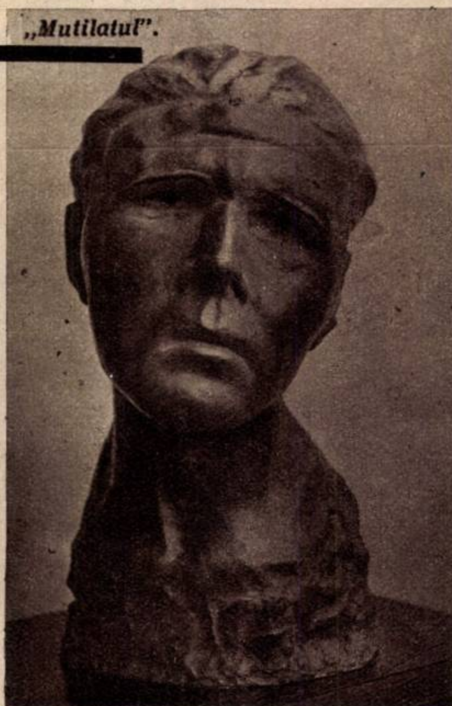
Am strâns în această pagină câteva imagini care ilustrează dragostea oamenilor pentru animale. Bushmann e cel mai mic urangutan al grădinii zoologice din Berlin. Doamna Marjorie Freeman tot îngrijind un pui de leu a ajuns să-l îngrijească și când leul s'a făcut mare. În grădina zoologică din Londra s'au născut trei pui de lupi, și cum au făcut ochi, au fost nevoiți să ia câte o lingură de doctorie. Monitta e o maimuțică mică, aparținând doamnei Macdonald, ea încape într'o ceșcuță de cafea.

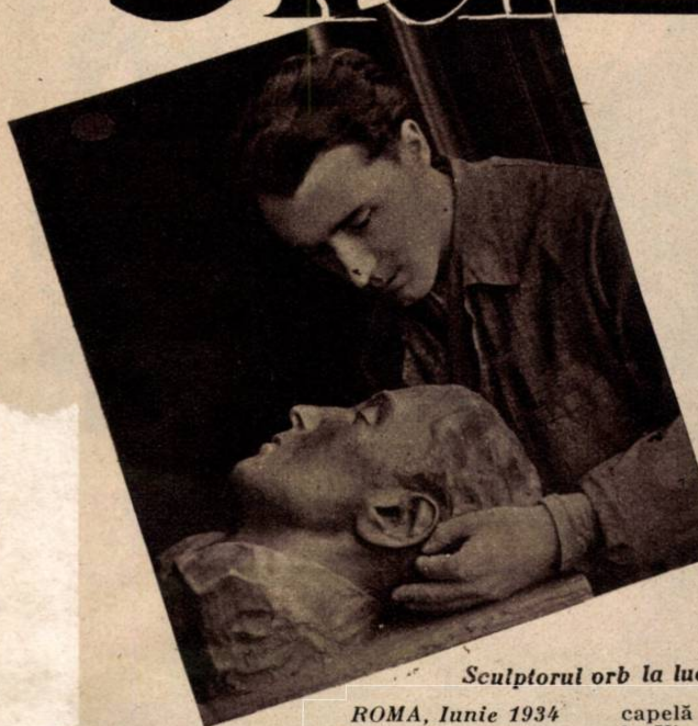

„La Pietà".

MINUNEA UNUI ORB

„Mutilatul".

Sculptorul orb la lucru.

ROMA, Iunie 1934

ESTE incontestabil că pentru a reuşi în artă se cere dela cel ce o practică, să fie înzestrat cu talent, acel dar al Providenţii care dă sufletului imboldul, iar ochilor şi mâinilor uşurinţa de-a traduce inspiraţia artistului într'o operă de artă. Dar întotdeauna expresia pe care artistul o dă operei sale este şi cea mai reuşită, oricât de mult ar privi opera sa şi oricât s'ar strădui să-o desăvârşească. Şi atunci nu e o adevărată minune ,când cineva în bezna nopţii veşnice execută opere ireproşabile, degetele lui înlocuind şi vederea?

In expoziţia internaţională de artă sacră din Valle Giullia era mult admirată o sculptură impresionantă *„Pieta"* — care a fost reţinută de cancelarul Dollfuss pentru a fi expusă într'o capelă votivă dedicată eroilor căzuţi în răsboi, la Viena. Mi s'a spus că aceasta ar fi opera unui orb, invalid de răsboi. Ne-am decis, prietena mea şi cu mine, să vizităm pe artistul, care, deşi orb, execută astfel de opere desăvârşite.

N'am găsit pe artist acasă. In schimb, doamna Masuelli — soţia sculptorului — ne primeşte cu amabilitate şi la dorinţa noastră de-a cunoaşte lucrările soţului ei, ne prezintă pe rând sculpturile lui, începând dela primul său debut. Am rămas adânc impresionate de operile sculptorului orb şi ne întrebam cum era posibil ca o persoană — căreia răsboiul i-a răpit lumina ochilor pentru totdeauna, să execute atâtea creaţiuni desăvârşite. Să fii lipsit de vedere şi totuş să ştii să dai lutului rece graţie şi expresie de viaţă, extaz, groază, durere! Cine-i conduce mâinile spre desăvârşirea operilor sale, cu siguranţa pe care şi un artist în deplinătatea facultăţilor ar invidia-o poate? Cum s'au desvoltat atâtea calităţi supraomeneşti în locul simţului pierdut al vederii? Nu este aceasta un miracol?

La întrebarea dacă artistul modelează fără multe dificultăţi plastilina, „cu multă uşurinţă" mi se răspunde. De exemplu chipul lui Christ din „Pieta" a fost executat în timp de 20 de minute, fără ca artistul să mai revină asupra lui. Mai multă dificultate a întâmpinat însă până a nimerit poziţia cea mai potrivită a mâinilor Madonei care învălue cu desnădejde trupul neînsufleţit al fiului ei.

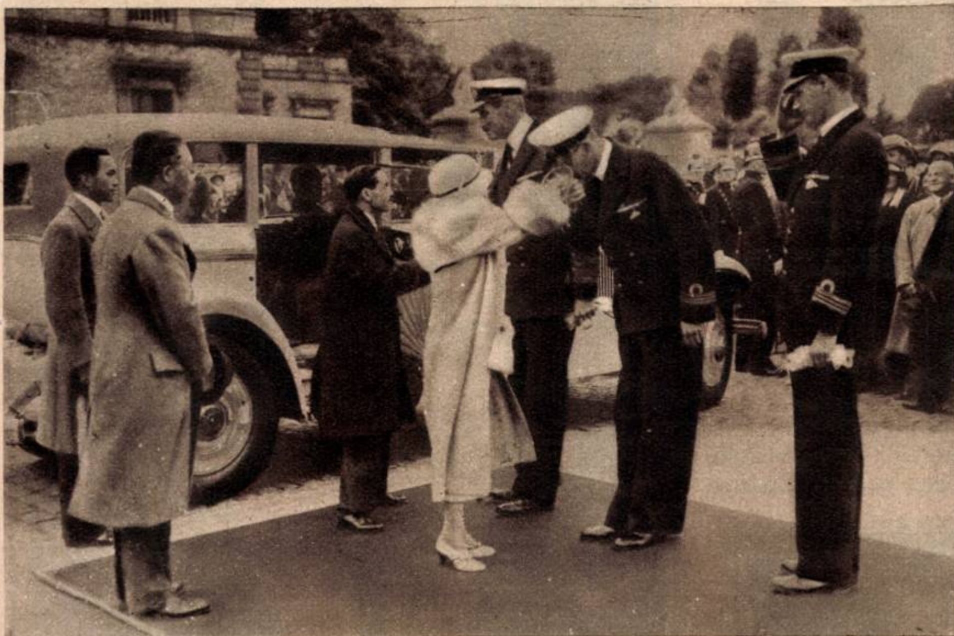
***

Ernesto Masuelli, în vârstă de 36 ani, născut la Nizza (Monferato) a făcut răsboiul ca ofiţer de rezervă, cu care ocazie şi-a pierdut complet vederea. In 1921 a aderat cu înflăcărare la mişcarea fascistă. Este sculptor numai de doi ani, fără să fi făcut vreun studiu premergător. In tinereţe arătase pasiune pentru desen. A început din întâmplare noua lui activitate, interesându-se de jocurile copiilor săi, cari modelau plastilina. A fost încurajat pe această cale mai ales de soţia sa care, cu toată opunerea lui, a expus primele sale machete în sălile Palatului Doria din Roma. A luat parte cu două lucrări: — „Fante caduto" (soldatul căzut) şi un fragment din „Pieta" — de-o concepţie cu totul originală, la actuala expoziţie internaţională de artă sacră de la Valle Giullia.

Este un autodidact. Execută totul singur, începând dela armatură, impostaţiune şi terminând cu finisagiul cretei sau al plastilinei. Invinge singur greutăţile ce se ivesc. In scurtul timp de doi ani a executat 30 de lucrări. In altele, trei capete — „Fante caduto", „Mutilat" şi „Martir fascist" — rezumă în mod sintetic perioada istorică trăită de autor. A fost distins de Suveranul Italiei, care i-a făcut un dar preţios. Lucrările sale se găsesc la Florenţa, Napoli, Roma şi America de Sud.

ERSILIA DR. A. CODARCEA

Actualități

CEL MAI MARE ȘI CEL MAI MIC REGE

Perechea regală siameză a fost zilele acestea musafirii regelui Danemarcii, la Copenhaga. In fotografia noastră, regele Cristian, cel mai inalt dintre regi, salutând pe regele Prajadhipoc, cel mai scund rege. Prințul moștenitor Frederik al Danemarcii sărută mâna reginei Rambai Barnais.

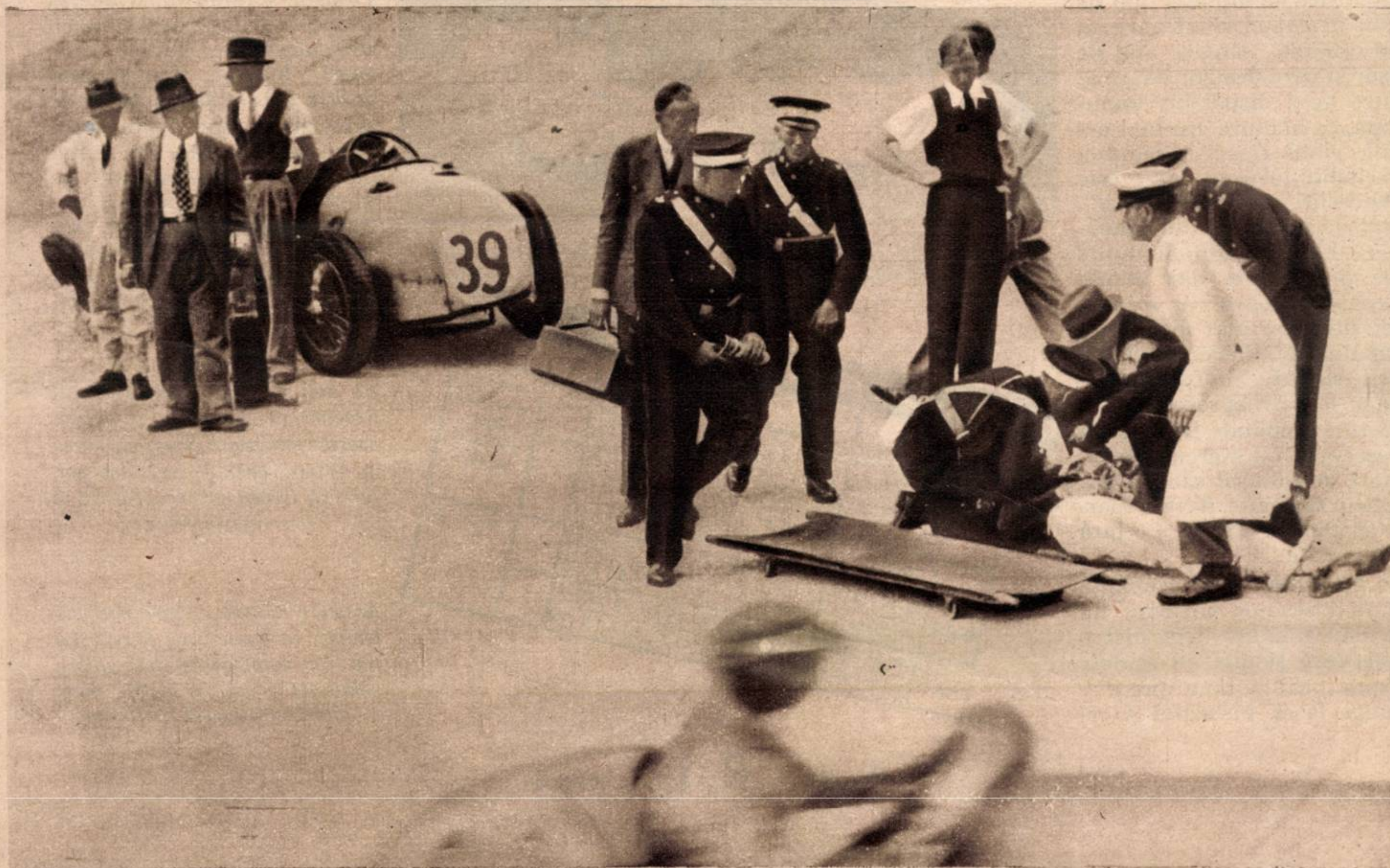
Max Pallenberg, celebrul comic vienez și-a găsit moartea într'un accident de avion în apropiere de Karlsbad.

Generalul Weygand, șeful marelui stat major francez, a fost invitat de către Anglia, să ia parte la manevrele regale engleze dela Salisbury. In fotografia noastră, generalul vizitând un tanc de răsboi.

La cursele de automobile depe autodromul Vrockland mașina Masseratti, condusă de celebrul automobilist Houldsworth, s'a răsturnat, provocând moartea pilotului.

In fotografia noastră: echipa de salvare, câteva secunde după accident, dând primele ajutoare.

PROHAZKA

D. Kuby Klein, în cursul raidului său călare întreprins în țările „Micii Antante“, ne-a trimis reportajul de mai jos, din Cehoslovacia.

Dacă Hamlet n'ar fi de origină danez, ci ar fi fost născut la Praga, desigur că celebrul dicton n'ar mai suna „A fi sau a nu fi”, ci „A bea sau a nu bea”

ROMANII fac chef cu vin. Cetățenii CSR-ului beau ber. România are vin. Românii beau vinul care-i înveselește, îi face să uite greutățile și necazurile, și face ca lumea să le apară în culori trandafirii. Beau vinul care-i face să cânte.

In CSR se bea bere. Republica cehoslovacă e țara băutorilor de bere, și la fel cum se vorbește la noi de *Cotnari*, se spune în Cehoslovacia, *Pilsen*. Adică, ei nu spun Pilsen ci *„plzensky”*. Berea este o băutură

La fel după cum Galileu nu voia să renunțe la ideia că „totuș se invârtește”, și cehul veritabil are credința că nici o bere din lume nu se poate compara cu „plzensky” din Procházka

grea care nu alunecă atât de ușor pe gât ca vinul, care nu înfierbântă sângele atât de ușor și care desigur că nu aduce acea dispoziție minunată, ca băutura cea mai nobilă, vinul. Deaceea cehului, veritabilului ceh, nu-i este cunoscut cuvântul *„chef”*, atât de încetățenit în România. El bea mult, de multe ori prea mult, dar numai bere. Deci foarte rar se înveselește și cu atât mai puțin capătă chef. Plăcerea lui e să bea singur, liniștit, două până la patrusprezece halbe (a câte jumătate litru) și să descopere tot mereu alte comori în paharul său. Dacă este în societate, devine foarte sgomotos. CSR-ul e o țară democrată.

La fel după cum românii, când găsesc un vin bun, nu se dau înlături dela nici o osteneală și nici nu scutesc drumul cât de lung spre a ajunge la el, tot astfel și cehii, spre a putea bea un „Pivo”.

La vin se ține seama de anul în care a fost făcut, de proveniența lui, dar la bere? Berea din Pilsen e bere de Pilsen. Da, asta o crede cel care nu se pricepe prea mult la ea. Vorbește însă cu adevărații băutori de bere. Adevărații băutori cred în *„Procházka”*. Acolo se găsește — dar după părerea mea nu este decât o credință — cea mai bună bere din toată Praga.

Deci, străinul care vrea să simtă pulsul orașului Praga, trebue să meargă la Procházka. Fațada nu trădează nimic. Vitrinele încărcate cu delicatese de sezon, raci, pești, legume, fructe, sunt foarte curate și fac poftă de mâncare, prin frumusețea cum sunt așezate. De notat că toate sunt aranajate pe gheață. Dar îndată ce-ai trecut pragul acestui local, priveliștea ce ți se înfățișează, pare foarte curioasă. Un soiu de peron de gară și un veri-

starostí když plná hlava -
odškodní tě dobrá strava.

vyhladí ti každou vrásku
řízné pivo u procházků.

Un colț din sala restaurantului Procházka. Versurile de sub această fotografie spun că berea de Pilsen, care se consumă aci, face să treacă orice supărare și descrețește fruntea

Opatřte si domů Procházkův Prazdroj v bombách!

	Hal.				Kč										Kč	Za ztracený neb neodevzdaný lístek zaplatí se Kč 50·—
Uzeniny	20	30	50	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
	20	30	50	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Kuchař	20	30	50	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		Kč h
	20	30	50	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
	20	30	50	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Buffet	20	30	50	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
	20	30	50	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Nápoje	20	30	50	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
	20	30	50	50	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		

Acesta e biletul cu care poți pătrunde în paradisul berei. La plecare, domnișoara dela ghișeu stabilește ce ai de plătit, după numărul cifrelor perforate

tabil ghişeu de bilete. Imediat vizitatorul primeşte şi el un asemenea bilet şi va fi nevoit să se adreseze unui obicinuit al localului care să-i explice ce are de făcut cu acel bilet. După ce s'a lămurit se va duce la bufet şi îşi va alege o gustare. Cele mai căutate sunt ţigaretele *„ciharsky"*, adică nişte cârnăciori în formă de ţigară, lungi şi subţiri, foarte buni la gust. Se mănâncă cu muştar, cu hrean sau cu salată de cartofi, şi de fiecare dată când iei ceva dela bufet, întinzi cartela chelneriţei, foarte curat îmbrăcată, care o găureşte cu un cleşte, asemănător celor al taxatorilor din tramvaele noastre. Ceeace se poate căpăta în cantitate mare aci. şi de excelentă calitate, sunt garniturile la „plzensky". N'am văzut încă un ceh care să-şi ducă grăbit halba la gură; o duce întotdeauna cu anumită încetineală, pregătire pentru o plăcere lentă. Berea de Pilsen are un gust minunat, asta nu se poate contesta. Dar ca să poţi simţi adevăratul gust al acestei băuturi, ai nevoie de un antrenament mai îndelungat.

Toată clădirea „Procházka" e un templu al lui Gambrinus. Se mănâncă foarte bine, în săli simplu mobilate, dar foarte bine aerisite, şi la toate mesele — cred că în local încap mai bine de 800 persoane — se bea bere. Printre mese mişună chelneri în uniforme albastre, cu şorţuri albe, foarte curate, jonglând peste capetele clienţilor cu câte douăzeci până la treizeci de halbe cu bere, deodată. Şi unde văd o halbă goală, o înlocuesc cu una plină. Foarte rar se aud protestări pentru această înlocuire, căci cehul veritabil nu stă niciodată în faţa unui pahar gol. Se face o simplă linie pe farfurioara halbei, un semn pentru ţal, de-a adăuga pe lista de plată încă o bere.

La fel ca în ţara în care se cultivă vinul, şi aci, berea îşi are poeţi, care să-i facă ode. Numai că ceeace am auzit despre bere, nu se poate compara cu elanul, graţia şi veselia cu care e cântat vinul. După mine berea nu are decât o singură menire: să fie băută când ţi-e sete. Dar să bei bere, numai ca să bei?! Poate că sunt de prea puţin timp în CSR!

KUBY KLEIN

Societatea „Artele Grafice" a lucrătorilor tipografi a făcut Duminică 1 Iulie o excursie la Satu-Lung-Braşov la Casa lor de odihnă. Fotografia noastră a fost făcută la popasul din Azuga.

Elevele clasei a IV-a dela şcoala 44 (directoare d-na Roza Iordănescu) executând figuri sportive pe terenul Voevodul Mihaiu, în prezenţa unui numeros public.

O revistă de mare succes

La Teatrul de vară „Izbânda" se reprezintă cu mare succes revista „A noastră e izbânda!", datorită unui ziarist, care se ascunde sub pseudonimul Ben Eli.

Această revistă cunoaşte un succes, cum rar a înregistrat la noi o lucrare de acest gen, graţie calităţii superioare a textului, inventivităţii şi noutăţii scenelor şi cupletelor, bogăţiei muzicelor originale şi decorurilor, perfect adecuate.

Bineînţeles că succesul deplin n'ar fi posibil, dacă revista nu s'ar bucura de concursul unor interpreţi de mâna întâia. Astfel, în trupa dela Izbânda, găsim pe artiştii de revistă consacraţi: G. Groner, Violeta Ionescu, Dan Demetrescu, Ladislau Grof, Elena Bodi, Sylvia Klueger, Mimi Creţulescu, Mişu Cassvan, C. Nicolaide şi pe irezistibilul D'Ayol. Orchestra e condusă de maestrul H. Schwartzman, care a compus şi majoritatea muzicilor din revistă, dintre care foarte multe s'au şi popularizat.

Dacă ţinem seama de entuziasmul publicului care frecventează Grădina Izbânda, e de prevăzut că revista „A noastră e izbânda!" va deţine afişul toată stagiunea de vară.

IN PATURI ALATURATE, DE DOUĂ ORI TRIPLEȚI

Intr'un spital din Roma, două lehuze care se aflau în paturi alăturate, au născut fie care tripleți. Copiii sunt cu toții perfect sănătoşi.

JAPONEZELE CU RÖHNRADUL

Röhnradul are adepți și în Japonia. Fotografia noastră înfățişează o tânără japoneză la antrenament.

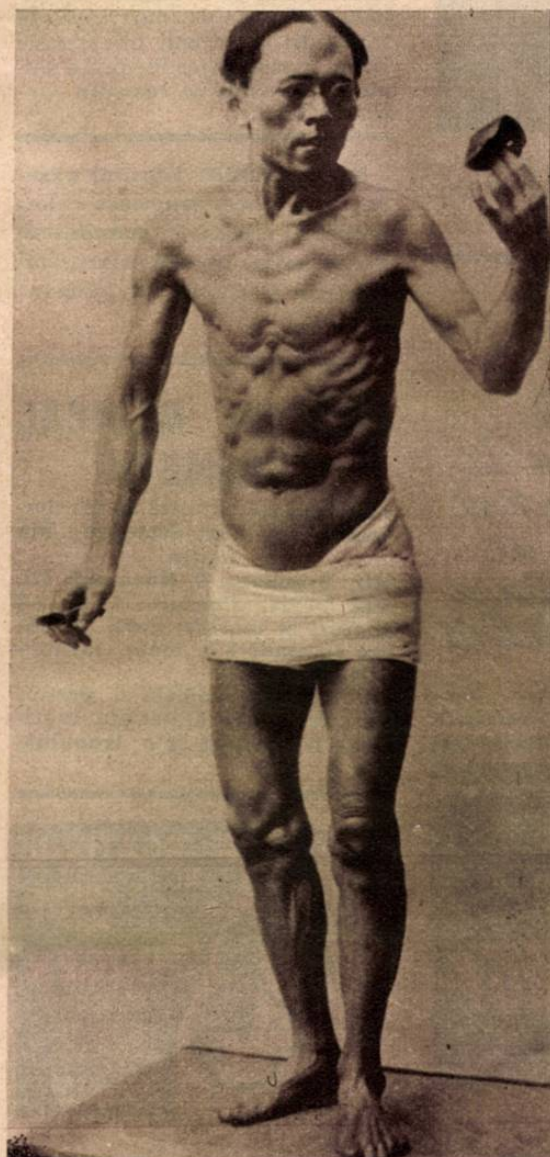
curiozități

CARE-I MODELUL ŞI CARE-I STATUA?

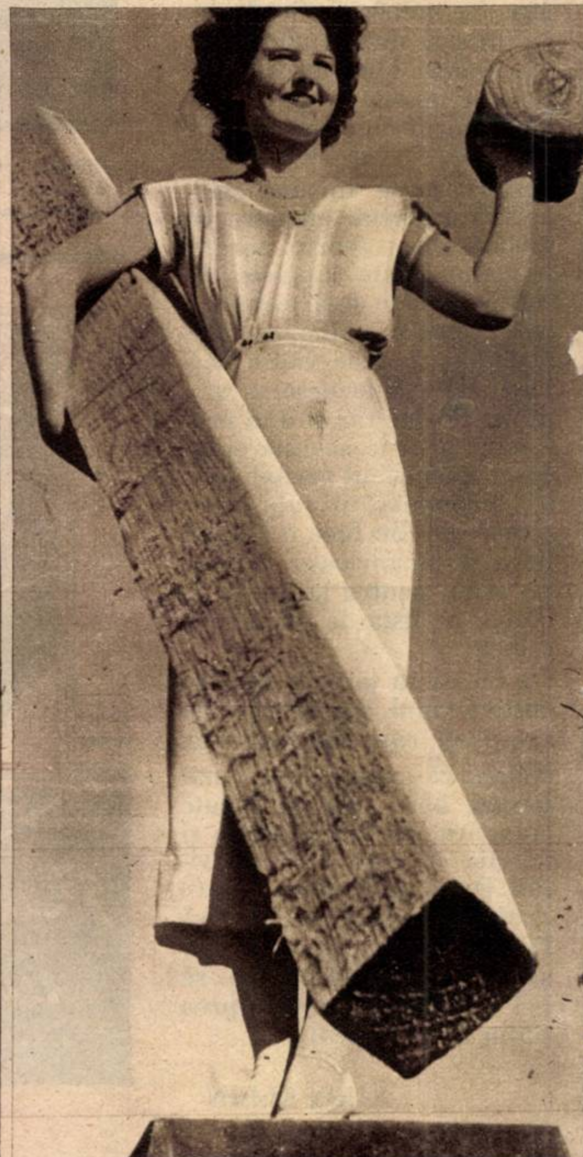
Sculptorul japonez Hananuma Masakiki (dreapta) și-a făcut o statue de lemn, în mărime naturală, care are o isbitoare aparență de viață. Pentru ca statua să pară într'adevăr vie, chiar în cele mai mici amănunte, sculptorul i-a pus păr și dinți adevărați. Masakiki a creat acest chip cu ajutorul unor oglinzi turnante.

LEMNUL CEL MAI UŞOR ŞI LEMNUL CEL MAI GREU DIN LUME

Continentul american se poate mândri, că pe tărâmurile sale creşte lemnul cel mai uşor și cel mai greu. Fotografia noastră înfățişează două modele: unul al lemnului uşor *Balsa,* care creşte în America Centrală și în America de Sud, și unul al lemnului tare și greu, Kingwood, din Brazilia. Ambele bucăți, prezentate în fotografia noastră, au aceeaş greutate.

GEYSERUL MUZICAL DIN HAWAI

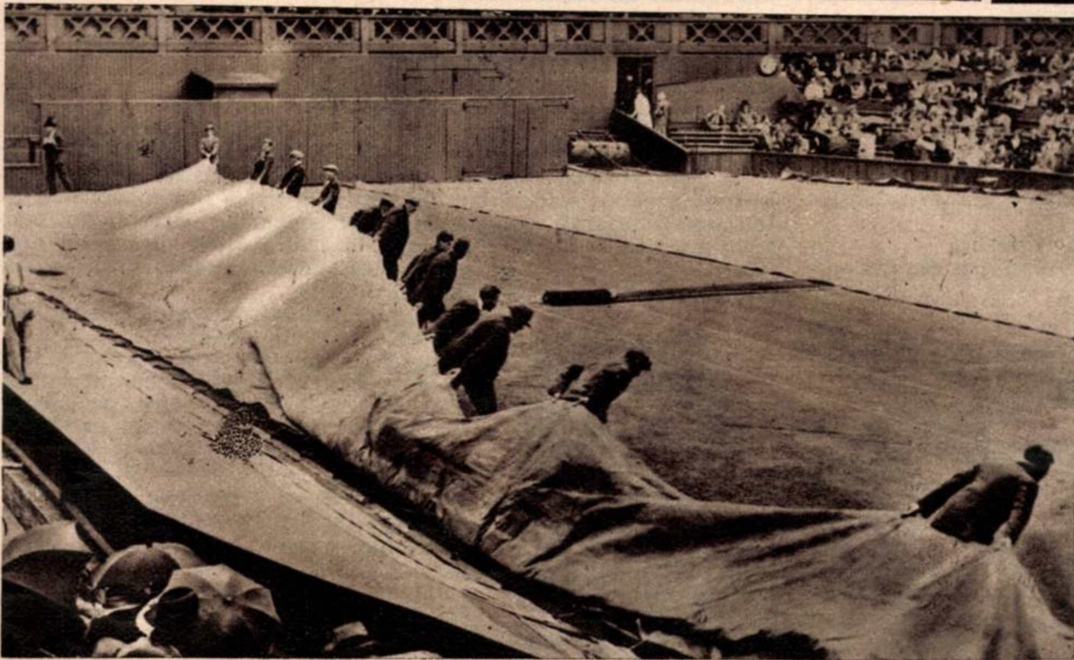
Un puternic punct de atracţie pentru vilegiaturiştii coastei oceanului Pacific îl constitue geyserul „muzical", depe insula Kauai, din grupul insulelor Hawai. Când îşi aruncă în sus cantităţile de apă, se aude un sunet armonios, căruia geyserul îi datorează porecla sa.

PLOAIE LA WIMBLEDON

In a treia zi a campionatelor de tenis, a plouat la Wimbledon şi terenul a trebuit să fie acoperit cu pânze mari, groase.

„MATHUSALEMUL TURCIEI" A MURIT

Turcul Zaro Aga, omul cel mai bătrân din lume, a murit de bătrâneţe, la Istanbul. El susţinea că are 153 de ani. Fotografia noastră îl înfăţişează pe Zaro Aga, care înainte de a deveni celebru, era hamal la Istanbul.

NELINIŞTILE PROVOCATE DE TERORIŞTI IN CUBA

Membrii partidului radical din Cuba au dat drumul la vale, depe o colină, unui vagon gol de tramvai, în spre adunarea pe care tocmai o ţineau adversarii lor. Opt persoane au fost grav rănite. Vagonul de tramvai însă a alunecat mai departe, doborînd un autobuz, şi oprindu-se în cele din urmă într'o casă, după cum îl înfăţişează fotografia noastră. Un militar păzeşte locul dezastrului. (Stânga, aprinzându-şi ţigara).

RASELE IN LUMINA ANTROPOLOGIEI

PROBLEMA raselor, actualizată prin politica noului regim din Germania, a dat loc în timpul din urmă la o serie de controverse, mai mult sau mai puţin pătimaşe.
Faptul că o întreagă concepţie de guvernământ se întemeiază pe mitul rasist — considerat ca o axiomă indiscutabilă — a împiedicat, fireşte, o atitudine obiectivă în această direcţie.
Şi totuş, problema raselor, fiind în definitiv o problemă ştiinţifică, singura metodă de-a o studia este o critică obiectivă şi o analiză liniştită, matematică aproape, în cadrul unei discipline severe, obligatorie pentru cercetările de ştiinţă pozitivă.
Se constată, în primul rând, o confuzie grosolană asupra semnificaţiei termenilor fundamentali.
Noţiunile esenţiale sunt departe de a fi bine lămurite.
Intr'adevăr, cuvântul „rasă" a fost aplicat, rând pe rând, unor noţiuni destul de deosebite.

Astfel, naturalistul francez *Linné (1778)* îi atribue un sens teritorial.
Clasificaţia omenirei se făcea atunci, din punct de vedere geografic. Distingem, după acest criteriu, *rasele europeană, asiatică, africană şi americană.*
Antropologul german, *Blummenbach (1840)* adoptă acest sistem şi, în urma investigaţiilor lui în Oceania, adaugă la cele patru rase pomenite, şi *rasa malaeză.*
Totuş, clasificarea genului uman tinde din ce în ce mai mult să ţină seama de particularităţile fizice.
Astfel, *Cuvier* — în studiile lui asupra raselor — adoptă drept criteriu pentru diferenţierea oamenilor, culoarea pielei şi felul părului. El deosebeşte astfel o *rasă albă*, una *neagră* şi alta *galbenă.*
In epoca, în care influenţa etnografiei asupra antropologiei era din ce în ce mai puternică, termenul „rasă" dobândeşte un înţeles etnic.
In urmă noţiunea de rasă e pusă în legătură cu diferitele grupe linguistice, din care cauză până şi astăzi auzim vorbindu-se de o *rasă slavă, rasă germanică, rasă latină*, etc.
Acest criteriu este fundamental eronat.
Rasa este un fenomen fizic, pe când limba unul social.
Antropologia înţelege prin rasă o serie de particularităţi fizice, transmise din generaţie în generaţie. Faptul că o anumită grupare de oameni posedă o unitate culturală sau linguistică, nu implică, în mod necesar, o identitate de structură fizică la toţi membrii ei.
Desigur, la origină, grupele etnice prezentau un caracter antropologic aproape uniform. Cu timpul însă, din cauza diferitelor mişcări de emigraţie, şi prin mecanismul necontenitelor invaziuni, ele s'au amestecat cu rasele cele mai diferite.
Termenul *„tip antropologic"* este mai recent decât cel de *„rasă"*.
Această noţiune, datorită marelui savant francez, *Paul Broca*, a dobândit un înţeles din ce în ce mai larg, pe măsură ce cercetările ştiinţifice ne-au permis să deosebim în grupuri, stabilite tot după pigmentaţia pielei, unele deosebiri de structură fizică, în privinţa staturii, formei capului, figurii, ochilor, nasului, etc.
Ansamblul acestor particularităţi fizice pe lângă coloarea pielei, ochilor şi a părului, formează un *„tip antropologic"*.
Dupăcum vedem, acest termen are un înţeles pur biologic, şi nu poate fi confundat cu noţiunea de naţionalitate, care implică în primul rând caractere de limbă şi de cultură.
Tipurile antropologice ale populaţiei europene sunt concentrate în general în anumite regiuni geografice.
Totuş, limitele lor sunt departe de a se confunda cu frontierele etnice şi cu atât mai puţin cu cele politice.

Sus: *In cortul kirghizilor*

Stânga: *Tipuri de arabi din Imen*

Tipuri de germani

Fiecare naţionalitate se compune din mai multe tipuri antropologice, în proporţii care variază după ţinuturi.
Deosebim astfel în Europa, patru tipuri antropologice primitive şi şase tipuri mixte sau secundare.
Tipurile primitive sunt: *Nordic, laponoid, armenoid* şi *ibero insular (mediteranian)*.
Caracterele proprii ale acestor tipuri se transmit pe calea eredităţii. Cu alte cuvinte, dacă doi părinţi aparţin tipului nordic, toţi copiii lor vor aparţine aceleiaşi categorii.
Prin *„tipuri secundare"* înţelegem descendenţii rezultaţi din uniuni mixte.
Astfel, dacă unul din părinţi reprezintă tipul nordic şi celălalt tipul laponoid, părinţii vor aparţine tipului secundar, zis subnordic.
După cum fiecare naţionalitate prezintă o diversitate de tipuri antropologice, tot astfel vom întâlni unele din aceste tipuri răspândite în sânul mai multor naţionalităţi.
Tipul nordic există la englezi, la suedezi, ca şi la norvegieni. Dar el e reprezentat deasemenea în Polonia şi în Germania.
Toate naţionalităţile, care locuesc în Europa Centrală, sunt de tip armenoid, laponoid, sau diferite tipuri secundare.
In această categorie de ţări intră însă Franţa, Elveţia, Germania de sud, Polonia, etc.
Fiecare naţiune e supusă, în cursul veacurilor, unei evoluţii antropologice.
Aşa, de exemplu, proporţia între diferitele elemente poate fi modificată în sânul unui popor. Această evoluţie este rezultatul factorilor ereditari şi a selecţiunii naturale.
Intrucât elementul laponoid şi cei armenoid covârşesc pe cel nordic, în procesul de încrucişări, acolo unde aceste tipuri se 'ntâlnesc laolaltă, elementul nordic tinde să fie înlocuit de celelalte.
Această evoluţie o suferă, între alţii, germanii din regiunile centrale ale Reichului.
Aşa dar, dacă un popor oarecare şi-ar propune să cultive, în cadrul hotarelor lui, un singur tip antropologic, în scopul de-a identifica rasa şi naţia (aşa cum vor s'o facă Germanii astăzi), el ar trebui să înceapă prin a se desbăra de toţi conaţionalii, cari aparţin tipurilor antropologice deosebite.
Or, această operaţie este absolut imposibilă în practică, întrucât aceşti conaţionali aparţin, de foarte multe generaţii, patriei şi pe lângă faptul că nu avem nici un drept să-i excludem din sânul naţiunei, nici nu dispunem de vreun mijloc precis şi comod, ca să-i distingem de restul populaţiei.
Toate celelalte procedee nu vor reuşi niciodată să purifice rasa, în sensul antropologic al cuvântului.
In specie, în Germania, o asemenea măsură ar conduce dealtfel, la descalificarea majorităţii populaţiei.
Insuş intemeietorul doctrinei rasiste, *Chamberlain,* ale cărui precepte constitue pentru regimul hitlerist dogme intangibile, era în realitate englez şi nu german şi ca atare, nu ar putea trece prin ciurul epuraţiei rasiste.

I. S.

Maharadjaua din Bhopal (India), cel mai bogat om din lume, urmărind un match de tennis la Pistyan (Cehoslovacia)

Problema RASELOR

D. Dr. Sabin Manuila

PUSĂ LA PUNCT DE D. Dr. SABIN MANUILĂ

AM avut o interesantă convorbire cu d. dr. Sabin Manuila, directorul Institutului de demografie și recensământ, care a binevoit a-mi răspunde la următoarele întrebări:

— Există azi tipul rasei pure? Eventual s'ar putea purifica o rasă? Are un sens științific concepția hitleristă, cu tendința de-a purifica rasa germană? Sau cele urmărite de Hitler sunt o absurditate din punct de vedere științific?

— Niciodată nu m'am ocupat de chestia raselor în raport cu evenimentele curente, — mi-a spus d-sa. Totuș dacă înțeleg bine întrebarea ce mi-ați pus-o, cred că ați dori să aflați legătura ce s'ar putea face între o politică rasială și concepțiile științifice în chestia raselor.

CELE DOUĂ CURENTE OPUSE

Ați văzut atitudinea complet opusă a celor două curente privitoare la problema raselor. Unii consideră definitiv rezolvată, din punct de vedere științific, problema existenței caracterelor de rasă. Alții contestă net existența factorului rasial în manifestările sociale.

Cred că ambele puncte de vedere sunt greșite și îmi exprim această părere, deși uneori riscă să fie taxat ca om fără opinie, acela care nu cade într'o extremitate sau în alta.

EXISTĂ CARACTERE DE RASĂ?

Există într'adevăr caractere de rasă bine definite. A contesta orice determinism rasial, înseamnă a ignora elemente științifice vădite.

Dar a proceda la stabilirea unei politici sociale și economice, întemeiate numai pe considerații rasiale științifice, stabilite până astăzi înseamnă a comite o exagerare care nu poate avea decât două explicații: naivitate sau mistificare tendențioasă. Incontestabil, există caractere de rasă. Bunul simț popular a constatat demult acest lucru. Astfel de pildă prin metodele sociologice (investigațiuni statistice) s'a dovedit că țiganii nomazi râvnesc la bunul altuia. Observația poporului a stabilit însă de mult timp, ceeace cu metodă științifică abia acum s'a verificat.

Acelaș lucru se poate spune și despre calitățile de rasă. Poporul cunoaște de ex. calități de rasă de ordin somatic, cum este bunăoară culoarea pielei, a părului, a ochilor, etc., specifice unui grup de populație sau chiar unui individ.

— „Mă neamțule!" se aude câteodată la țară, numind un sătean, care vrea să tachineze pe un prieten cu ochii albaștrii și părul blond. Sau „mă țigane" i se zice unuia care are pielea prea intens colorată în brun.

PROBLEMA GRUPELOR DE SÂNGE

D. dr. Manuila ni-a dat apoi câteva detalii despre problema grupurilor de sânge. Este un mijloc foarte interesant, furnizat recent de știință, pentru a stabili existența caracterelor de rasă.

Cercetările făcute la țiganii din România și Ungaria au putut verifica de ex. structura biologică a acestui popor. Tipul este identic cu acela al locuitorilor din India, din meleagurile, de unde se crede că acest popor a venit la noi.

In Europa, țiganii trăesc de opt secole. Deși rupți de veacuri din tulpina populației indice, deși trăesc la altă altitudine geografică, deși s'au desrădăcinat depărtându-se complet de ramura de origină, ei își mențin totuș structura biochimică a sângelui, ca și frații lor de pe malul Gangelui.

Dacă există un popor cu viață într'adevăr aventuroasă, care a imigrat și s'a amestecat cu alte popoare, trăind în promiscuitate, apoi aceștia sunt țiganii.

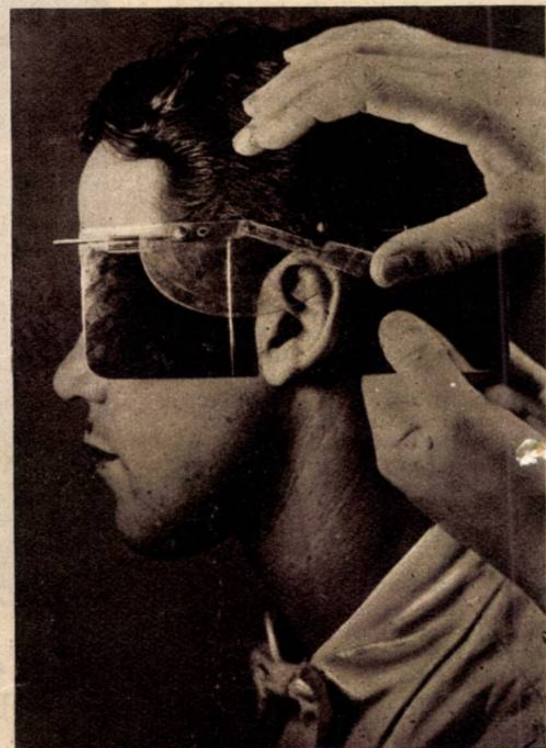
Acelaș lucru se constată și la Unguri, al căror sânge este chimicește identic cu al popoarelor ce trăesc astăzi pe platoul mongolic, de unde ei au plecat încă de acum 1000 de ani.

CUM SE POT DEOSEBI GRUPURILE DE SÂNGE?

Sunt două substanțe chimice: aglutinina și aglutinogena, care ne vin în ajutor pentru rezolvarea acestei probleme.

Aglutinina se găsește în serul sanguin. Aglutinogena se află în globulele roșii. Aceste substanțe organice nu au putut fi izolate până astăzi, dar posedă proprietăți, foarte bine definite prin metode de laborator.

Aceste proprietăți se moștenesc din generație în generație, conform legilor mendeliene (adică legile stabilite de învățatul Mendel): ele păstrându-se nealterate, constituesc caractere de rasă prin însuși faptul că se moștenesc.

Germanii au purces la măsurătoarea trăsăturilor fizice, căutând să caracterizeze un tip de rasă pură.

Un concurs de frumusețe pentru alegerea celei mai frumoase urechi.

naşterea căruia genialul părinte a scris o idilă muzicală, de care n'au avut parte nici copiii de regi? Ce-a lăsat muzicei, Germaniei, omenirii, acest Siegfried, moştenitorul direct, „pur", al spiritului wagnerian?... A scris, desigur, câteva partituri — căci nu avea altă meserie! — dar... sunt fără nici o valoare. A condus câtiva ani reprezentaţiile festive de la Bayreuth, dar nu s'a remarcat nici ca regisor, nici ca şef de orchestră, nici în vreun alt fel. Bayreuth a fost o afacere moştenită. Ar fi putut moşteni un magazin de încălţăminte; pentru „geniul" lui ar fi fost acelaş lucru. Contemporanii îl ţin minte pentru straşnicile lui beţii. A murit acum câţiva ani.

Nici *Goethe* — cu aproape un veac înaintea lui Wagner — n'a avut mai mult noroc cu fiul lui, *August*, a cărui singură atingere cu spiritul tatălui au fost vizitele pe la editori, pentru tipărirea operelor complete ale bătrânului scriitor. August a murit şi el de beţie, la Roma.

*

Legile de evoluţie ale speciei umane ne sunt necunoscute. *„Puritatea de rasă"*, aplicată consecvent, duce la idioţenie, sterilitate, moarte. Singurul fel de-a menţine viguros elanul este conflictul permanent, de la generaţie la generaţie, între temperamente. Numai din aceste ciocniri pare să ţâşnească pe alocuri scânteia geniului. America de Nord a fost în ultimele două veacuri un creuzot de rase; ea merge azi în fruntea civilizaţiei tehnice.

Rusia topeşte în politica ei o sută de naţionalităţi diferite — şi în multe domenii de creaţie, ruşii sunt azi precursori. Multă vreme — şi azi încă — Franţa a primit, în sânul ei, oameni din toate colţurile pământului, şi spiritul francez a lăsat urme adânci în civilizaţia noastră.

Până la o deslegare a acestei misterioase probleme, politica cea mai raţională nu este deci *„puritatea rasei"*, prin eliminări arbitrare — ci înglobarea şi asimilarea elementelor celor mai diferite: *asimilare*, adică *alimentare*, întâiul principiu de viaţă, adică forţe vitale *împrospătate*.

F. ADERCA

O comunicare uimitoare făcută la congresul de dermatologie din Londra

Acum o lună a avut loc la Londra congresul anual de dermatologie. Profesorul Mulford, o figură medicală proeminentă, a atras congresiştilor atenţia asupra unui fenomen, aproape general, de sbârcire a tenului femeilor, din cauza pudrelor cu substanţe toxice şi iritante. Fără să specifice produsele, profesorul Mulford a spus, printre altele, că este de datoria forurilor medicale de pretutindeni, să se înceapă o susţinută propagandă împotriva folosirii pudrelor de faţă. La această interesantă problemă, (mai mult de ordin femenin), a răspuns printr'o comunicare, tânărul docent suedez Niels Johansen, recunoscând exactitatea constatărilor profesorului Mulford, dar — spre surprinderea tuturor celor prezenţi — dovedind existenţa unui nou mijloc de remediere şi de refrişare a epidermei, prin simpla înlocuire a pudrelor folosite până acum, cu pudra medicinală: SULFAMYL.
Întrebuinţarea ei zilnică înlătură sbârciturile, face tenul mat şi-i produce o prospeţime naturală. Pe de altă parte, înlătură transpiraţia, menţinând faţa uscată chiar în timpul celor mai mari călduri. Se recomandă în special contra tenului gras.

Un grup de excursionişti pe Dunăre

O vedere generală a şantierului din Clyde-Bank (Glasgow), unde se construeşte cel mai mare vapor al companiei Cunard-Line.

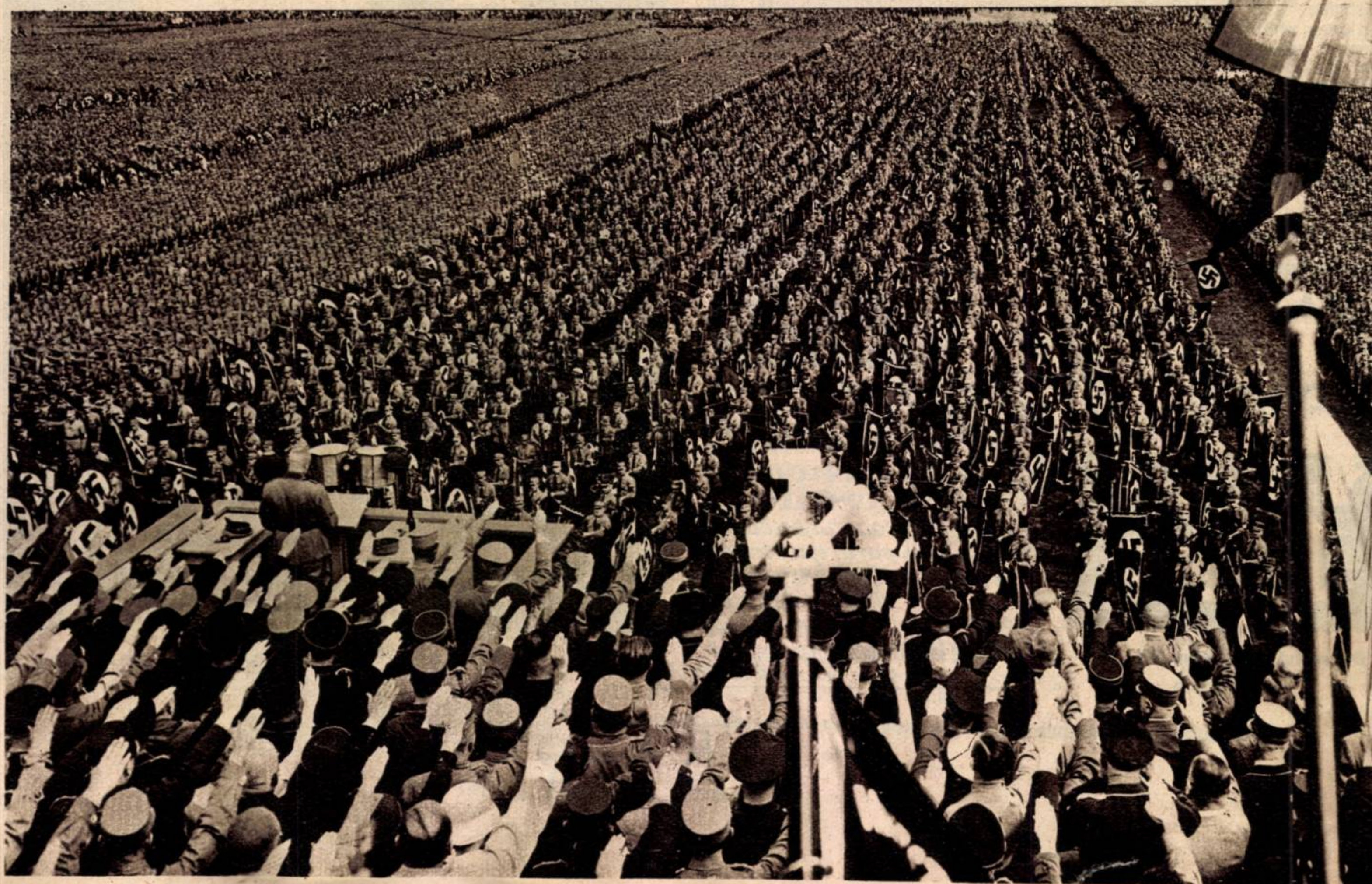

CANCELARUL ROȘU

DACĂ mai era nevoe să ne încredințăm că dictaturile ascund, sub paravanul lor de severitate și moralitate, cele mai abjecte vicii, ultimele evenimente din Germania le dau pe față.

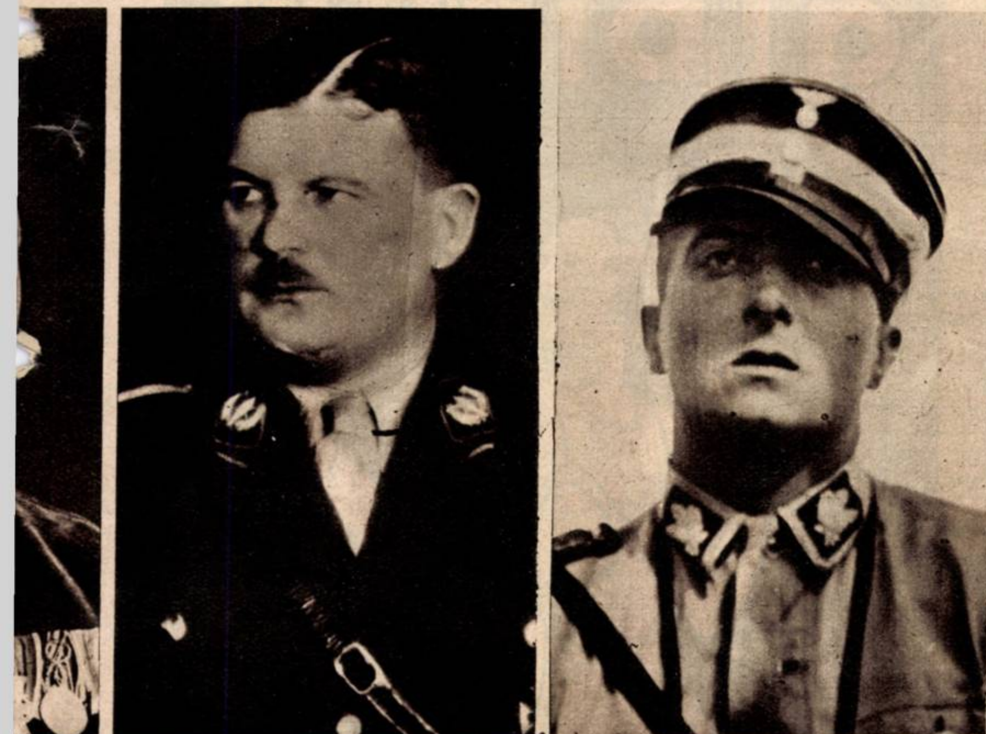
Comandanții batalioanelor de asalt, cu ajutorul cărora s'a instaurat dictatura lui Hitler, oameni pe cari Hitler îi tutuia și pe care-i ocrotia, de care-l lega mai mult decât o camaraderie politică, s'au răsvrătit și au voit să doboare pe „Conducător”.

S'au găsit teoreticiani cari să explice această revoltă a armatei „revoluționare” prin devierea lui Hitler de la programul inițial al partidului național-socialist. E o încercare onorabilă, dar zadarnică. Pricinile sunt mult mai hidoase, decât ne-am fi putut închipui.

Sus
de
în
avâ
Dup
nel
Ern
Con
Edr
din
Fos
Sch

Jos
de
șea
roș
In
hel
Sce

Hitler — spun acești teoreticiani — a făgăduit soldaților lui particulari un stat național-socialist. „Național" statul a devenit în douăzeci și patru de ore: prin asasinarea evreilor, chiar a acelor evrei cari au luptat pe front, ca leali cetățeni ai patriei germane, și prin confiscarea averilor lor. „Socialist" — statul n'a devenit și se pare că nici nu avea de gând să devină... Și astfel batalioanele de asalt, desamăgite în speranța lor, amenințate să rămână pe drumuri, au pus la cale o revoltă, împotriva Conducătorului perfid, sperjur și înlocuirea lui. Conducătorul, care are spioni în toată Germania, a prins de veste la timp. In München, de unde a pornit mișcarea național-socialistă, a găsit adunat nucleul conjuraților, în frunte cu șeful statului-major al batalioanelor de asalt. Armata regulată — care de mult pândia momentul să desființeze armata concurentă — a primit ordin să asasineze. Și a asasinat. Măcelurile se țin lanț de opt zile. Nemulțumit cu împușcarea vechilor tovarăși de luptă, Hitler aruncă acum asupra lor acuzările cele mai odioase. Desvălue, insfârșit, ceeace știa și tolera de mult. Telegramele oficiale prezintă pe amicii de ieri ai lui Hitler ca pe niște bețivi ordinari, cheflii și benchetuitori de rând, ținând în preajma lor câte un harem de băețandri, crescuți la școala homosexualității. Hitler nu se sfiește să afirme că atunci când a pus mâna pe conjurați, i-a găsit în plină orgie sardanapalică.

LUMEA TREBUE SĂ FIE VESELĂ IN GERMANIA

Practica invenție a unui iubitor de oameni din „Hitleria".

(dela stânga la dreapta): Până'n ultimul timp Hitler era nedespărțit prietenul său Roehm. Fotografia noastră înfățișează pe cancelarul roșu ziua de 12 Martie la o aniversare a mișcării hitleriste în München, nd în stânga lui pe Roehm.
uciderea lui Roehm, cancelarul roșu a numit comandant al batalioa-r de asalt pe Viktor Lutze.
st Roehm, fostul comandant, ucis de cancelar.
ducătorul de grup, Karl Ernst a fost și el omorît.
nund Heines, șef al batalioanelor din Silezia și comandant al poliției Breslau, și el o victimă a cancelarului roșu.
tul cancelar al Reichului și șef de stat major, generalul Kurt von leicher, ucis împreună cu soția sa de bandele lui Hitler.

(stânga): Imensa armată clandestină pe care o alcătuiau batalioanele asalt, a fost deocamdată trimisă în concediu. Fotografia noastră înfățizâ o adunare de 160.000 de oameni, aclamând pe Roehm. Cancelarul u a pornit războiul împotriva acestor batalioane, create de dânsul.
pornirea lui, cancelarul roșu bănuia de complot și pe Kronprințul Wilm. In fotografia noastră, Kronprințul alături de Roehm.
nă de pe stradele Berlinului, la 30 Iunie 1934.

Faptele sunt autentice, chiar dacă amănuntul lui Hitler e mincinos. (Şefii batalioanelor de asalt, oricât de vicioşi, nu se adunaseră pentru un nou chef homosexual, ci pentru un complot politic!) Se vede limpede că Germania a fost cucerită de o bandă de vicioşi, oameni ahtiaţi de petreceri. Au debutat prin a jefui şi asasina pe evrei, cari au dat Germaniei atâtea minţi alese şi care au creat atâtea valori. Hitleriştii n'au ţinut seama nici de ura pe care o vor provoca în străinătate, nici de pagubele pe care le vor aduce populaţiei germane, iscând boicotul mărfurilor germane în străinătate.

Dar aceste crime s'au încheiat dela o vreme şi batalioanele de asalt cereau mereu jertfe noui. Hitler nu le mai putea oferi nimic. Vechii lui tovarăşi începuseră să fie o povară. Batalioanele de asalt simţiau că le fuge terenul de sub picioare — şi în toată Germania începu să circule lozinca „celei de-a doua revoluţii".

Viciile au fost. Viciile au rămas. Omenirea priveşte cu desgust la această răscolire de patimi, pe care s'a ridicat o dictatură, la degradările pe care o dictatură a trebuit şi trebue să le tolereze până'n ceasul — fatal — când se iveşte, răsbunător, răsboiul civil...

O POVESTE ZOOLOGICĂ

Ziarele anunţă următoarea ştire: „Cu vre-o şase luni în urmă, ministrul de agricultură al celui de al treilea Reich, a însărcinat pe prof. Hilsheimer, directorul muzeului social din Berlin, să definească rassele canine veritabil germane, adică acelea care erau stabilite în Germania în timpurile preistorice".

Savantul profesor a întreprins cercetări speciale, care i-au îngăduit să descopere un număr mare de oseminte canine. Bazându-se pe aceste descoperiri, profesorul Hilsheimer, a ajuns la concluzia că adevăraţii câini germani erau Bulldog-ul danez şi Foxterier-ul cu perii scurţi.

Trebue să nădăjduim că toţi câinii nearieni vor fi foarte curând exterminaţi în Germania. Dealtminteri, pentru ce s'ar mărgini numai la câini? Dar celelalte animale neariene? E de prevăzut că berlinezii vor asista foarte curând la spectacolul următor: Grădina zoologică străluceşte sub un soare scânteetor. Pe alee umbrită înaintează comisia pentru exterminarea imediată a tuturor dobitoacelor de origină neariană. In fruntea comisiunei se zăreşte figura majestoasă a domnului profesor Hilsheimer. Acestui savant ilustru nu-i plac amânările. Hotăririrel sale sunt urgente şi irevocabile.

— Următorul! ordonă profesorul.

— Un elefant! — răspunde asistentul.

— Să fie exterminat!

— Dar pentru ce, domnule profesor?

— Fiindcă e jidan.

— Elefantul jidan?

— Cum! Nu vezi ce nas coroiat are? Să fie ucis.

— Da, domnule profesor.

— Următorul!

— Un struţ.

— Să fie ucis!

— Da, domnule profesor.

— Următorul!

— Un leu!

— Să fie ucis!

— Dar, daţi-mi voe... dacă îndrăznesc să spun.... e regele animalelor.

— Nu ţi-a cerut nimeni părerea. Şi apoi, nu vezi coama cârlionţată! Să fie ucis! Următorul!

— O balenă!

— Să fie ucisă!

— Dar... socotiţi că şi ea e semită?

*— Nu, balena nu e semită, dar ea a adăpostit timp de trei zile un jidan *) Să fie ucisă!*

— Da, domnule profesor.

După două ceasuri totul s'a sfârşit. In grădina zoologică din Berlin n'a mai rămas nici un animal. Profesorul priveşte cu un ochi satisfăcut cuştile goale şi întreabă:

— Asta-i tot, nu-i aşa?

— Absolut totul, domnule profesor.

— Perfect. Dar asta?

Profesorul se pleacă spre unul dintre bravii miliţieni şi punându-şi ochelarii începe să examineze cu atenţie un punct negru pe gulerul aceluia.

— Şi asta? Ia spune, ce reprezintă?

— Ertaţi-mă, domnule profesor. E o ploşniţă. Trebue s'o omor?

Profesorul se înfurie:

— Se pare c'ai uitat, domnule, că în vinele acestui animal nobil curge cel mai pur sânge arian. Să fie păstrată, să fie pusă în cea mai bună cuşcă! Să fie hrănită! Să i se dea îmbrăcăminte! Incălţăminte! Pe socoteala statului! Trebue să încurajăm pe toţi acei în care curge sângele pur arian! (W. Kataiew, Krokodil, Moscova).

**) Profetul Ionas.*

EXISTĂ CINCI SPECII DE OAMENI

Cum a evoluat

EXISTĂ şi azi rase? Unii susţin că este absurdă pretenţia hitleriştilor de-a purifica poporul german, deoarece azi n'ar mai exista exemplare de oameni cu caractere precise, bine definite, cari să poată fi consideraţi ca reprezentanţi necontestaţi ai unei anumite rase.

— *Şi totuş rasele există!* — ne spune d. *H. Sanielevici*, care se ocupă de mult timp de aceste chestiuni, având actualmente sub presă o voluminoasă lucrare. *)

Cei cari neagă existenţa raselor sunt tot atât de absurzi, ca şi cei cari în numele acestor teorii comit cruzimi şi atrocităţi. După cum n'am putea cere desfiinţarea cuţitelor — spune d. Sanielevici — pentrucă uneori servesc la comiterea crimelor, tot aşa nu putem înlătura o constatare reală de fapt, o teorie ştiinţifică, pe motiv că în numele ei unii nebuni ar comite atrocităţi.

Nu e nevoe să fii savant şi să consulţi volume... Orice om, chiar cel mai simplu şi dintr'o singură aruncătură de ochi, va putea deosebi imediat pe un negru, de un mongol...

Cum putem deci nega existenţa raselor?

CINCI SPECII

Omenirea se trage din *cinci specii zoologice* — spune d. Sanielevici. Li se spune *„rasse"*, dar de fapt au fost specii! Din fericire, distanţele nu erau atât de mari şi speciile s'au putut amesteca...

Acelaş proces de adaptare, în virtutea căruia protozoarul s'a desvoltat şi urcând diferite trepte a ajuns la om, a continuat şi după apariţia omului pe pământ. Era nevoe ca omul să se adapteze diferitelor condiţiuni de viaţă, deoarece evoluţia pământului nu a încetat la venirea omului.

Fiecare animal are un număr de însuşiri vechi, pe care şi le păstrează chiar la ivirea unui nou mediu. Dar la însuşirile cele vechi, se adaugă altele noi. Astfel boul şi-a păstrat coarnele, deşi nu mai trăeşte înconjurat de animale duşmane şi nu mai are nevoe să se apere cu aceste arme naturale.

Viaţa înăsprind condiţiile de trai, a determinat o evoluţie, o perfecţionare a organismului. Planta, când trăia în apă, putea să fie un simplu *burete*, căci hrana o găsia foarte uşor în jur. A trebuit să fie însă altfel constituită, atunci când a fost silită să-şi extragă hrana din humus.

Despre toate animalele se poate spune cam acelaş lucru.

GHEŢARII

Convorbirea ce-am avut-o cu d. H. Sanielevici, a fost mai lungă.

Am reţinut, pentru cititorii noştri, următoarele, din expunerea d-sale:

Au fost trepte de evoluţie a condiţiunilor de viaţă pe pământ, decoruri mereu noi, ca la o piesă de teatru. Toate aceste schimbări au determinat apariţia de noi specii de animale.

Pe vremea gerurilor celor mari s'au format nişte gheţuri fantastice, care-au pornit să se scurgă de la pol spre sud.

Primul glaciar nu s'a putut întinde prea mult, fiind oprit de baragiile de pământ din jurul polilor. El n'a avut nici un efect asupra Europei.

Al doilea gheţar a ajuns până pe la marginile Scandinaviei

*) *„In slujba Satanei", Răsvrătirea lui Dionisios în contra lui Apollo.*

Stanislau Schwarz, un neamţ de 50 de ani, care înfăţişază pentru rasişti tipul de forţă şi energie germană.

Indian (rasa roşie) din America

Turkizi din munţii Asiei Centrale, alături de o albă (călare).

Tip de georgian

Vânători de capete din Africa

şi a produs mari inundaţii. *Răcoreala de atunci a silit pe maimuţă să se prefacă în om!*
Al treilea gheţar a ajuns cam până pe la Berlin. Atunci a apărut omul de la *Neanderthal*, în *pădurea rece* şi apoi speciile următoare de oameni.

CINCI TABLOURI

Au fost în total cinci tablouri, cinci decoruri, fiecare corespunzând cu apariţia unei noi specii.
Zeci de mii de ani am avut *pădure caldă*. In această primă perioadă, omul a putut culege fructe din pomi. Din cea dintâi rasă a *omului culegător*, au mai rămas până în zilele noastre, sălbatecii pitici, cari trăesc prin pădurile tropicale şi mănâncă alune: *omul de Heidelberg.*
Au urmat zeci de mii de ani de *pădure rece*.
In acest al doilea cadru, pe care-l prezintă natura, omul a rămas tot culegător Dar ne mai găsind fructe, culegea animale mici, cărăbuşi, etc., cum fac *australienii* de azi, *ainoşii* din Japonia, *fuegienii* din Ţara de foc (America de Sud), etc. Acesta e *Omul de Neanderthal.*
Al treilea tablou a fost acel al *stepei calde*, când apar plugarii.
Omul începe să desgroape rădăcinile şi tuberculele plantelor cu un instrument primitiv. De aci şi până la agricultură e numai un pas: cel care răscolia pământul, vedea răsărind de acolo plante semănate întâmplător şi apoi intenţionat.
Acesta e *Omul de Aurignac*, din care se trag plugarii din toată lumea.
Din specia aceasta a plugarilor, au mai rămas, până'n zilele noastre, *negrii, semiţii, mediteranienii* din sudul Europei, *germanii din nordul Europei*, rasă nordică, din Germania — spune d. H. Sanielevici.
Al patrulea tablou, pe care ni-l prezintă natura este *stepa rece*. In această perioadă apare omul, care aleargă după animal spre a-l vâna. Condiţiunile de viaţă se înăspresc: stepa rece corespunde *Omului de Solutré.*
Din acest om se trag toţi *brahicefalii*, *) adică vânătorii şi crescătorii de vite. Treptat, vânătorii de animale se transformă în crescători de vite. Dintre aceştia fac parte elveţienii, bavarezii, mongolii, ostbalticii, vestasiaticii (evreii, armenii).
In fine, vine *pescarul* tundrei post-glaciale, când au avut loc iarăşi inundaţii pe pământ. Acesta este *arianul.*
Europa a fost, în general, populată de semiţi şi mongoli, organizaţi apoi de pescarul acesta, care era rasa cea mai superioară. Arianul e gentlemanul. El s'a luptat cu furtunile. E viteaz, bun cu oamenii căci marea e a tuturor .
Valorile etice sunt ale lui şi el le-a impus celorlalte rase.

CE SUNT GERMANII?

E dela sine înţeles că rasele superioare au întrecut pe cele inferioare. Totuş, aceste din urmă, conduse de primele au început să trăiască şi ele mai bine. Au fost salvate de către rasele superioare.
Astfel, de pildă, negrii din America, spune d. Sanielevici, trăesc mai bine decât ţăranul român!
Sunt germanii un neam de oameni superiori?
Nemţii au făcut o confuzie, afirmând c'ar fi arieni puri. De fapt, după propria mărturisire a rasiştilor lor, sunt acolo numai 5% adevăraţi arieni.
In realitate 50% sunt seminţii de plugari, făcând parte din rasa omului de *Aurignac*. Sunt în Germania două rase blonde, care se aseamănă una cu alta, fără a avea însă aceeaş valoare. Sunt două rase complet deosebite.
Alta este rasa de plugari, oameni de a treia calitate şi alta este rasa *dalică* (de la *Dalarma* în Scandinavia), sau *falică* (de la *Westfalia*, adică Falia de vest).
Plugarii vin în numele arianismului, cum ar veni un servitor, un fecior în casă, în numele stăpânului său, un conte oarecare de neam mare, cu care ar avea oareşicare asemănare, sau s'ar fi îmbrăcat cu hainele lui.
Folklorul german trădează însă origina poporului german. Zeii lor sunt semitici: *Wothan* şi *Freya*. Folklorul german e vădit semitic... — spune d. Sanielevici.
In *epoca neolitică*, Germania avea un aspect asiatic şi african. Pe acele meleaguri era cald, viaţa oamenilor se scurgea deci conform acestor împrejurări de trai. Conducătorii vestasiatici au impus limba lor poporului acesta semitic.
Germanii n'au dreptul să vorbească în numele arianismului, deoarece nu sunt decât 5% ariani.

LEGEA LUI MENDEL

Legea lui Mendel, cunoscută în antropologie, este relativă la legea eredităţii.
D. Sanielevici ne-a explicat această lege, dându-ne un exemplu: chiar dacă împerechezi un epure alb cu unul cenuşiu, ies unii pui albi sau cenuşii, iar alţii amestecaţi. Dar, dintr'un asemenea epure cenuşiu, poate reapare, dintr'odată, un epuraş alb...
S'au văzut cazuri când o femee neagră a dat naştere unui copil alb,

---

*) Oamenii la cari raportul lungimii capului faţă de lăţimea lui e foarte apropiat de unitate; capul este adică aproape tot atât de lat cât e de lung.

In fotografia noastră, un olandez şi un italian: cine ar putea constata vreo deosebire între ei?